

naša luč

1980

9

Nadaljujemo z odgovori na krivične očitke krščanstvu, ki jih je zapisal dr. Rus v učbeniku za 7. in 8. razred osemletk Družba in socialistična morala.

● **RUS:** Bistveno pri človeku je njegovo zgodovinsko proizvodno delo. Ljudje se spopadamo z naravo, ob tem pa razvijamo tudi sami sebe, svoje sposobnosti. Z delom postaja človek zrela in vedno bolj razvita osebnost.

V tem nazoru ostanejo prevelike vrzeli, da bi se lahko zadovoljili z njim. Izvor teh pomanjkljivosti je enostransko, materialistično gledanje na človeka — proizvajalca. Proizvodno delo naj bi bilo gonilna sila vesoljne zgodovine in osebne človekove usode, kot osnova in izvor vsega, kar se dogaja s človekom.

Pomembno je spoznanje, da je človeško delo drugačno kot živalsko. Razlikuje se najprej po tem, da človek ob svojem delu napreduje, se razvija in spopolnjuje. Živali si ne prizadevajo za razvoj in si ne želijo sprememb. Človek ve, kaj dela, in svoje delo načrtuje.

S to zavestjo o samem sebi je najtesneje povezana svoboda, s svobodo pa odgovornost. Žival sledi svojim nagonom. Človek pa ve, da lahko dela tudi drugače. Čuti, da je svoboden.

Če hočemo reči, da je človek pri svojem delu svoboden in odgovoren in da se zaveda, kaj dela, rečemo, da je duhovno bitje. Šele z duhovnostjo razložimo naše teženje po razvoju in napreduku. Če torej marksisti poudarjajo pomen dela za razvoj in napredek ljudi, je treba pripomniti, da nas prav ta napredek opozarja, da je človek duhovno bitje in da tako napreduje zaradi svoje duhovnosti. Zavest in svoboda sta torej pogoj za razvoj in napredek. Človek je napredoval, ker je duhovno bitje. V nas samih je nekaj, kar nas priganja k nenehnemu izpopolnjevanju. Naš duh, naša misel, naša volja, naša hrepenenja so večja kot vse, kar je mogoče doseči na svetu. Neučakano iščemo naprej.

Zakaj se v svojem poletu in iskanju ne moremo nikoli za dalj časa ustaviti? Edina prepričljiva

vsak zakaj ima svoj zato

razlaga je tista, ki jo je zapisal sv. Avguštin: »Zakaj k sebi si nas ustvaril, o Bog, in nemirno je naše srce, dokler ne počije v tebi.« Obstaja neskončna polnost in popolnost, večja kot katera koli razvita človeška osebnost. Verniki jo imenujemo Bog. Človek je posledica svojega lastnega teženja po Bogu. Vse, kar je naredilo človeštvo lepega in velikega, prihaja iz te nezaustrajljive težnje po večjem, boljšem, nedosežnem. Človek se namreč tej težnji ne more odpovedati, kot si je tudi ne more dati: ta je v njem, preden se razvije njegova zavest.

Iz povedanega je dovolj jasno, da ni dosti, če samo rečemo, da se je človek razvil zaradi svojega dela in z njegovo pomočjo. To je sicer res, vendar je treba natančneje povedati. Živali se na podlagi svoje živalske dejavnosti ne spopolnjujejo. Človeško delo zato razvija človeka, ker je duhovno delo, ki ga prežemajo človeške duhovne lastnosti, zavest in svobodna volja. Ker ima zavest, razum in voljo, lahko človek dela eno, misli in načrtuje pa že drugo. Samega sebe vedno prehiteva. Svoj napredek dolgujemo torej svojemu delu, ker je to delo delo našega oduhovljenega telesa in našega utelešenega duha.

Z delom razvijamo svoje sposobnosti, vemo pa tudi, da teh zmognosti ne ustvarjamo iz nič, temveč samo razvijamo tisto, kar je kot nekakšno seme, kal položeno v nas. Verjetno je, da so se ljudje »razvili« iz živalskih prednikov. Vendar ne v

celoti. Med živalskostjo in človeško duhovnostjo je preskok, ki ga nobena visoko razvita žival ne preskoči več. Če bi kdo trdil, da se je človek v celoti, tudi kot duhovno bitje, razvil iz živali, na podlagi različnega dela, bi moral še razložiti, zakaj se to prehajanje iz živali v človeka ne dogaja kar naprej. Na začetku človeškega rodu stoji neki dar, dar duha. To je tisto, na podlagi česar so se ljudje razvijali naprej in postajali vedno bolj ljudje, vedno bolj poduhovljeni, zavestni in svobodni.

Zato ni prav nič nesprejemljiva in niti najmanj protiznanstvena trditev, da stoji za pojavom človeka v zgodovini Bog.

Če se torej vprašamo, kaj je človek, ne moremo ostati pri človeku — delavcu in proizvajalcu. Pomembnejše je, da je človek oseba. Ker je oseba, je cilj ali absolutna vrednota, ne pa sredstvo.

Sredstvo je vse, kar smem uporabljati zase; vse, kar sme biti na voljo nekomu drugemu in nima nobenega smisla in pomena, kot da koristi nekomu drugemu. Sredstvo je pero, s katerim pišem, hrana, ki se z njo ohranjam pri življenju, konj, ki ga imam zato, da z njim prevžam tovar.

Povsem drugače pa je s človekom. Ljudje nismo samo sredstva ali vmesni členi, s pomočjo katerih se človeštvo ohranja pri življenju in napreduje. Smisel našega življenja ni samo delo za napredek človeške vrste. Vsakdo živi tudi zase. Zato ima enako pravico do življenja tudi človek, ki ne proizvaja za družbo. Vsako človeško življenje je vrednoto; in to takšna, da terja vse spoštovanje. Nikoli se ne more sprijazniti s tem, da ga kdo izkorišča v svojo korist in za svoj užitek. Najbolj vidne oblike razčlovečenja in razosebljanja človeka so gospodarsko izkoriščanje, politična manipulacija in spolnostno izkoriščanje (če v ljubezni ne gre za nič drugega kot za lasten užitek).

bo še
Tone Stres

Slika na naslovni strani:
DREZNICA, vas blizu Kobarida

mesečnik
za slovence
na tujem

leto 29
november 1980

Ureja uredniški odbor.
Odgovorni urednik:
Dr. Janez Hornböck.

Založba: Družba
sv. Mohorja v Celovcu.
Tisk: Tiskarna Družbe
sv. Mohorja v Celovcu.
Izhaja vsak mesec razen
julija in avgusta.

Naročnina:

Anglija	5 angl. f.
Avstrija	120 šil.
Belgija	280 belg. fr.
Francija	40 fran. fr.
Italija	8000 ital. lir
Švica	18 švic. fr.
Nizozemska	19 niz. gld.
Nemčija	18 n. mark
Švedska	40 šv. kron
Avstralija	8 av. dol.
Kanada	12 kan. dol.
USA	10 am. dol.

Razlika v cenah je pogojena zaradi neenakih poštlin v posameznih državah in različnih deviznih preračunavanj.

Naročnike sprejemajo poverjeniki in uprava »Naše luč«.

Uredništvo in uprava:
Viktringer Ring 26,
A-9020 Klagenfurt,
Austria.

Printed in Austria

V južnoitalijanskem mestu Subiaco, kjer je pred skoraj 1500 leti začel sv. Benedikt svojo izvirno pot v meništvo, je konec septembra Svet evropskih škofskih konferenc podpisal listino o Evropi, iz katere izpisujemo ugotovitve, ki posebno zanimajo nas, Slovence tega časa.

● Sv. Benedikt in samostani, ki so nastali pod njegovim vplivom, so bistveno pripomogli, da je Evropa postala domovina razvitega človeštva. EVANGELIJ da lahko smisel in izpolnitev vsemu, kar živi v zgodovini ljudi in družbe.

● V Evropi so ČLOVEKOVE PRAVICE kljub napredku na mnogih področjih ogrožene zaradi zlorabe svobode, izgubljanja posameznika v družbi, slepe vere v napredek, totalitarizma, terorizma, uporabe nasilja. »Opozoriti moramo tudi na ne-spoštovanje pravice do življenja nerojenih otrok, na moralno in duševno prisilo pri vzgoji otrok, na omejevanje verskega udejstvovanja kakor tudi na možno ponižanje človeka na zgolj delovno silo.«

● Dokler so človekove pravice ogrožene, CERKEV NE SME MOLČATI. »Pozdravljamo splošno izjavo o človekovih pravicah iz leta 1948 in izjavo evropskih držav za spoštovanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin, vključno svobode, misli, vesti, vere ali prepričanja za vse, ne glede na raso, spol, jezik in vero«. Žal moramo s papežem Janezom Pavlom II. ugotavljati, da ostajajo takšne izjave delno le pri črki.«

● »ČLOVEKOVEGA ŽIVLJENJA, ki je božji dar, se ne smemo samovoljno dotikati. V mnogih evropskih državah ga zapostavljajo s splavom, strahovanjem in nasiljem.«

● ZAKON IN DRUŽINA sta danes ogrožena zaradi popačenja zakonske ljubezni, družinskega samoljubja, prevladujočega potrošništva, lahkotnosti pri razvezi zakona in posega v pravice staršev. Pravice staršev do vzgoje svojih otrok ni dovoljeno omejevati iz kakršnih koli svetovnonazorskih, gospodarskih ali političnih razlogov.

● TUJIH DELAVCEV naj domačini ne zapostavljajo in ob brezposelnosti ne pošiljajo nazaj v gospodarsko manj razvite dežele.

● V Evropi ne uživajo vsi ljudje polne VERSE SVOBODE. Kako naj odobravamo stališče, »po katerem ima v javnem in družbenem življenju samo ateizem državljansko pravico, medtem ko verne skoraj načelno komajda trpijo ali pa ravnaajo z njimi kot z državljani drugega razreda ali pa jih državljskih pravic popolnoma oropajo«? Kristjani se zavzemajo za versko svobodo, to je »za pravico oznanjevanja evangelija, krščanskega apostolata in verskega pouka v vseh oblikah, na vseh ravneh in z vsemi potrebnimi sredstvi«. Država ne sme nikogar siliti k ravnanju proti vesti, staršev ovirati pri verski vzgoji otrok ali Cerkvi prepovedovati socialno delovanje. »Božjega Duha ni moč zlomiti. Številni grobovi mučencev na naši celini so priče tega.«

● Tako na vzhodu kot na zahodu je pogosto prevzel MATERIALIZEM mesto vere. Skušajo zgraditi družbo brez Boga. Na takšnem temelju ni moč zgraditi Evrope. Cerkve je odločilno sodelovala pri gradnji Evrope. Vera pospešuje človeški napredek in razvoj zgodovine.

Glejte pogumno v prihodnost! Zaupajte, da vam v veri vstaja obzorje novega sveta in novega časa!

SLOVENSKI TISK v marksiističnem duhovnem prostoru je (po ugotovitvah Maria Mavra na Dragi 80) »državniško institucionalni, enostrankarski tip samoupravnega socializma«, nemarksistični ali katoliški je »spontan duhovni prostor, kamor človeka vklju-

NEPTUNOVA BERA V PIRANU NI MAJHNA — Na pomorskem krstu so med »prave pomorce« sprejeli 150 prvošolcev Tehnično-pomorske šole in elektro-šole iz Portoroža. 42 od njih se je odločilo za navtično smer, kar je še enkrat več kot lani, a manj, kot si je želela Splošna plovba. V tej edini slovenski po-

SEJEM »OD ZAMISLI DO IZVEDBE« — V Mariboru je ta sejem, ki obravnava stanovanjsko gradnjo, združil tokrat več kot 60 razstavljalcev. Glavni poudarek je bil na varčevanju z energijo, predvsem toplotno. Ker je ogrevanje stanovanj in hiš danes vedno dražje, zato ni vseeno kakšna so vrata in okna in kakšen material vgrajujejo v stene. Veliko zanimanja je žel tudi tisti del sejma, ki ni bil samo komercialen, temveč predvsem svetovalec. Skušal je pokazati na možnosti, ki jih imajo stanovalci, ko lahko sami spreminjajo stene in iz enega prostora naredijo dva ali obratno in tako resnično postanejo snovalci lastnega prostora.

in doma?

čuje samo prostovoljna priпадnost«. Številčno je v osrednji Sloveniji veliko publikacij, s celo vrsto »neživih, administrativno vzdrževanih, kontroliranih, z naprej izdelanimi svetovnonazorskimi obrazci v razlagah, poročilih... Sodbe domačih kulturnikov: obstoječe revije ne zadostujejo več, ne ustrezajo resničnim potrebam; nove se zadnja leta nepretrgano pojavljajo, pa spet poniknejo v puščavskem pesku neodgovornih obljub in neizpolnjenih dogovorov; odtod večletno mrtvilo v današnjem prostoru; sedanje razmere v revijalnem življenju do takšne mere ovirajo vrsto naših piscev, da se ne morejo vključevati v kulturno življenje pri nas, sebi, svojim zmognostim in pravicam primerno; preti nam zabetonirana slovenska kulturna podeželskost in izsiljeni sporazumi (prim. Delo, 26. jun. 80).

DRUŽINA, Ljubljana, 21. sept. 80/16.

Ljubljanski NADŠKOF ŠUŠTAR: »Letos praznujemo 1500-letnico rojstva sv. Benedikta. Ta obletnica nam pripoveduje, da naša zgodovina ni od včeraj ali predvčerajšnjim, temveč jo merimo v stoletjih in tisočletjih.«

DRUŽINA, Ljubljana, 24. avg. 80/1.

morski delovni organizaciji je od 1710 zaposlenih 1425 pomorcev, ki prihajajo iz ostalih jugoslovanskih republik. Velik problem tega podjetja predstavlja dejstvo, da letno 33 odstotkov zaposlenih zapusti to podjetje in gre drugam. Nekateri se priuče v drugih poklicih, drugi gredo k JLA, posebno vodilni kader pa se zaposli na tujih ladjah.

BLEJSKO JEZERO »OZDRAVLJAJO« — V zelo onesnaženo jezero so začeli polagati cevi za natega, s katero bodo odvajali onesnaženo vodo iz globine jezera v potok Jezernico in v Savo Bohinjko. Cevi so že položili od potoka Jezernice preko središča Bleda do jezera in od tod v globino, 24 m globoko. Od te sanacije jezera si mnogi veliko obeta-jo.

BISTRIŠKI STEKLARJI DOSEGAJO ZELO DOBRE USPEHE — Pred dve-ma letoma se je podjetje »Steklo« odcepilo od matičnega podjetja v Rogaški Slatini. Samostojnosti so se hitro naučili in že letos ustvarili preko 70 milijonov dinarjev celotnega prihodka. Tudi z izvozom imajo srečo. V prvih osmih mesecih so iztržili že milijon dvesto tisoč dolarjev, kar je zopet dvakrat več kot lansko leto. Največ so seveda prodali na domačem trgu (51 odstotkov), veliko na zahodnem (41 odstotkov), in le 8 procentov proizvodnje na vzhodnoevropskem trgu. Proizvodnja bo tudi v bodoče slonela na ročnem delu, le pri izdelovanju stekel za žaromete se bodo za-nesli na stroje.

V IDRIJSKI OBČINI SO SE TEMELJITO LOTILI VARČEVANJA — V načrtu nimajo le predloge, kako naj bi ob sedanjem in prihodnjem pomankanju energije omejili njeno porabo, temveč so šli na iskanje novih virov energije. Razmišljajo o izkoriščanju vodnih virov, na katerih naj bi zrastle manjše vodne elektrarne v Cerknem, v Mrzli rupi, v dolini Kanomlje in na Idrijci. Lotili so se pa tudi možnosti, ki jih ponuja idrijski rudnik. Rudnik živega srebra bi bilo moč izkoristiti za ogrevanje nekaterih družbenih objektov v Idriji in to z koriščenjem virov tople vode v rudniku. Menijo, da bi se ta naložba izplačala.

V TRBOVLJAH ZAČELI GRADITI NOVO VZPOREDNO MESTNO CESTO — Ker je skozi mesto speljana le ena cesta, po kateri poteka ves krajevni in medkrajevni promet in ker je ta že prerastel zmogljivosti ceste, so se odločili za gradnjo vzporedne ceste. Težava je v tem, da ozka dolina ne daje veliko možnosti za razmah, kar so že bridko občutili pri gradnji stanovanjskih naselij. Veliko razburjenja in pikrih besed pa je povzročilo rušenje dela opornega mostu ob Trboveljščici. Hkrati z gradnjo ceste pa bodo ure-dili tudi tako imenovano komunalno infrastrukturo: vodovod, toplovod, telefonijo in podobno.

ZGODOVINA PREVAJANJA NA SLOVENSKEM — To je bila glavna

tema letošnjega 6. srečanja slovenskih književnih prevajalcev v Postojni. Udeleženci, med njimi tudi člani prevajalnih društev iz drugih republik, so obravnavali tudi prevajalsko dogajanje na Primorskem ter predstavili delo in prevajanje petih primorskih književnikov in prevajalcev: Ivana Preglja, Srečka Kosovele, Franceta Bevka, Alojza Gradnika in Cirila Kosmača. Govorili so tudi o socialnem ter ekonomskem položaju književnih prevajalcev, o odnosih med prevajalci in založbami ter o problematiki prevajanja sploh.

PODSREDA, napol kmečko naselje na Kozjanskem

AJDOVŠČINA — Fruktal »Alko«, največji predelovalec in proizvajalec sadnih sokov v Jugoslaviji, je te dni praznoval 35-letnico ustanovitve. 5. oktobra 1945 so začeli v prostorih nekdanje tekstilne tovarne z »žgajniko«. Leta 1963 pa so se zaradi težav preusmerili v proizvodnjo sokov, kar jim je v naslednjih letih prineslo več kot 1000 priznanj. Prvi v Jugoslaviji so začeli tudi proizvajati pripravljeno otroško hrano. Danes je v tej tovarni zaposlenih 1360 delavcev.

BIZELJSKO — Beli bizeljčan je dobil na prireditvi »Vino 80« kot edino jugoslovansko vino odličje šampiona. Bizeljsko-sremiški vinorodni okoliš ima namreč take ekološke pogoje, da je mogoče ob primerem sortimentu grozdja in letnika dobiti kakovostna in vrhunska vina, kar je dokazala tudi letošnja nagrada.

BLAD — Samostojen koncert gorjanskih godbenikov v blejski festivalni dvorani je bil namenjen delavcem jeseniške železarne, Lesno-industrijskega podjetja »Bled« ter delavcem ostalih kolektivov, ki so pomagali gorjanskim godbenikom pri nabavi novih instrumentov. Program je popestril tudi nastop godbenikov iz Rutesheima v ZR Nemčiji, ki so bili v gosteh pri gorjanskih godbenikih.

BOHINJ — Na 25. kravji bal, ki so ga organizirali turistični delavci iz Bohinja-Jezero, je prišlo izredno veliko ljudi. Prihod planšarjev s planin z vso njihovo »basengo« si je med drugimi ogledalo tudi 650 Tržača-

nov, 50 jih je prišlo iz pobratenega mesta Rivoli v Italiji, ni pa manjkalo tudi Korošcev ter Štajercev. Pripravljen je bil pisan zabavni program, kuhinja pa je nudila poleg čevapčičev tudi koruzne in ajdove žgance. Seveda ni manjkalo tudi pravega bohinskega planinskega sira.

BREŽICE — Na prvi pogled je oskrba s pitno vodo v brežiški občini zadovoljiva, saj je 92 odstotkov gospodinjstev priključenih na vodovodno omrežje. Stvarneje gledano pa je položaj za spoznanje manj ugoden, ko pa ima dobro pitno vodo le 60 odstotkov gospodinjstev, ki jo dobivajo iz osrednjega zajetja v Brezini. Še slabši pa je položaj v oddaljenih krajih z različnimi vaškimi vodnjaki, kjer je pitna voda marsikje precej oporečna.

CELJE — Pediatrična sekcija zveze društev medicinskih sester Slovenije je razpravljala o precej pereči temi. Za osrednjo temo letošnjega strokovnega srečanja so si izbrali problematiko in preprečevanje otroških nezgod. Vedeti moramo, da pride zaradi nezgod vsako leto k zdravniku več kot 21.000 otrok in da jih 2500 na leto zdravijo v bolnišnicah. Le smrtnost zaradi nezgod je nekoliko padla, kar pa ne pomeni, da je s primerno vzgojo in preventi-

vo na vseh področjih ne bi bilo mogoče še zmanjšati.

GORNJA RADGONA — Občinske može tarejo skrbi zaradi enostranske usmerjene obrti. Za potrebe meščanov skrbi 300 obrtnikov, od katerih je 36 avtoprevoznikov, 35 stavbenih obrtnikov in 28 predelovalcev kovin. Veliko manj pa je storitvene obrti. V mestu je le 6 šivilj in krojačev ter 5 električarjev in finih mehanikov. Nekatere druge dejavnosti pa sploh niso zastopane.

GORNJA RADGONA — Kmetijska zadruga je že pred štirimi leti prevzela preskrbo gospodinjstev z ozimnico. Čeprav je te kraje letos prizadelo hudo neurje, imajo gospodinjstva prav zaradi izkušnje Kmetijske zadruge tudi letos možnost za ugodno preskrbo z ozimnico, še posebej zato, ker so prodajne cene sadja, sočivja in drugega blaga sorazmerno nizke. Jabolka prodajajo po 12,5 din kilogram, krompir po štiri dinarje, orehova jedrca po 250 din, zelje pa stane 3,5 din. Večji del pridelkov zadruga odkupi od svojih kooperantov po vnaprej sklenjenih pogodbah.

KOPER — Pred tridesetimi leti je Avto-moto touring klub Koper štel le 36 članov, letos pa, ko slavi tridesetletnico obstoja, je v njem včlanjen (dalje na strani 9)

november — kako je z mojim potnim listom za v večnost?

Kot sveča na gomili zabrla na dan Vseh svetih v nas potlačena, prikrivana stvarnost božjega sveta.

Prižgane sveče so znamenje spomina na tiste, ki so bili, pa jih ni več. Živeli so, pa rečemo, da so mrtvi.

Kot kapljica pelina kane v našo misel smrt: po prepričanju nekaterih — konec vsega, po upanju vernih — začetek novega, večnega.

Slovesno in sveto ozračje se prikrade na vrveže množice med grobovi. Kilometri spominov prebliskujejo zavest. Marsikdo se bo spomnil rosnih let ob materi, očetu. Morda bo po dolgih letih spet poklical Boga... »Oče naš, ... Oče moj...« Hodili smo k maši, revni, slabo oblečeni, in zeblo nas je. A kljub vsemu je nedeljo za nedeljo v hišo prišla sreča, čeprav ni bilo prazničnih kosil, ne centralne, ne avta. Sedaj nas priganja čas. Izgubili smo otroštvo in z njim Boga. Čeprav smo bili krščeni za življenje, živimo za smrt.

Kljub vsemu se nam ob spominu na drage vse bolj zdi, da smrt ne more biti zadnja stvarnost. Živeti. Biti. To je naše hrepenenje. Vera pravi: Živel bom. Nad pokopališčem se visoko dviga križ, na njem pa Kristus. Živeli bomo, kot vsi sveti živijo.

Zadnji cerkveni zbor je tako jasno povedal: »Dokler ne pride Gospod v svoji slavi in vsi angeli z njim in dokler mu ne bo vse podvrženo, potujejo nekateri izmed njegovih učencev na zemlji, drugi, ki so odšli iz tega življenja, se očiščujejo in spet drugi uživajo slavo, ko jasno gledajo samo trojednega Boga, kakršen je. Vendar pa smo vsi med seboj zedinjeni v Kristusu.«

Za kristjana, ki mu smrt vzame njegove drage, je zelo tolažilna misel, da z njimi nismo ločeni. Ne samo, da se bomo z njimi ponovno sešli, ampak že sedaj živimo z njimi v občestvu. Izginejo le z našega vidnega obzorja, ne pa iz sveta našega bivanja.

Zedinjeni smo s tistimi, ki se očiščujejo. Prav njim lahko pomagamo s svojimi molitvami, z daritvijo in dobrimi deli. Oni pa prosijo za nas.

Še bolj smo združeni s tistimi, ki so že dobili svoj prostor v Bogu in so popolnoma pridruženi poveljčanemu Kristusu.

Z molitvami in dobrimi deli, ki jih prinašamo za rajne, morda potrebne naše pomoči, in s češčenjem svetnikov se utrjuje edinstvo potujoče Cerkve s Cerkvijo v onstranstvu. Posebej se to zedinjenje uresničuje v obhajanju bogoslužja.

Kristjan ni nikdar sam. Obdaja nas družba naših rajnih bratov in sestra: z njimi smo v Kristusu po svetem Duhu tako združeni, da so ob nas navzoči z vso ljubeznijo do nas.

Miro, P. F.

slovenski kristjan v zgodovini

16 let po vojni je slovenski Izvršni svet izdal Uredbo za izvrševanje Zakona o pravnem položaju verskih skupnosti, s tem pa naredil razmere za slovenske vernike znosnejše.

Značilnost slovenske stvarnosti, prvih osmih let po vojni je bila popolna brezpravnost vernikov v matični domovini. Značilnost drugih osmih let je bilo administrativno preganjanje Cerkve. Kako je bilo pa z verniki v naslednji dobi?

PRVI ZNAKI POPUŠČANJA

Režim je uvidel, da ostaja v slovenskem prostoru Cerkev stvarnost, ki je ni mogoče iz njega odpraviti. Zato je pač hočeš nočeš moral ugrizniti v kisló jabolko in poiskati pot za ureditev sožitja z njo.

Slovenski Izvršni svet je zato izdal 1961 Uredbo o izvrševanju zveznega Zakona o pravnem položaju verskih skupnosti izpred osmih let. Ta Uredba sicer ni prinesla bistvenih sprememb v slovenski prostor, bila je pa znamenje, da hoče režim tudi (ali vsaj) na zunaj začeti novo obdobje v odnosih do Cerkve.

Pokazali so se prvi znaki režimskega popuščanja: Prvikrat po vojni se je zgodilo, da so k verskemu slavlju — ob 500-letnici ljubljanske škofije — čestitali predstavniki režima. Prvič so dali nekaterim bogoslovcem dovoljenje za nadaljevanje študija v tujini. Tudi škofje so dobili potno dovoljenje za na tuje. Zvezna vlada je poslala poleti 1964, sicer silno prikrito, a vendarle, svoje za-

stopnike v Vatikan za pripravo protokola.

Delno izboljšanje režimskih odnosov do Cerkve je seveda zahtevalo davek tudi od Cerkve. Ob Titovi poti v Južno Ameriko (1963) so dali pod pritiskom zanj ugodne izjave mari-borski škof ter apostolska administratorja za goriško in tržaško-koprsko ter reško področje. Izjavo je odklonil le generalni vikar ljubljanske nadškofije.

CERKVENO-UPRAVNE SPREMEMBE

Upravno se je organizacija slovenske Cerkve izboljšala. Papež Janez XXIII. je 1961 povzdignil ljubljansko škofijo v nadškofijo in škofa Vovka v nadškofa. 1964 je bil imenovan tretji slovenski škof, dr. Jenko, ki je prevzel v upravo novo goriško administraturo, nato pa še tržaško-koprsko in reško. S tem so bili vsi slovenski verniki na zahodni meji združeni v eno samo cerkveno pokrajino z imenom Slovensko Primorje.

Osamosvojili so se tudi nekateri redovi: nehali so biti odvisni od svojih neposrednih središč zunaj Slovenije. Tako so npr. postali slovenski jezuiti neodvisni od hrvaške province.

VERSKO ŽIVLJENJE

Ker so bile Cerkvi vzete mnoge zunanje oblike delovanja, npr. vrsta verskih in apostolskih organizacij, verouk v šolah, dnevno katoliško časopisje idr., se je ta obrnila bolj navznoter, s tem pa se je poglobila in prečistila. Versko življenje je postalo na splošno bolj osebno, živo, notranje.

Po podeželskih in mestnih župnijah so se začeli ljudski misijoni. Nove maše in birne, ki jih je do tedaj režim pogosto motil, so spet postale prava ljudska slavlja. Romanj in verskih manifestacij so se verniki udeleževali v desetisočih. Število veroukarjev se je dvignilo.

Seveda pa se oviranje verskega življenja s strani režima še ni poleglo, kakor so povedali v pastirskem pismu jugoslovanski škofje (1965): »Po ustavi je zagotovljena svoboda vesti in svoboda izpovedovanja verskega prepričanja. Vendar nekateri zlorablajo svoj položaj in na razne nedovoljene načine izvajajo pritisk na vest in tako ustvarjajo psihozo strahu, kar nasprotuje zakonskim predpisom. Take zlorabe se dogajajo zlasti po šolah, podjetjih in ustanovah.« Zanimivo je, da tega dela skupnega škofovskega pisma slovenski škofje niso objavili.

BREZJE, Marijina kapela

DUHOVNIKI IN BOGOSLOVCI

Zaradi umiranja starejših duhovnikov in premajhnega priliva mlajših se je poprečna starost slovenskih duhovnikov močno zvišala, kar je bilo za dušno pastirstvo neugodno. Dvignilo se je pa število redovnih duhovnikov in bogoslovcev na sploh. V dušnem pastirstvu so bili velika pomoč mlajši duhovniki, saj niso bili »obremenjeni« s preteklost-

luč sveta

● Sovjetski varnostni organi so odkrili že četrto SKRIVNO TISKARNO kristjanov baptistov v Sovjetski zvezi. V kraju Gliwenski pri Krasnodaru v Sibiriji so prijeli sedem ljudi, ki so razmnoževali verske brošure, in tiskarno oskrbovali s papirjem zanje.

● Ob obisku benediktinske opatije na MONTE CASSINU blizu Neaplja je baje neki ugledni ameriški znanstvenik izjavil, da bi Američani nikdar ne prišli na Luno, ko ne bi bil sv. Benedikt postavil tega samostana: prav ta opatija je namreč prenesla v Evropo in ostali svet pridobitve grške in rimske civilizacije.

● NA SLOVAŠKEM upada število nedeljnikov, zlasti pri otrocih. To je posledica protiverske vzgoje po šolah, pa tudi tako imenovanih »nadzornih brigad«, ki opazujejo, kdo hodi v cerkev. Tudi učitelji v šolah redno spra-

šujejo otroke, če so bili v cerkvi; zato se nekateri starši bojijo otroke pošiljati k nedeljski maši.

● V Čenstohovi je ob zadnjem »žegnanju« govoril kardinal WYSZYNSKI 100.000glavi množici (bil je to delovni dan!). Med drugim je dejal: »Da bi se v našo domovino vrnila red in mir, je treba začeti pri dolžnostih slehernika in pri obljubi oblasti, da bodo skrbele za razvoj in življenje vsega naroda. Izogniti se je treba vcepljanju brezboštva, ki človeku jemlje upanje. Izogniti se je treba načrtovani laizaciji, (nadaljevanje na 8. strani)

jo, ne sami v sebi, ne na zunaj, pa tudi so se v novih razmerah bolj znašli. V ječo so morali le še posamezni duhovniki.

Medtem ko so bili člani režimu naklonjenega Cirilmetodijskega društva zavarovani že vse od začetka tega društva, so dobili nečlani to možnost šele 1964; a tudi ti so se lahko prijaviли za zavarovanje le prek tega društva.

Članstvo CMD se je jelo osipati: starejši člani so pomrli, mladi so pristopali le posamič in še to pod pritiskom. Režim je društvo še naprej podpiral kot nasprotno utež proti cerkvenim oblastem. CMD je tudi dobilo najprej dovoljenje za organiziranje romanj v tujino.

CERKVENO PREMOŽENJE IN CERKVE

Gospodarsko se Cerkev zaradi prahu obdobja še vedno ni opomogla. Na novoletnem sprejemu 1966 pri Komisiji za verska vprašanja je nadškof Pogačnik potožil, da je cerkvena miloščina obdavčena in da davki preprečujejo gradnjo cerkva.

Seveda tudi ni vrnila oblast Cerkvi imovine, ki ji jo je po vojni zaplenila: tiskarne, založbe, bogoslovja, šole, večina internatov in samostanov, vse to je še naprej ostalo v državni lasti. Le nekaj poslopij so delno izpraznili in dali Cerkvi v uporabo.

Oblast je dala nekaj dovoljenj za graditev med vojno porušeni ali

seveda nas zdome zelo zanima

slovensko krščanstvo

Tudi letos so se vršili konec avgusta študijski dnevi slovenskih izobražencev iz vseh treh Slovenij — matične, za-mejske in zdomske — v Finžgarjevem domu na Opčinah pri Sežani, tako imenovana DRAGA '80.

Prof. Perko je na njih govoril o preroški vlogi slovenske Cerkve:

Številni neznani duhovniki ter posamezna samostanska središča — tiho delo Cerkve — so ljudsko kulturo prekrasili krščansko. Stoletne preizkušnje so vtisnile »posebno značilnost v slovensko krščansko duhovnost«, kmečki upori pa pričajo o globoko doumljeni krščanski skrivnosti trpljenja, združeni z upanjem v prihodnost. Nastop protestantizma je sprožil tudi v katoliški Cerkvi večjo skrb za oblikovanje slovenske krščanske kulture, katoliška obnova ustvarja v slovenskem človeku veselje, razsvetljenstvo obudi narodno zavest, ki jo je oblikoval predvsem duhovnik in stal preprostemu človeku zlasti v preteklem stoletju v oporo v veri, gospodarstvu in politiki.

Duhovnik: odpornik proti fašizmu in potujčevanju na Primorskem, pregnan s Štajerskega in Gorenjskega, ljubljanska provinca pa ga potegne v takratno protikomunistično usmerjenost. »Upoštevati je treba splošno protikomunistično usmerjenost takratne Cerkve, zlasti pa dejstvo, da je bil komunizem takrat uresničen le v Rusiji, kjer je pod Stalinom vladal strašni teror in preganjanje vere in Cerkve.«

Po vojni je Cerkev potisnjena na rob, nekateri jo mislijo zbrisati s slovenske zemlje — to je čas prečiščevanja in usposabljanja za novo. Slovenskega človeka je zajela neka nesproščenost, otopelost. Različni so dejavniki, med najbolj vidnimi je uživanje posebnih pravic zaradi svetovnega nazora. Delovanje Cerkve je v mnogočem oteženo: vcepljanje nevere po šolah, položaj vernega človeka v samoupravni socialistični družbi in odklonilno prikazovanje Cerkve in njene zgodovine ter vere sploh. Dolžijo jo izdajstva med vojno.

Sedaj se del slovenske Cerkve »nekritično prilagaja naši družbeni stvarnosti, sicer v dobri veri, da bi koristil Cerkvi in družbi, ni pa to temeljna usmerjenost večine Cerkve na Slovenskem.«

Čprav bodo v nekaj desetletjih kristjani prava manjšina, bo še vedno naloga in poslanstvo Cerkve, da »z versko nra-vnega vidika presoja celotno dogajanje v družbi, tudi gospo-darsko, socialno, kulturno in politično, in to presoja joče.«

Slovenska Cerkev stoji slovenskemu človeku ob strani in ga podpira, da bi se v čim popolnejši meri uresničil kot človek, pa tudi kot bitje, ki ima svet presegajočo razsežnost.

Slovenski koroški politik dr. Inzko je dopolnil podobo slovenske Cerkve s svoje plati: Cerkev je prekrasila s svojim naukom tudi koroškega Slovenca in je še naprej na okopih slovenskega vernika, saj ima 90 slovenskih duhovnikov, ki de-

lujejo v 66 župnijah praslóvenskega ozemlja; tu ima duhovnik popolno pobudo glede nadaljnjega razvoja Cerkve z Mohorjevo družbo, dijaškimi domovi, z delovanjem Katoliškega doma prosvete v Tinjah, s slovenskimi časopisi. »Naloga Cerkve v osrednji Sloveniji, zdomski in zamejski je: ohranjanje krščanstvo živo, se zavzemati za mir, sožitje in vsepovsod graditi predpogoje za dosledno uveljavljanje človekovih pravic.«

Še misel tržaškega Slovenca: za uresničevanje svojega poslanstva mora imeti Cerkev tudi svoboden dostop do vseh družbenih občil — tudi do televizije.

o

Zdi se, da so postala ROMANJA duhovna potreba slovenskega vernika. Vsaj tako govoré številke o obiskih romarskih središč. Brezje obišče letno poprečno 500 tisoč romarjev, od teh jih gre ena petina k obhajilu. Na Sveto goro pri Gorici poroma letno 13 tisoč vernikov, na Svete Višarje 24 tisoč Slovencev, na Ptujsko goro 15 tisoč. Veliko je rednih romarjev, ki prihajajo peš, s kolesi, posamič ali v manjših skupinah, vendar redno, vsaj enkrat na leto. Vedno močnejša so tudi mladinska romanja in romanja mladih zakoncev, župnijskih občeštev, prvoobhajancev in birmancev s starši ter duhovniki.

o

Prijazna ŽUPNIJA SV. KUNIGUNDE na prisojni strani Pohorja.

Danes šteje župnija okrog 1160 duš. Ko se ob nedeljah in praznikih oglasi zvon iz lin domače cerkve, se poti in ceste in steze napolnijo s farani, starimi in mladimi, moškimi in ženskami, ki se še danes skoraj stoodstotno z vseh strani bližajo središču svojega tedenskega življenja.

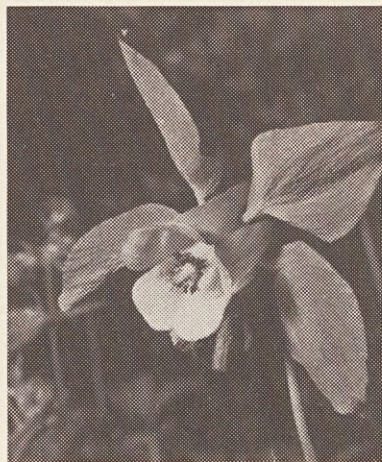
Župnikova pridiga je slikovita, stvarna, vzeta iz življenja domačega človeka, iz njegovih njiv, gozdov, domačij, hlevov, družin, iz njegove pameti in srca. Ni čudno, da farani zgledno sodelujejo.

Sadovi so opazni: obnovljena notranjost cerkve, nov daritveni oltar, nove macesnove klopi, povečan kor, nove električne orgle, novi bronasti zvonovi, urejena veroučna soba, prenovljene stene in strop; urejena zunanost cerkve: nova fasada od vrha do tal, obnovljena streha, dodana slogovno primerna lopa pred vhodom; urejena okolica cerkve: asfalt do cerkve, parkirišče za avtomobile, park pred cerkvijo, ograjeno pokopališče, obnovljen križ, v gradnji je nova sodobna mrtvašnica, obnovljeno župnišče.

Ne nazadnje pride na vrsto duhovno življenje župnije, katekemu naj bi vsa omenjena snovna obnova služila. Tu je o sadovih težje govoriti, ker gre za sadove v srcih. Nekaj pa lahko zaznamo: obisk službe božje skoraj stoodstoten, prav tako cerkvene poroke, krstí, obhajil je letno 12.000, spovedi pogoste, zelo so razvejane domače pobožnosti, sloga med župljani, župnijski svet zgledno deluje, verouk stoodstoten, uspešen tudi študijski in mladinski verouk, precej duhovnih poklicev.

Seveda ni brez vsakršnih peg; kažejo se tudi znaki današnjega časa, današnjih stisk. Z dobrim vdira v to kraljestvo mi ru tudi marsikaj slabega.

Po DRUŽINI

novih cerkva: v Dražgošah, Poljanah, Odrancih, Pertoči in Kuzmi; v novih delavskih naseljih, npr. v Velenju, pa cerkve še ni smelo biti. Vrsta cerkva je bilo priznanih za umetniške spomenike, zato so dobile državno podporo za obnovo.

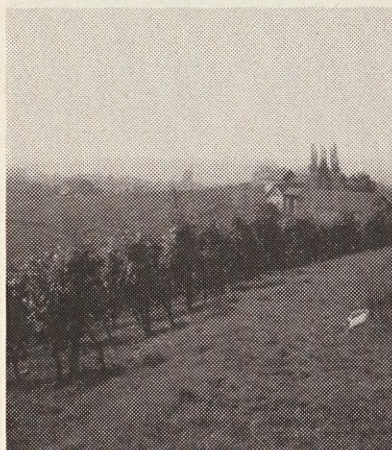
VERSKI TISK

Tudi verski tisk se je v tej dobi opomogel, čeprav še zdaleč ni bilo zadoščeno vsem potrebam. Štirinajstdnevnik *Družina* se je preselil v Ljubljano, njegova naklada se je dvignila od 65.000 do 105.000 izvodov. Za mladino je začelo izhajati *Ognjišče*, najprej kot razmnoženina za koprsko škofijo v nekaj sto primerkih, kasneje za ves slovenski prostor kot tiskana revija v 25.000 izvodih. Začel je spet izhajati *Bogoslovni vestnik* kot glasilo ljubljanske bogoslovne fakultete.

Samo v letu 1965 je izšlo v Sloveniji 985 svetnih knjig in brošur, verskih knjig in brošur je pa od 1961 do 1967 izšlo vsega skupaj 30 — in vendar je bil že tudi to napredek, če pomislimo na prejšnji dve obdobji, ko je bila Cerkev malone obsojena v tisku na molk.

SKLEP

Značilnosti slovenskega matičnega prostora 1961—1966 v odnosu režim-Cerkve so bile:

SV. LENART, središče Slovenskih goric.

- navezava prvih režimskih stikov z Vatikanom,
- precejšnje zunanje pomirjenje protiverskega vzdušja in odsotnost ostrine in divjosti povojnih let,
- večja izgradnja slovenske cerkvene strukture,
- dvig verskega življenja,
- neugodni in ugodni premiki v duhovniškem kadru,
- pomnožitev verskega tiska,
- gradnja novih cerkva,
- gospodarska obremenitev Cerkve z davki in še trajajoča zapletba njenega premoženja,

— povsem zaprta vrata Cerkvi na kulturno, prosvetno, socialno in dobrodelno področje.

Zgodovina uči, da je sleherni mir — tako med sptima sosedoma, kot

v narodu ali na mednarodnem odru — možen le, če ena stran drugi strani krivice popravi. Slovenska Cerkve na popravilo krivic tudi iz tega obdobja še vedno čaka.

pismo v večnost

Dragi Dušan,

november je, pa bi Ti rad napisal nekaj besed, saj Ti ne morem prižgati sveče na grob — po 35 letih še ne vem, kje ležiš, pa tudi ne smem vedeti. . .

Vem, da si Ti in Tvoji prijatelji že v popolnem, nedopovedljivem veselju, in da bi se ne hoteli več vrniti v to življenje, čeprav ste morali iz njega povečini tako mladi.

V Bogu gledate vse, kar se dogaja. In Vam je čisto jasno, da ste prav ravnali, ko ste se uprli tujemu svetovnemu nazoru. Saj ste bili narodnjaki in kristjani. Kako bi mogli gledati križemrok, ko se je plazila v Slovenijo revolucija in s seboj tiho tapila totalitarizem in ateizem?

Ne, v Vas ni nobenega dvoma več o pravilnosti svoje poti, pa tudi nobene sence mržnje do nikogar. Čisto srečni ste. Goto vo pa neprenehoma nadlegujete Boga, naj že vendar da Sloveniji tisto, za kar ste dali življenje.

Vaša kri ni bila zaman, ker ni smela biti zaman: božji računi ne pozabijo nobene kaplje. Iz Vaše krvi bo pognal prelep cvet, katerega popki se že nakazujejo. Hvala Tebi in Tvojim za Vašo žrtev!

Vsem lep pozdrav!

Boštjan

(nadaljevanje s 5. strani)

ki jemlje življenju sveta pomen; ta znamenja narod združuje. Cerkvi je treba dati svobodo, kajti Cerkve je vedno služila ljudstvu. Poljaki, ki se rojevajo, morajo imeti gotovost, da bodo živeli v svobodni domovini. Ubravnost družinskega življenja zahteva versko in kulturno svobodo. Skladje družbenega in poklicnega življenja zahteva svobodo združevanja in izpopolnjevanja v poklicu.»

● Konec septembra se je zbralo 450 slovenskih REDOVNIKOV in REDOVNIC v prostorih

ljubljanske bogoslovne fakultete k razmišljanju o apostolski dejavnosti. Nadškof Šuštar je na zborovanju med drugim dejal: »Redovniki naj bi bili strokovnjaki molitve. Usmerjenost navznoter daje redovniku moč in luč, da vse stvari prav vrednoti, da postane glasnik nečesa novega, lepega, močnega, večnega, resnično združevalnega. Zato so pravi redovniki domiselni v zunanjih oblikah apostolata, prilagoditi se morajo obstoječemu prostoru in času, so na strani ubogih in malih, zvesti Gospodu, močni v preskušnjah, razpoložljivi za pogovor.

● NOTRANJI GRAD je znana besedna mojstrovina sv. Terezije Avilske. Svetnica popisuje rast duhovnega življenja v podobi notranjega gradu. Delo je sedaj izšlo v slovenščini. Cena 70 dinarjev. Naročila sprejema Uprava Družine, Cankarjevo nabrežje 3, YU-61001 Ljubljana p. p. 95.

● NA KUBI je delovanje Cerkve zelo omejeno. Za oskrbo devetih milijonov prebivalcev je na voljo komaj 200 duhovnikov. Obisk cerkve se je zaradi uradnega nadzorovanja zelo zmanjšal. Skoraj milijon katoličanov je odšlo v tujino.

(nadaljevanje s 3. strani)

njenih že 2150 voznikov. Preventivna vzgojna dejavnost, avto-šola, avto-moto šport in turistična dejavnost so tiste, ki vsaka po svoje dajejo pečat delu tega društva. Pomembni so predvsem na vzgojno-preventivno dejavnost in avto-šolo, saj so na koprskem območju vzgojili že nad 7000 voznikov. Letošnji jubilej pa bodo proslavili z mednarodno dirko v motokrosu za pokal »Mediterana«.

KRANJ — Že leta 1973 so se na stanovanjski skupnosti odločili za gradnjo samskega doma za delavce, ki prihajajo na delo v kranjske tovarne od drugod. Šele po petletnih pripravah so se lotili gradnje in letos je bil stanovanjski objekt hotelskega tipa za samske delavce dokončan. V 50 enoposteljnih, 39 dvoposteljnih in 60 triposteljnih sobah je prostora za 308 stanovalcev. Največ zanimanja za novo stavbo je pokazala tovarna »Sava«, ki je odkupila skoraj dve tretjini ležišč za svoje delavce, ostalo pa so najeli »Gradbinec«, Cestno podjetje in »Exoterm«.

KRVAVEC — Na tej planini so v začetku oktobra zahrumeli stroji in zapokale mine. Delavci so namreč začeli urejati 25 hektarjev novih smučišč, šestim vlečnicam in štirim sedežnicam pa bodo dodali še novo sedežnico na Zvon. Smučarji se bodo v tej zimi lahko pripeljali 1960 m visoko.

LJUBLJANA — Vsako leto v pozni jeseni pripeljejo pastirji iz Bosne in Hercegovine črede ovac v Slovenijo, kjer napravijo veliko škode slovenskemu kmetijstvu in gozdarstvu. V bodoče hočejo zavarovati rodovitne površine pred to škodo. Zato so slovenski poslanci v Ljubljani predlagali sprejem zakona, ki naj bi prepovedal nomadsko pašo v Sloveniji.

LJUBLJANA — Na mednarodni vrtnarski razstavi, ki so jo 19. septembra odprli na Gospodarskem razstavišču, sodeluje 81 vrtnarskih podjetij iz Jugoslavije, Nizozemske, in Čehoslovaške. Tokrat so s cvetjem in drugimi okrasnimi rastlinami zasedli tisoč kvadratnih metrov več prostora kot lani, to je skupaj okoli

med vesticami

Z izrezki iz slovenskih in tujih listov skušamo prikazati resnično podobo sedanjega slovenskega trenutka. Čeprav smo pri izboru za resnico nadvse natančni, odgovarjajo končno za utemeljenost poročil njih pisci oziroma uredništva zadevnih listov.

NAŠ DELAVEC:

Pred nikomer ne skrivamo tega, kar pišejo in govorijo ter poročajo o nas zunaj naših meja, po svetu. Naši obmejni organi ne zasegajo potnikom iz tujine tujega tiska.

Naš delavec, Ljubljana, marec 80/10.

KATOLIŠKI GLAS: PRENOS MAŠE PO RADIU

Poljska vlada je med drugim pristala tudi na zahtevo delavcev, da bo v prihodnje osim veroizpovedim dovoljeno uporabljati sredstva javnega obveščanja. Vlada bo tudi dovolila prenos nedeljske maše po radiu.

Nepričakovano hitro je državna oblast to zahtevo tudi izpolnila. V nedeljo, 21. septembra, je poljski radio prvič po 30 letih prenašal mašo, ki jo je daroval varšavski škof Modzelewski v cerkvi sv. Križa. To je edinstven dogodek v neki od komunistov vodeni državi, ki je uradno brezbožna, katoliško vero pa izpoveduje 90% njenih prebivalcev.

Tudi v Jugoslaviji so katoliški škofje že ponovno postavili zahtevo, naj bi državna radio in televizija zadostila potrebam vernih državljanov z verskimi oddajami, a so bili vedno osorno zavrženi, češ da bi bil to »klerikalizem«. Poljski zgled naj bi dal sedanjim jugoslovanskim oblastem vsaj misliti o tem.

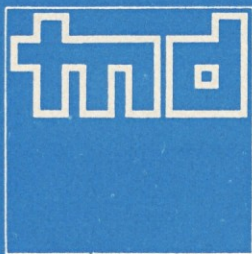
Katoliški glas, Gorica-Trst, 25. sep. 80/1.

KATOLIŠKI GLAS: V UČBENIKIH »POPRAVLJAJO« CELÓ CANKARJA

Ponovno je bilo slišati, da v Sloveniji cenzurirajo pisatelje in pesnike. To pomeni, da v njihovih delih izpuščajo cele odstavke ali stavke in posamezne besede ter izraze, pa tega ne povedo. Bralec, ki pisateljevega dela ne pozna, meni, da ima pred seboj celotno neokrnjeno umetnino, ima pa le spako, kakršna je izšla iz cenzorjevih rok.

Nadse me je osupnilo, ko sem v reviji *Jezik in slovstvo* bral, da so se slovenski cenzorji vrgli tudi na Ivana Cankarja in da tudi njega cenzurirajo oziroma »popravljajo«, in sicer zato, ker se bojijo, da bi takšen, kot je, »pohujševal« slovensko mladino.

V omenjeni reviji (1979/80, št. 4/5) piše v članku »Popravljani« Cankar med drugim takole: »Slovenska berila za osnovno šolo so temeljno čtivo, ki uvaja učenca v bogati svet domače in tuje besedne umetnosti... Mladi

Družba sv. Mohorja v Celovcu

Viktringer Ring 26 9020 Klagenfurt

Tel. 0 42 22 - 70 135

Bevk France

Kaplan Martin Čedermac

Sloveče delo, v katerem je pisatelj nepozabno upodobil preganjanega slovenskega duhovnika in njegov boj za materino besedo. — 266 strani, vezano

šil. 97.—

Buck S. Pearl

Dobra zemlja

V Dobri zemlji pripoveduje o Van Lungu, preprostem in trmastem človeku, ki se ob strani svoje požrtvovalne žene, ki je bila nekdanja kuharska dekla, razvije iz revnega kmeta v premožnega posestnika. — 376 str.

šil. 95.—

Gorki Maksim

Mati

Roman Maksima Gorkega, pomembnega ruskega pisatelja in dramatika, je čudovita pripoved o materi, morda ena najlepših v svetovni književnosti sploh. — Ilustrirano, 426 strani, vezano

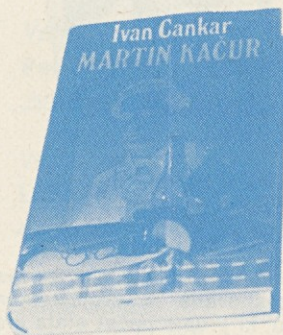
šil. 145.—

Cankar Ivan

Martin Kačur

»Roman, ki sem ga naslovil po junaku, Martin Kačur, opisuje

boj idealista z vsakdanjim, nizkim življenjem in njegov končni propad...«, tako je o svojem delu zapisal Ivan Cankar.

Roman je pretresljiva zgodba učitelja, ki je svoje vzgojno in prosvetiteljsko poslanstvo začel z veliko ljubeznijo do ljudi in nemajno vero v napredek; ko pa ga kazensko prestavijo v starokopitni in zakotni Blatni dol, ga tamkajšnje razmere in zaostalost docela strejo. — Ilustrirano, 196 strani, vezano

šil. 77.—

Bronte Emily

Viharni vrh

Zgodba se torej razpleta med Drozgovo pristavo in Viharnim vrhom. Nenavadno in razgibano dogajanje je prepleteno s čustvenim zanosom, dokler se na-

zadnje ne srečata in spojita usodi dveh ljudi, ki se ljubita viharo in nežno in prineseta notranji mir v divjo pokrajino. Mir, ki ga pisateljica v življenju ni dosegla; kakor Heathcliff in Cathy je ostala prepuščena svojim demonom. — 350 strani, vezano

šil. 185.—

Jurčič-Kersnik

Rokovnjači

Že Janez Vajkard Valvasor je poročal o rokovnjačih in njihovih dejanjih. Posebej pa so se razbojniške tolpe razbohotile v francoskih časih; bali so se jih bogati gruntarji in celo uradniki Ilirskih provinc, revni kmetje pa so jih naskrivaj podpirali. — Ilustrirano, 230 strani, vezano

šil. 88.—

Jurčič Josip

Deseti brat

Deseti brat, ki je nastal leta 1864, velja za prvi slovenski roman. V njem je pisatelj upodobil svoje ljubezensko doživetje z grajsko hčerko Johanno Ottovo na gradu Kravjaku, kjer je služil kot domači učitelj.

V romanu je pisatelj v pristnem ljudskem jeziku naslikal graščinsko in vaško življenje, domačo pokrajino in ljudstvo, še zlasti njegove posebnosti, kot je bil tudi deseti brat. — Ilustrirano, 316 strani, vezano

šil. 125.—

Prežihov Voranc

Doberdob

Roman zajema obdobje od konca leta 1915, ko je avstrijsko poveljstvo zbiral »črno vojsko« za odhod v klavnico soške fronte, pa do maja 1918, ko so pod streli eksekucijskega oddelka padli voditelji judenburškega upora. Literarni zgodovinar Lino Legiša je delo označil: »V široki panorami vojaškega življenja po kasarnah v zaledju in na kraški

fronti je Prežih pokazal, kako se budi slovenska zavest in odpor proti oblasti, ki je sprožila klanje in vse hudo. Na italijanski fronti okoli Doberdoba (»Oj Doberdob, slovenskih fantov grob«) bataljon izgubi precej svojih mož. Amun dobi odlikovanje za hrabrost, a še isti dan sklene, da bo ob prvi priliki prebegnil na italijansko stran. Preostale njegove tovariše najdemo v osrednjem vojaškem taborišču Lebring pri Gradcu, kjer se zdravi, da bi mogli iti nazaj na fronto. Ko so že nekoliko boljši, jih pošljejo v Judenburg ob Muri, kjer se Slovenci med sabo povežejo in zanetijo upor.« — 504 strani, vezano

šil. 185.—

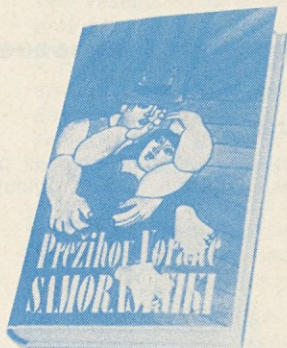
Prežihov Voranc

Samorastniki

Zbirka Vorančevih novel: Pot na klop, Boj na Požiralniku, Jirs in Bavh, Prvi spopad, Vodnjak, Odpustki, Ljubezen na odoru in Samorastniki.

V teh novelah je pisatelj prikazal resnične ljudi s svojih domačih gora, njihovo ljubezen do skope zemlje, njihove strasti in hrepenjenja. — Ilustrirano, 268 strani, vezano

šil. 104.—

Tavčar Ivan

Visoška kronika

Tavčarjeva zgodovinska povest je zasnovana v svojevrstnem slogu, ki ji daje pečat stare kronike iz 17. stoletja. Piše jo odsluženi vojak Izidor Kalan in v njej pripoveduje zgodbo svojega očeta Polikarpa, mogočnega lastnika visoških kmetij, brata Izidorja in Agate Schwarzkoblerjeve, ki je bila obtožena čarovništva ... — Ilustrirano, 252 strani, vezano

šil. 98.—

Fajdiga Vilko

Trpljenje Kristusovo, utrdi me!

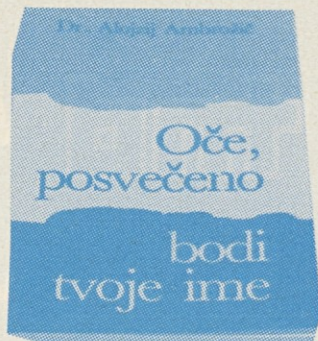
Premišljevanja o trpljenju. — 72 strani, broširano

šil. 35.—

Smernice sv. Frančiška Saleškega

Duhovne misli sv. Frančiška Saleškega za mladino. — 32 strani, broširano

šil. 10.—

Ambrožič dr. Alojzij

Oče, posvečeno bodi tvoje ime

88 strani, broširano

šil. 50.—

Samo 5 minut

Nedeljski radijski nagovori. Ta knjiga hoče služiti duhovnemu branju, obenem pa biti v pomoč sedanjim in bodočim oznanjevalcem besede, ki iz nje klije zveličavna vera. — 176 strani, broširano

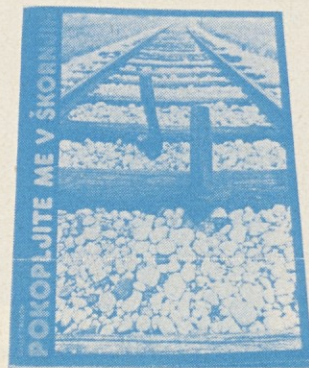
šil. 50.—

Trench Sally

Pokopljite me v škornjih

Naslov knjige je naročilo, ki ga je naš pisatelj dal Joe: »Sal, pokopljite me v škornjih!« Možakar te svoje obutve ni nikoli sezul. Sally, ki je svoje prijatelje reševala iz plamenov goreče hiše, se spet prebudi v bolnišnici. Njeno prvo vprašanje je: Ali se je Joe rešil? Povejo ji, da je zgorel in neskončno ji je žal, da ne bo mogla izpolniti njegovega zadnjega naročila. — 190 strani, broširano

šil. 60.—

Marija von Trapp

Hvalnica družine Trapp

Pred dobrimi desetimi leti je bil pri nas zelo priljubljen ameriški glasbeni film »Moje pesmi, moje sanje«, ki pripoveduje čudovito lepo, skoraj pravljичno zgodbo »pojoče« družine Trapp. Leta 1938, ko Hitler zasede Avstrijo in tam zavlada moreče vzdušje, zbežijo v ZDA. Ljubljena Avstrija ni več njihova domovina, kajti »domovina mora biti prostor, kjer se lahko počutiš kot doma«. Amerika jih sprejme precej neprijazno in vse morajo začeti čisto znova. Zdaj pride do veljave

Marijina odločnost in iznajdljivost, ki izvira iz njene močne zasedranosti v Bogu. Po drugi svetovni vojni »pojoča družina Trapp« postane v ZDA pravi pojem. Ko se Trappovi otroci eden za drugim poročajo, se pevci in glasbeniki iz vseh teh novih družin povežejo v skupnost »Cor Unum« (Eno srce), ki nadaljuje poslanstvo družine Trapp še danes. 334 strani, ilustrirano

šil. 72.—

Sirc Ljubo

Nesmisel smisel

Vsebina knjige je nekako zajeta v besedah iz uvoda: »Kakšen nesmisel je bil, da si je nekaj ljudi domišljalo, da prav oni vedo, kako družba in gospodarstvo delujeta, in so se zato postopili preganjati vse, in jih proglasili za kriminalce.« 190 strani, broširano

šil. 70.—

Kovač Tomaž

V Rogu ležimo pobiti

96 strani, broširano

šil. 25.—

Verne Jules

Gospodar sveta

162 strani, vezano šil. 99.—

Verne Jules

Pet tednov v balonu

260 strani, vezano šil. 129.—

Verne Jules

Ledena sfinga

402 strani, vezano šil. 180.—

Verne Jules

Skrivnostni otok

534 strani, vezano šil. 199.—

Verne Jules

V osemdesetih dneh okoli sveta

216 strani, vezano šil. 119.—

Verne Jules

Sever v spopadu z Jugom

350 strani, vezano šil. 179.—

Verne Jules

Južna zvezda

258 strani, vezano šil. 125.—

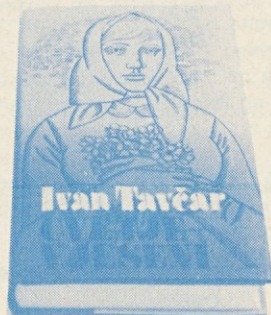
Tavčar Ivan

Cvetje v jeseni

Cvetje v jeseni je hkrati z Visoško kroniko najlepše Tavčarjevo delo. Zgodba idilične ljubezni med Meto, lepim, krhkim grun-

tarskim dekletom, in dr. Janezom, ki je podoba pisatelja, se odvija na Gorenjskem, v naravnem okolju kmečkega življenja. 132 strani, vezano

šil. 98.—

Buzzati Dino

Tatarska puščava

Tatarska puščava, pomembno delo sodobne italijanske proze, daje razmišljajočemu bralcu obilo zadovoljstva. Pisatelj, na katerega je močno vplival Kafka, je v tem delu opisal vsakdanje življenje na skoraj nestvarni vojaški postojanki nekje na severni meji, kamor prihajajo mladi častniki, da bi tam začeli voja-

ško kariero. Vsakdanjost strazarskega življenja, v katerem se ne zgodi prav nič, in strah pred umišljenim sovražnikom spreminja može v čudne like, v simbole prav tako čudnega sveta, ki ima le rahle obrise stvarne pokrajine in stvarnih ljudi. — 204 strani, vezano

šil. 125.—

Ingolič Anton Pradedje

Zgodovinski roman, ki prinaša snov iz velikega kmečkega upora 1635. Upor, ki doslej še ni bil zgodovinsko temeljito raziskan niti literarno upodobljen, je zajel vso spodnjo Štajersko in del Kranjske; bil je tako silovit, da je v marsičem prekosil vse prejšnje in poznejše upore. 466 strani, vezano

šil. 199.—

Klepce Matjaž

Teharje so tlakovane z našo krvjo.

104 strani, broširano

šil. 35.—

Baumbach R. — Funtek A. Zlatorog

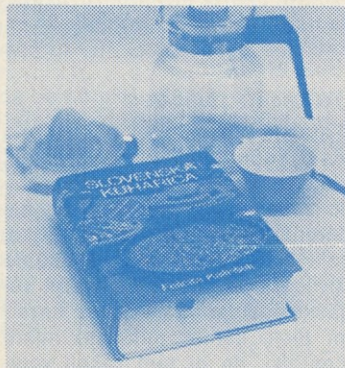
Planinska pravljica. Povest je napisana v slovenskem in nemškem jeziku. Knjigo krasi 6 barvnih in 17 črno-belih slik. 167 strani, vezano

šil. 135.—

Kalinšek Felicita Slovenska kuharica

Knjiga, ki je bila razprodana, je z novim ponatisom ponovno našim cenjenim naročnikom na razpolago. 740 strani, vezano

šil. 190.—

Bohinc dr. Pavle Slovenske zdravilne rastline

V knjigi, ki spretno združuje izsledke medicinske znanosti in ljudskega zdravilstva, je natančno opisanih 124 zdravilnih rastlin. Poleg samih opisov so še podatki o času cvetenja in okoliščini, v katerem posamezne rastline rastejo, o učinkovinah in kaj zdravijo ter natančna navodila za pripravo in uporabo zdravil. Z njeno pomočjo boste lahko sami pripravili tudi napitke zoper želodčne bolezni in za tek, odvajalne napitke, napitke zoper kašelj, pomirjevalne in vitaminske napitke, mešanice za kopeli pa tudi razne obkladke in mazila. — 115 barvnih fotografij, 200 risb in skic, 324 strani, vezano

šil. 178.—

Neuthaler dr. Heinrich Zdravilna zelišča

Knjiga podrobno predstavlja nad 250 najpomembnejših zdravilnih zelišč, za vsako rastlino tudi pove, za kaj jo uporabljamo in kako jo pripravimo. Poleg tega pa prinaša tudi nasvete za zdravo prehrano, opisuje vse važnejše bolezni, načine naravnega zdravljenja in zdravljenja z zdravilnimi rastlinami. — 32 barvnih tabel in okoli 500 ilustracij; 486 strani, vezano

šil. 215.—

Ingolič Anton Šumijo gozdovi domači

Roman opisuje usode pohorskih kmetov v prvih letih po vojni. V pripoved so vpleteni lirski opisi narave in kmečkih opravil. — 452 strani, vezano

šil. 105.—

Gulbrandsen Trygve In večno pojo gozdovi Dediščina gozda

Romana »In večno pojo gozdovi« ter »Dediščina gozda« sta veličastna nordijska saga (zgodba) in, čeprav imata dva različna naslova, tvorita celotno, enovito povest o družini Björndalcev, ki živi na samotni kmetiji sredi neizmernih gozdov. Obe knjigi, vezani

šil. 278.—

NAROČILNICA

Podpisani naročam sledeče knjige

..... izv.
..... izv.
..... izv.
..... izv.
..... izv.
..... izv.
..... izv.
..... izv.

Naročeno želim plačati: ☐ po povzetju (poštarju), ☐ po položnici

Datum

Podpis naročnika

bralec bo uspešno spoznaval slovenski knjižni jezik le, če mu bo beseda predstavljena v neponarejeni, avtorsko verni podobi.»

A kaj se dogaja v slovenskih berilih za osemletke v Sloveniji? Avtor pravi, da je pregledal Slovenske čitanke, izšle do leta 1976, in našel, kako tam tudi Cankarja »popravljajo«. Kot primer navaja črtico *Dateljini*. V tej manj kot dve strani obsegajoči črtici je 93 »poprakov«, od katerih pa je upravičenih le pet pravopisnih posodobitev. »Opozoriti je treba na vsebinske prilagoditve, ki jih doživljajo Cankarjeva besedila v Slovenskih berilih in ki jih ni malo. Zlasti v berilih za nižjo stopnjo so berila vsebinsko večinoma zelo okrnjena. Izpuščeni so tudi celi stavki in odstavki... Skoraj dosledno so izpuščena tudi vsa tista mesta v besedilih, ki kakor koli zadevajo cerkveno ali versko področje.«

Potem navaja primere:

Cankar: Stopil sem *iz zakristije* na sončno cesto. — Slovensko berilo: Stopil sem na sončno cesto.

Cankar: Tam, *vseokrog cerkve* in še globoko pod klanec so se vrstili štanti. — Slovensko berilo: Globoko pod klanec so se vrstile stojnice.

Cankar: Nato sem legel v travo in *sem molil*, da bi umrl. — Slovensko berilo: Nato sem legel v travo in želel, da bi umrl.

Cankar: Ali nagnila se je k meni, vzdignila mi je obraz z obema rokama *in videl sem jo, vso belo, kakor od milosti božje obžarjeno*. — Slovensko berilo: Ali nagnila se je k meni, vzdignila mi je obraz z obema rokama.

Cankar: Dá se sanjati o zlatih gradovih, *dá, o samih nebesih*, o grošu ne. — Slovensko berilo: Da se sanjati o zlatih gradovih, o grošu ne.

Ubogi Cankar, kako ga hočejo vsi krojiti po svojem kopitu! Metternichova in Kopitarjeva cenzura še živi, čeprav v moderni in »napredni« obliki.

Katoliški glas, Gorica-Trst, 25. sep. 80/2.

DELO:

TRŽAŠKA CERKEV ZA ENAKOPRAVNOST SLOVENCEV

Tukajšnji škof Belomi je predstavil časnikarjem obsežno publikacijo z gradivom tržaškega škofovskega posvetovanja *Kristjani iz oči v oči*. Levji delež publikacije je posvečen cerkvenim zadevam, vendarle pa diha iz nje tudi zavzetost za slovenske probleme na Tržaškem.

»Posvetovanje, ki je bilo prvo te vrste, je bilo kar majhen potres. Na njem je sodelovalo nad 2000 ljudi. V dokumentih s posvetovanja pa ni vrstice, ki ne bi dihal za človeka« — to so besede škofa na pot publikaciji ki je tudi dokument o spremembi odnosa Cerkve do slovenskih vernikov, torej dela tržaškega prvotnega prebivalstva. Škof je zagotovil, da bo Cerkve še naprej delala za sožitje obeh narodov, ki živita drug ob drugem, čeprav je bilo že ustanovljeno dušnopastirsko središče za Slovence. Na škofijski ravni bo potrebno še marsikaj storiti, da se bodo slovenski verniki počutili enakopravne z italijanskimi. Da pa gre Cerkve pod njegovim vodstvom po tej poti, priča podatek, da 1970. leta še ni bilo nobenega Slovenca v njenih vodstvenih strukturah, medtem ko je sedaj med 60 člani pastoralnega sveta kar 19 Slovencev.

Škof je poudaril, da je globoko zavzet za uresničenje vseh pravic Slovencev, vendar pa terja tržaška stvarnost predvsem dviganje kulturne ravni prebivalstva. Že v šoli bi se bilo treba učiti obeh jezikov, kajti nepoznavanje jezika manjšine je čestokrat razlog za razne predsodke. Tudi sam škof se je začel učiti slovenščine.

Delo, Ljubljana, 22. sep. 80/4.

DRUŽINA:

SLOVENŠČINA JE ZAČELA UMIRATI

Največja prijateljica je resnica. Žalostna je tista o umiranju slovenščine, ki jo je izrekel Maver (urednik tržaške Mladike), sklicujoč se med drugim na

12 tisoč kvadratnih metrov. Razstava ni le paša za oči, temveč tudi priložnost za pouk o gojenju rastlinja. Na razstavi pa so sodelovali tudi Društvo za vzgojo ptic, Društvo akvaristov in Gobarsko društvo Ljubljana.

LJUBLJANA — Zgodovinsko društvo za Slovenijo in zgodovinsko društvo Ljubljana sta pripravila 20. zborovanje slovenskih zgodovinarjev. Zborovanje, katerega so se udeležili tudi zamejski zgodovinarji, je bilo delovno, obravnavali pa so naslednje teme: mesto Ljubljana, stoletnica slovenskega znanstvenega zgodovinopisja, slovenska zgodovina v času prve svetovne vojne in neposredno po njej ter zasnovanost pouka zgodovine v usmerjenem izobraževanju.

LJUBLJANA — V mesnice so konec septembra pripeljali 103 tone svežega mesa, od tega je bilo 40 ton junetine, 39 ton piščancev in 24 ton svinjskega mesa. S tem se je zelo izboljšala preskrba s svežim mesom, ki ga je v preteklih dneh primanjkovalo. Če bi bile mesnice vedno tako dobro založene, bi Ljubljančan pojedel na leto 109 kg mesa. V resnici pa ga poje 77,5 kg, kar se ujema s poprečjem v Evropski gospodarski skupnosti.

MARIBOR — Malomarnost, neustrezne električne napeljave in otroška igra z vnetljivimi snovmi so bile vzrok, da so bili gasilci v prvih osmih mesecih letos 144-krat klicani na pomoč. Požarov z večjo gmotno škodo je bilo 90 in so povzročili za 10 milijonov dinarjev škode. V 54 primerih pa zaradi hitre intervencije gasilcev škode skoraj ni bilo. Računajo, da so s tem preprečili za 35 milijonov škode.

MARIBOR — Ob studenskem mostu preko Drave so se začela dela za novi dvoetažni most, ki naj bi bil končan do konca leta 1982. Most bo omogočil varnejšo in hitrejšo povezavo med obema deloma mesta. Za most bodo morali zvrtni 20 pilotov v rečno dno. Postavili so že pontonsko ploščad in naprave za vrtnje.

METLIKA — Strokovnjaki vinske kleti, ki stalno nadzirajo letošnjo

rast grozdja, obetajo tudi letos kakovostno letino. Pri kakovosti grozdja se še vedno pozna pozen spomladanski začetek rasti in slabo vreme med cvetenjem. Lepo vreme v zadnji polovici septembra pa je delno popravilo narejeno škodo. Pričakujejo večji odkup grozdja, ki naj bi po cenah strokovnjakov celo prekosil lanskega, ko so odkupili 140 vagonov grozdja. Vinsko klet so tudi povečali in morejo sedaj vanjo vskladiščiti 2,5 milijonov litrov vina.

NOVA GORICA — Kulturni delavci iz Slovenije in zamejstva so prišli sem na tridnevno slaviščno zborovanje, ki je bilo posvečeno delu, pomenu in vlogi Jerneja Kopitarja v njegovem in današnjem času ter literarni ustvarjalnosti Franceta Bevka. O Kopitarju, čigar 200-letnico rojstva letos obhajamo, so spregovorili ugledni slovenski znanstveni delavci Franc Jakopin, Boris Paternu in Jože Toporišič. O Bevkovem umetniškem nazoru pa je razpravljal Franc Zdravec.

NOVO MESTO — V Dolenjski galeriji so odprli samostojno razstavo grafik in tapiserij akademskega slikarja Bogdana Borčiča, ki je precej časa živel in delal na Dolenjskem.

POMURJE — Sladkorna pesa je letošnje leto dobro obrodila. Zasejana je bila na 3100 hektarih, pridelali pa so jo 128.000 ton. Sladkorna stopnja znaša letos okoli 15 odstotkov, kar je po mnenju strokovnjakov zadovoljivo. Peso s pomurskih polj so prevzemali na 12 odkupnih postajah, od koder so jo s tovornjaki vozili v ormoško tovarno sladkorja. Le pri zasebnikih je pridelek nekoliko slabši.

PLETERJE — Samostanski prokurator, pater Ciril, je zadovoljen s pridelkom znamenitih pleterskih hrušk v steklenicah. Na sadnem vrtu gojijo sorte kleržd, viljamovka, kongresovka in pastorjevka. Delo z njimi se začne že spomladi, ko hruška odcvete in se pojavijo prvi plodovi. Takrat nataknejo nanje posebne steklenice s krajšim vratom, ki je obrnjen navzdol, da lahko odteka kondenzirana vlaga in se v steklenici ne nabira deževnica. Seveda tudi v samostanu ne žanjejo pri vzgoji

zapis Bojana Štiha v letošnjem Prešernovem koledarju: »Slovenščina je začela umirati in njeno slovo od družine razvitih evropskih jezikov zdaj lahko spremljamo le še z globoko bridkostjo v sebi... Številni so vzroki za umiranje slovenščine. Najprej novodobni ilirizem, ki ga uveljavljajo priseljenci z juga. Ob tem izgubljeno zdomstvo, ki vsako leto prinaša med nas lažnivo domovinsko hrepenenje in tuje govorne navade. Nato razkroj pouka slovenščine v osemletkah. Potem nejezikovna, neslovenska in nekulturna vzgoja rodu v tehničnih šolah, ki so že itak nosilec razčlovečenja človeka. Nič manj stalno zmanjševanje kulturne ravni prebivalstva v industrijskih središčih. Množična občila kot zastupljiva jezikovne zavesti in samozvesti. Poenostavljena politična 'slovenščina'. Vse to in še marsikaj drugega povzroča pred našimi očmi umiranje slovenščine.«

Ali bo res izumrl jezik, ki ga govori ljudstvo pod Triglavom že toliko stoletij? Zdomci se po petih, šestih letih vračajo domov, otroci več ne znajo slovensko, mladi in tudi odrasli izobraženci berejo stripe in plehko leposlovje kot »Dr. romane«, časopise prelistamo, pogledamo naslove. Kdo neki bo spet prebudil v mladini ljubezen do branja in do slovenskega jezika?

Zakaj ne beremo? »To je samo znak naše zanikrnosti, vsesplošne kulturne zanikrnosti, in to velja za vsa področja, ne le za področje kulture« (Mrak). Vzameš v roke, kar ti je drago, kar te privlači. »Če slovenske revije v Sloveniji nimajo toliko naročnikov, kot bi človek pričakoval, to razumem takole: Ni zanimivo, ni privlačno, bralec v listih ne dobi tistega, kar pričakuje« (Beličič).

»Televizija je pomembno sredstvo sporočanja. Ljudje vedno manj berejo, radi pa sedijo pred televizijo. V Jugoslaviji poslušajo hrvaške in srbske neprevedene govore, pri nas pa poslušamo italijanske. Pri nas v Italiji ni hujšega potujčevalnega sredstva; to je tisto, kar ljudi kvari... Cerkev v Sloveniji bi se morala bolj moško zavzeti za televizijo, mi na Tržaškem pa je ne bomo imeli, dokler ne bomo večji uporniki, pa ne v afganistanskem pomenu besede« (dr. Štoka).

Družina, Ljubljana, 21. sep. 80/6.

FRANKFURTER ALLGEMEINE ZEITUNG: V BEOGRADU SE NEKAJ PREMIKA

Trenutno je mogoče brati v jugoslovanskih časopisih in revijah osupljivo odprte članke, predvsem o gospodarskih težavah, pa tudi o drugih vprašanjih. Časnikarji kažejo le še malo spoštovanja do nedotakljive družbene ureditve. Tudi v jugoslovanskem parlamentu razpravljajo vedno bolj odprto, čeprav ponajveč o postranskih vprašanjih in pogosto neurejeno.

Očitno so se v Jugoslaviji določena vrata odprla. »Nekaj se premika,« je čuti v Beogradu. »Nikogar več ni, ki bi vrata držal zaprta,« meni večina opazovalcev v Beogradu. Vsiljuje se vtis, da se »čisto zgoraj«, torej v »kollektivnem vodstvu« in njegovih organih, širita politična praznina in negibnost. Predvsem velja to za gospodarsko politiko: ta je postala trenutno brez dvoma najbolj žgoča težava v deželi.

Revija *Nin* je pred nedavnim v nekem pogovoru postregla ministrskemu predsedniku Djuranoviću s Kardeljevo opazko, da se je mnogo sistemov zrušilo čisto preprosto zaradi svojih »gmotnih neskladij«. Kajpada ni hotel Djuranović razumeti, da opazka zadeva sedanji jugoslovanski sistem, a njegove izjave so nejasne in nepomočne: za prihodnost je zmogel povedati le malo otipljivega.

Gospodarske težave in negibnost režima — splet tega dvojega bo imel, tako menijo na Zahodu in na Vzhodu, politične posledice. Nekeč se vendar mora slabo gospodarsko stanje, obenem s težavami pri preskrbi, sprevreči v politično vprašanje. Utegnilo bi priti do razkola v vodstvu ali pa bi lepega dne delovnemu ljudstvu zmanjkalo potrpljenja. Lahko si mislimo, da bo v obeh primerih narodnostno vprašanje pereče.

Seveda je za sedaj v Jugoslaviji komaj pričakovati razvoj kot na Polj-

skem. Nezadovoljstvo občanov zaradi upadajoče življenjske ravni se bo najprej sprostito v samoupravnih organih po podjetjih: pričakovati je, da bodo leteli direktorji drug za drugim. A to bi bilo komaj opravičljivo, saj tiči zlo sedanjega jugoslovanskega gospodarskega položaja, kot se zdi, prav v tem, da ni postalo samoupravljanje sploh nikoli stvarnost. Priznani jugoslovanski gospodarski znanstveniki zagovarjajo izrečno to mnenje.

Seveda bodo funkcionarji zagreto sodelovali pri križarski vojni proti direktorjem, ker bo ta vodila preč od njihove lastne odgovornosti. A nekega dne bo kajpak prišel tudi režimski politični aparat v neposredno strelno črto. Tedaj bo prišlo v naravi režima do globokih, morda revolucionarnih sprememb, ali pa bo nevarnost, da se dežela utopi v težavah in sporih.

Trenutno igrajo v Jugoslaviji krepko vlogo republike. Republiška partijska vodstva so močna. Pojav »Titičev«, »malih Titov«, pred katerimi je svaril Kardelj, se kaže v tem času najbolj močno po republikah.

Najboljši primer tega je Slovenija s svojim partijskim šefom Popitom. Kakor bi se norčeval iz vseh ustavnih razpravljanj o trajanju službe vladnih šefov, tako v zvezi kot po republikah, je Popit svojega ministrskega predsednika Vratuša odstranil na hitro roko in na njegovo mesto postavil svojega policijskega ministra, z utemeljitvijo, da so danes potrebni ljudje z »dejavnimi sposobnostmi«. Medtem je prišlo na dan, da so odstranitvi Vratuša botrovali tudi drugi razlogi, takšni, ki imajo manj zveze z Vratuševimi sposobnostmi kot z osebnim stremuštvom Popita in morebiti še nekaterih drugih slovenskih visokih funkcionarjev »stare garde« po oblasti.

Popita je 1971, po prisilnem odstopu tedanjega šefa slovenske vlade Kavčiča, Tito osebno postavil za partijskega sekretarja. Pod Popitom se je Slovenija ubogljivo držala linije beograjske centrale in se je do pred kratkim odpovedovala temu, da bi se potegovala za svoje bistvene koristi. Posledica tega je, da je slovensko gospodarstvo v svojem proizvodnem stroju zastarelo. Slovenskim jeklarnam ne gre dobro. Najvišjega direktorja mednarodno priznanega podjetja *Gorenje* je dal Popit odstaviti, ker je postal zanj premočan. Sedaj, po Titovi smrti, je prišla Slovenija na dan s predlogom, naj bi bili zanj kot nerazviti področji priznani le še Kosovo in Črna gora in naj bi jima nudile pomoč republike neposredno.

Tako postajajo sedaj »Titiči« močni tudi v skupnem jugoslovanskem okviru. Zahteva, da bi že vendar pustili gospodarstvu proste roke pri delovanju in da bi se odpovedali politizaciji gospodarstva, bo tako pri njih kot pri Popitu naletela na gluha ušesa.

Frankfurter Allgemeine Zeitung, Frankfurt, 25. sep. 80/12.

FRANKFURTER ALLGEMEINE ZEITUNG:

ALI BO BEOGRAJSKO VODSTVO GOSPODARSKIM TEŽAVAM ŠE KOS?

V Jugoslaviji se gospodarske in denarne težave množijo. Dežela se na preza, da bi dobila tuja posojila in tako premostila visoki primanjkljaj v plačilnem obračunu. Po izjavi jugoslovanske Narodne banke bi Jugoslavija letos potrebovala 2,5 milijarde dolarjev. Ker doseženi dolg v tujini — 15 milijard dolarjev — ne dopušča najetja posojila na običajnem mednarodnem denarnem trgu, se je Jugoslavija pred nekaj časa obrnila za posojilo na vlade vseh trgovskih partnerjev na Zahodu.

Kolikor je mogoče v Beogradu ugotoviti, bo ta mednarodni lov za posojili Jugoslaviji vrgel kvečjemu nekaj več kot eno milijardo dolarjev, torej polovico zaželenih vsote. Nasproti ZDA so izrazili željo po 1,5 milijarde dolarjev; pričakovati je, da bi ugnilo priti od tam morebiti 300 milijonov dolarjev. Tudi Nemcem so enkrat omenjali tri milijarde mark. Pa ne ZDA ne ZR Nemčija ne moreta dati posojil. Obe lahko nagovorita za posojilo le zasebne banke.

Naravna pot za deželo, ki jo tarejo skrbi s plačilnim obračunom kot Jugoslavijo, bi bila prek Mednarodnega monetarnega fonda. A te poti se Jugoslavija otepa z vsemi štirimi: morala bi namreč izpolniti določena gospo-

teh hrušk stoodstotnega uspeha, saj jim po navadi četrtna plodov odpade.

PORTOROŽ — Pod naslovom »Analitična in zdravstvena ocena delovnega mesta« je bil v Portorožu mednarodni simpozij, na katerem je sodelovalo okoli 250 zdravnikov, sociologov, varnostnih tehnikov in tehnologov. Sestanek naj bi služil počlovečenju dela. Poudarili so, da nobena tehnologija ne sme škodovati delavčevemu zdravju in njegovim delovnim sposobnostim in da bi za vsako delovno mesto morali natančno proučiti, katere nevarnosti tičijo v njem in kako jih je treba obvladati.

PIRAN — Na vselitev v novi dijaški dom čaka 240 učencev tehnično-pomorske, strojne in elektro-šole ter zdravstvene šole. Dom je sedaj že pod streho, upajo pa, da ga bodo dokončali do konca leta. Dijaški dom bo razpolagal z več učilnicami, knjižnico, rekreacijskimi prostori, bolniškim delom in pralnico ter kuhinjo. V njem bodo našli prostor tudi ostali piranski mladinci za razne dejavnosti v prostem času. Za gradnjo in opremo doma so morali odšteti 82 milijonov dinarjev.

RATEČE-MOJSTRANA — Na tromeji, kjer se vsak dan srečujejo ljudje treh držav, so se na tretjo nedeljo v septembru zbrali mladi in starejši na prireditvi »shod treh dežel«. Na Peči, 1500 m visoko, so ta dan lahko nabirali borovnice v Avstriji, gobe v Jugoslaviji ali pa trgali zapozneli encijan v Italiji. Prišla je tudi godba na pihala iz Podkloštra, slovenske melodije pa je igral Gornjesavski kvintet. Kuhinja je bila seveda mednarodna: Italijani so postregli s pastašuto, Avstrijci z golažem, Slovenci pa s čevapčiči. »Slovensko jed, krape, bi bilo težko pripravljati tu gori,« je rekel eden izmed gostincev. Zimmermann iz Podkloštra pa je dejal: »Ljudje treh dežel hočejo živeti v prijateljstvu.«

ŠMARJE PRI JELŠAH — Čeprav imajo v občini sedem dobro opremljenih zdravstvenih postaj, imajo vendarle težave s pomanjkanjem zdravstvenih delavcev. V Podčetrtku in Bistrici ob Sotli je 2200 prebival-

cem na razpolago le en zdravnik. Še na slabšem pa so v Kozjem, kjer bedi nad zdravjem 4000 prebivalcev tudi le en zdravnik.

ŠT. VID PRI GROBELNEM — Letos so uspeli asfaltirati več kot dva kilometra dolgo cesto od Št. Vida do Ponikve in za dobrih 5,5 km razširiti vodovodno omrežje. Krajanji so pomagali s prostovoljnimi delom in primaknili precej več kot tretjino denarja, tako da sta obe naložbi stali nekaj manj kot sedem milijonov dinarjev.

TRBOVLJE — V trboveljski cementarni se je v sistemu odpraševalnih naprav pripetila eksplozija in zato sedaj obratuje le še stara 300-tonska Smithova peč. Zaradi te nesreče bo letos manj cementa iz Trbovelj. V najboljšem primeru bodo proizvedli 400.000 ton cementa ali le 80 odstotkov načrtovane proizvodnje. Šele proti koncu meseca oktobra bo začela obratovati 1000-tonska peč, ki je bila pri nesreči poškodovana.

VIPAVA — »Vipavska trgatega« je postala že tradicionalna. Prva leta je bila udeležba bolj skromna, če vemo, da so našli le kakšnih sto ljudi. Letos pa se je število udeležencev, ljubiteljev dobre vipavske kapljice, povzpelo na deset tisoč. Prireditelj je bila razdeljena na kulturni program, strokovni del, ki je obsegal pokušno vin in grozdja, ter folklorni del, ko je bila na vrsti povorka z vozovi, traktorji in narodnimi nošami.

ŽIRI — Zidava nove lekarne, ki naj bi jo odpli že pred pomladjo, gre h koncu. Tukajšnjim prebivalcem se zato obeta boljša preskrbljenost na področju zdravstvenega varstva. V načrtu imajo tudi gradnjo splošne in zobne ambulate ter druge prostore nove zdravstvene ambulate.

ŽIRI — V tovarni obutve »Alpina« je 18. septembra izbruhnil ogenj in močno poškodoval montažne trake, stroje in izdelke. Škoda bi bila še večja, če ne bi hitro prišli prostovoljni gasilci iz Žirov in Dobračeve. Škodo so ocenili na 4 milijone dinarjev. Po vsej verjetnosti je bila iskra brusilnega stroja vzrok požara.

darsko politična pravila, katerim se pa skuša ogniti. Jugoslovani so tudi sedaj mnenja, da tujcev nič ne briga, kaj bodo z izposojenim denarjem počeli. Tujci naj samo pošljejo denar.

Na uradnih mestih v Beogradu je dejansko komaj kaj čuti o oprijemljivih načrtih, kako odpraviti to največjo oviro, namreč pomanjkljivo izvozno sposobnost svojega gospodarstva. Tudi Narodna banka zmore le nekaj meglenih predstav o kasnejših »preustrojih« v prihodnjih letih. Doslej so se zatekali le k administrativnim utesnitvam: poleg razvrednotenja dinarja predvsem k omejitvam uvoza, nadzorstvu cen in dušitvi domačega povpraševanja (prek omejevanja naložb in zamrznjenja osebnih dohodkov). V jugoslovanskem tisku, pa tudi med posameznimi republiški voditelji, se množijo glasovi, da ne gre takšnih omejevalnih ukrepov podaljševati v nedogled, kajti ti ubijajo zalet.

Posebna tarča je zamrznitev plač. Od težav s preskrbo in od upada rešničnih plač — letos morda za 10 % — se bojijo morebitnih političnih posledic. Najvišje vodstvo o zaostrovanju gospodarskih težav pomenljivo molči. Mnogo ljudi v Beogradu se nagiba k prepričanju, da se čuti najvišji vrh na tem področju malone preobremenjen.

Frankfurter Allgemeine Zeitung, Frankfurt, 22. sep. 80/3.

FRANKFURTER ALLGEMEINE ZEITUNG: IN DENAR ZA JUGOSLAVIJO?

Približno v istem času, ko je ZR Nemčija pripravila veliko bančno posojilo za Poljsko, je željo Jugoslavije po enaki pomoči zavrnila. Ta ne bo dobila ničesar.

Jugoslavija je na Zhodu že nevarno visoko zadolžena. Očitno trpi zaradi napak gospodarskega sistema. V teku desetletij je uvedla »socialistično samoupravljanje« podjetij in tekmovanje med podjetji, ki se sama upravlja. Kajpada je to načelo preluknjano: od nedoslednosti, ki tiče v njem že od vsega početka in ki se jih ni moglo znebiti, dalje od državnega gospodarskega narekovanja cen, posojil in naložb, in končno od oblasti partije, ki prežema državo in družbo.

Predvsem te pomanjkljivosti so vzrok za to, da jugoslovansko gospodarstvo še zdaleč ne ustvarja toliko vrednosti, kot bi jih spričo velikih naravnih, tehničnih in duhovnih virov dežele lahko. Nihče ne ve povedati, ali bo jugoslovansko vodstvo v bližnjem času zmožno uvida in moči, da temu pomore.

Za sedaj si pomaga s polovičnimi rešitvami in skuša zamašiti največje luknje. Beograjska vlada je neizprosno razvrednotila dinar in zamrznila cene mnogemu blagu; potem je šla na lov za posojili v tujini. Ker je našla na Zahodu le malo posluha, se je obrnila na Sovjetsko zvezo. Ta ji je očitno priskočila na pomoč. Kakšne politične usluge je Moskva za svojo denarno pomoč terjala, o tem v Beogradu ne črhajo besedice. A da bi se od tam vrnil brez takšnih uslug, proti temu govori celotna skušnja.

Frankfurter Allgemeine Zeitung, Frankfurt, 22. sep. 80/1.

DER SPIEGEL: NEVARNO ZA VZHODNI BLOK?

Ustanovitvena mrzlica za neodvisne sindikate na Poljskem je spravila pokonci tudi socialistične sosede. Vladajoče državne partije v vzhodnem bloku se bojijo poljskega zgleda in jih skrbí, da ne bi ta okužil še drugih.

Romunski državni in partijski šef Ceausescu je moral nameravano potovanje v Jordanijo odpovedati in namesto tega obiskati rudarsko okrožje Gorj: za prihodnost je obljubil »več socialistične demokracije«.

Na Češkoslovaškem so zaprli za nekaj časa 11 vidnih članov gibanja za občanove pravice Karta 77, ker so hoteli poslati stavgajočim v Gdansk vzajemno pismo.

(dalje na strani 35)

janez jalen

tri zaob- ljube

Povest o zvesti ljubezni
med gruntarskim sinom
in bajtarsko hčerjo

Klemen je spoznal Lončarjevo Lenko iz Ljubnega: obema je bilo takoj jasno, da sta za skupaj. Dobil ji je mesto točajke v krčmi pri Žabarju pod Broscem, da jo bo lahko večkrat videval.

Takrat so bili na Slovenskem Francozi. Francoska žandarja sta zalotila slikarja Leopolda in Valentina Layerja, da sta ponarejevala njihov denar. Vtaknili so ju v ječo, kjer je Valentin kmalu umrl. Leopold pa je naredil v zaporu zaobljubo, da naslika Marijino podobo za Brezje, če ječo preživi.

Drugo zaobljubo je naredil rodinski župnik Kristan: ko so bili prišli Francozi prvič k nam, se je skril pred njimi, skril pa tudi cerkveni denar; če reši denar in če se reši sam, tako se je bil zaobljubil, sezi-da novo cerkev.

Tretjo zaobljubo je na prigovarjanje Leopolda Layerja naredila Lenka: ne bo se možila, če ne bo mogla vzeti Klemen. Klemen je namreč moral po ukazu Francozov z vozom v Rusijo, kjer je ob porazu francoske vojske močno zbolel. Rešil ga je muzik Vladimirovič.

Za Lenko je začel gledati zidar Repečnikov Tonček, ki je ometal v cerkvi na Brezjah steno, na katero je mojster Layer naslikal podobo. Lenka je Tončka zavrnila, češ da se sploh ne misli možiti. Tonček se je pa na vso jezo napil.

»Lepa je cvancgarca, še lepš je cekin...«, je malo pred polnočjo pripel pred domačo ljubeznivo hišico Tonček.

»Dobro je opravil,« je sklepala iz sinove vesele volje mama in ji niti na misel ni prišlo, da bi ga začela oštevati. Hitela mu je odpirat: »Pa si kar dobre volje!«

»Kaj bi ne bil, ko sem se pa čmerike do sita najedel!«

»Kaj pa je?«

»Nič ni. Samo z Lenko ne bo nič.«

»Zakaj pa ne? Kaj te ne mara?«

»Ne. Zdi se mi, da bi me celo rada vzela, samo...«

»Kaj pa je potem?«

»En hudičev, če' je vmes.«

Repečnica je svojega Tončka odpeljala v posteljo.

Na Brezjah, na banjastem svodu južne kapelice Marije Pomagaj, je med množico naslikana z dvignjenimi rokami pobožno klečala Lončarjeva Lenka in prosila Pomozh kershtenikov, naj ne pusti svojemu božjemu Sinu vreči smrtonosne puščice v Klemenovo srce.

Preden je sadje dozorelo, je Lenka že v resnici klečala pred sedanjo oltarno podobo Marije Pomagaj na Brezjah. Naslikal jo je mojster Layer po podobi Cranachove in malo spremenjenem bakrorezu Schleichove Marije. Pa tudi nekaj črt z obraza Ljubenčanke Lenke je vmes. Podoba je tako lepa, da se je nikdar ne nagledaš.

Ni čuda, da je Lenka marsikatero uro v svojem življenju preklečala pred to podobo Matere Slovencev.

UJMASTO LETO

Ponorel je pust in začel se je post.

Pa kaj post! Druge skrbi so sivile gospodarjem lase.

Ozime v jeseni je vzkalilo komaj vsako deseto vsejano zrno, spomladi pa skoraj odgnala ni. Z jarino je bilo še slabše. In za veliko noč, ob suhi juhi, v kateri sta se skuhalo želodec in peče in je bila nadrobljena

s flancati, ki so ostali na pepelnici no sredo, bi gospodarji lažje peli miserere kakor pa alelujo.

Leta 1816 kar nobena reč ni hotela rasti. Najmanj pa žito. Letina je povsem odpovedala. Tudi planina je bila zanič.

Za svečnico, leta 1917, ko naj bi za krmo minilo šele pol zime, so bili skednji in svisli prazne. Za pusta ni upala nobena gospodinja več cvrti. Za veliko noč bi gospodarji niti miserere ne mogli več zapeti. Ozimine so še posejali, kakor so pač zmoogli. Za jarino so pa otrokom in sebi od ust pritrkali seme. Potem je pa šel kruh za dolgo spat.

Med tistimi redkimi, ki so bili tako srečni, da jim ni manjkalo kruha, so bili tudi Petrovčevi iz Dobrega polja. Je bil Petrovec, Gašper, široko naokrog sloveč gospodar. Dopolnil je lepo vrsto let. V prvem snegu se je pa nekaj prehladil in ga je zima pobrala. Posestvo je prevzel najstarejši sin Lovrenc, ki je kazal, da utegne v gospodarstvu očeta celo prekositi.

Petrovčev Lovrenc, tudi po postavi in vedenju fant, da bi se ga nobena izmed gruntarskih hčera ne branila, je zahajal pod Brosc v krčmo, ko Lenke še ni bilo pri Žabarju. Nič ni skrival, da mu je bila mlada točajka koj spočetka všeč. Približati pa se ji ni skušal, ko je dognal, da sta že drug v drugega zagledana z Markovim Klemenom iz Krnic. Tem manj se je maral mešati med Tončka in Lenko, med katerima se je pa samo po sebi razvzozlalo. Sedaj pa, ko je kar gotovo, da Klemen ne bo več nazaj, in ko mora čimprej pripeljati mlado k hiši, ni smel več odlašati.

Točajka Lenka je kaj kmalu opazila, da se ji skuša veliki gruntar Petrovec prikupiti. Ni mu bila neprijazna. Če bi bila še prosta... Motilo jo je najbolj to, da je imel Lovrenc preveč premoženja. Ko bi bil navaden kajzar... Kljub temu ji je vselej zažarel obraz, kadar je slisala mladega Petrovca, da je stopil čez prag.

Lenka je postala zamišljena. Ko mu drugemu kakor Petrovčevemu Lovrencu se kar nič več ni znala nasmehniti. Upadla so ji lica. Zalotila se je pri misli, da bi se, če bi jo hkrati snubila Klemen in Lovrenc in bi bila oba enako bogata gruntarja

ali pa enako revna bajtarja, najrajši odločila za Lovrenca. Vse bolj umirjen je. Tisti vihravi desetnik Klemen!

Čez nekaj tednov si Lenka ni več mogla tajiti, da je v Petrovčevega Lovrenca zaljubljena in da ji je nazadnje že prav vseeno, če se Klemen vrne še kdaj domov ali pa nikoli več.

»Le zakaj sem se bila zaobljubila!« je žalostna zajokala v pernato blazino, preden je zaspala.

V podstrešni sobici pri Žabarju je venela dozorela mladost brhkega dekleta, zunaj pa je v temno noč duhtela pomlad.

Kruh... Redkokje so ga še pekli. Pa še tam samo za večje praznike, kakor za vnebohod, binkošti in Rešnje Telo. Celo po kmečkih hišah so jedli samo še po enkrat na dan, pa še takrat nezabeljeno. Ljudje so ob najtežjem delu kar omahovali. Revnih otrok so bile samo še upadle oči.

Tudi pri Žabarju v krčmi pod Broscem, kjer so včasih h klobasam kruh zastojali dajali, niso več pekli. Je bilo škoda denarja za žito, drago kakor sam žafran.

Lončarjeva Lenka ni hodila kar nič več domov. Ko je bila zadnjič doma, so jedli nezabeljen in neslan črn sok iz posušenih zmetlih kopriv. Tudi za sol ni bilo več denarja. Samo kapljico kozjega mleka je mama prilila. O, kako na čisto so polizali mali skledo!

Lenka sama ni vedela, kdaj je izdala Lovrencu tesno pomanjkanje doma. Ljubezen je kakor slepec. Vse pretrpi, pa tudi vse počenča. Od takrat je mladi Petrovec še bolj pogosto hodil k Žabarju pod Brosc in ljudje so kaj hitro uganili, da hodi zavoljo Lenke, in tudi koj sodili: »Nesrečno bo naredil našo brhko Lenko, potlej jo bo pa pustil.«

Franca, ki je bila sedaj za staro pri hiši, čeprav še vedno mlada, je Lenko celó posvarila.

Lenka niti zardela ni. Mirno je odgovorila: »Ne bojte se! Nič ne bo narobe. Prav gotovo ne.«

Franca je ostrmela in nekako zrasla: »Deklič, drži se! Da je zatreskan vate, tega niti ne skriva ne. Ne vdaj se mu pa ne! Pomisli samo, kaj bi rekli tvoja mama!«

»Nič se ne bojte, pa mir nama dajte!«

Lenka je začela urejati kozarce.

Franca je začutila, da je v gostinski sobi najbolj nezaželen gost. Odšla je v kuhinjo.

HUDA URA

Petrovčev Lovrenc je prihajal k Žabarju čedalje bolj pogosto, pa nikoli ne prazen. Celó hlebeček kruha je včasih na skrivaj stisnil pod predpasnik točajki Lenki. Da vse to roma po najkrajši poti k Lončarjevim v Ljubno, je Lovrenc prav dobro vedel. Saj prav zato je pa prinašal. Lenko je pošteno skrbelo, kaj bo, ko bo treba Lovrencu dokončno odgovoriti.

Že koj zjutraj je bilo zagatno. Napravljalo se je k hudi uri in sredi popoldneva je zagrmelo. Koj nato se je vsula suha toča, ki pomandra polja. Niti turška vojska bi jih ne mogla tako do kraja.

Oglasili so se zvoniki z vsemi zvonovi proti hudi uri. Groza je zavihrala od Grintovca proti Triglavu. Obupno je vse dvigalo roke proti nebu in — toča se je sprevrgla v ploho, še preden so utegnile gospodinjice vreči blagoslovljeno oljko na žerjavico. In zvonovi so obmolnili.

Bliski so ugasnili, grmenje je nekje za gorami pominilo in ploha se je sprevrgla v pohleven dež.

V krčmi pri Žabarju ni bilo prav nobenega gosta. Kdo naj bi pa prišel v takem vremenu!

Pa je ob mraku tiho odprl vrata mladi Petrovec. »Dober večer!«

»Bog daj, Lovrenc!« se je razveselila točajka Lenka. Obenem se je pa tudi kar nekako ustrašila.

Lovrenc je postavil rdečo marelo v kot. Kaj kmalu je od nje priteklo skoraj do srede hiše. Prisedel je k Lenki. Zavoljo pojemajoče svetlobe je točajka pletla čipke ob oknu za veliko mizo. Prav nič ni skrival. Vzel je iz torbe precejšen hlebec kruha, ga očitno položil na mizo in spregovoril: »Na, Lenka! Da ti ne shira drobiž doma.«

Lenka je prebledela. »Bog plačaj! Dober si.«

»Pšeničnega smo spekli samo še za veliko noč. Ne zmoremo več, ko ne vemo, kaj utegne še priti. Letošnja letina ni še v kašči. Saj si prav danes doživela, da samo na niti visimo.«

»Kljub temu pa meni prinašaš za naše otroke!« je pogledala Lenka Lovrenca, da mu je kar gorko postalo.

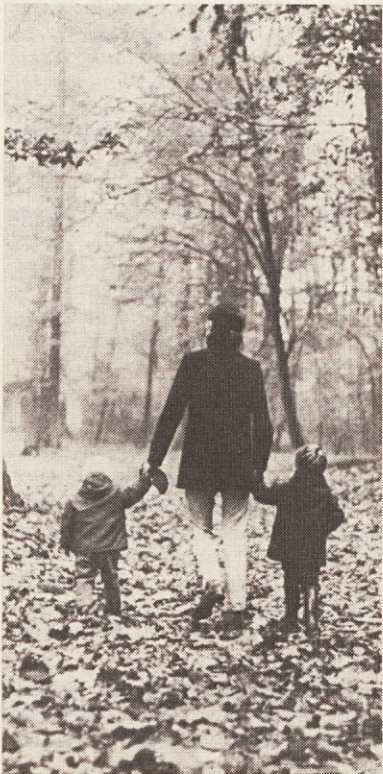
»I, saj veš. Si mislim: da ne bodo morebiti kdaj tudi moji otroci morali biti lačni. Sicer jih še nimam. Upam pa, da mi začno kmalu polniti hišo. Nekako prazno je sedaj pri nas.« Stisnil je Lenko tesno k sebi, ji pošepnil na uho in tiho zaprosil: »Lenka! Kaj bi ne hotela biti ti njih mama?«

Kakor bi bila že tedne pričakovala te Lovrenčeve besede, se Lenka ni odmaknila. Niti poskusila ni. Bi se tudi ne mogla ne. Vsa je bila brez moči. Pritrditi ponudbi ni smela zavoljo zaobljube, odkloniti pa je ni mogla zavoljo same sebe.

»No, kajne Lenka?« je sebi v dobro razlagal Lovrenc Lenkin molk in jo poljubil.

Lenka mu je poljub nehote vrnila. Hkrati se je pa spomnila, da ne dela prav. Rada ali nerada se je spet zravnila, otožno pogledala Lovrenca in tiho odgovorila: »Lovrenc, ne bodi hud! Bolj srečna bi ne mogla biti, kakor če bi postala midva mož in žena. Pa so čudne stvari vmes. Zato ti danes ne morem dokončno odgovoriti. Moram prej vprašati mamo. Pa še ono drugo na Brezjah.«

»Utegneš imeti prav,« je pritrdil Lovrenc Lenki. In ko ni koj odgovorila,

BREZJE, kamor roma na leto do pol milijona Slovencev

rika, je še pristavil: »Samo predolgo ne premišljaj!«

»Ne bom, Lovrenc.« Hotela je še reči: »Samo... bo komaj kaj.« Pa teh besed spet ni zmogla.

Medtem se je zunaj zjasnilo. Hkrati se je pa tudi zmrčilo.

V kuhinji so se oglasili koraki. Lovrenc je prisluhnil in kakor iz zadrege na hitro spregovoril: »Stara šari naokrog. Vsak čas utegne biti tu. Brž mi natoči maselc vina, da se ne bo obregnila ob naju! Strupene-ga ima dovolj.«

Lenka je hitro postavila merico rebule na mizo. Komaj je Lovrenc odpil, že je vstopila Franca.

»Dober večer, mama!« sta pozdravila Petrovec in točajka.

»Bog daj, Bog daj!« je bila Franca že malo zgovorna. »Vidva pa kar v temi!«

»Saj se še vidi,« je ugotovil Lovrenc.

»Nič se ne vidi.« Franca si je natočila kozarec črnine in jo izpila.

Petrovec se je hotel malo ponorčevati. »Toliko že še, da si vidiš naliti iz bokala, kar ste pravkar sami pokazali. Da bi pa roka natočen kozarec zanesla za uho namesto v usta, take teme pa niti tiste tri dni v Egiptu ni bilo.«

»Nabrušenega imaš,« se je zasukala Franca, kakor se je znala včasih kot mlada točajka, in odšla nazaj v kuhinjo.

Lovrenc je izpil, plačal, vstal in se pravkar namerjal oditi. Nekaj je še hotel reči Lenki, pa sam pravzaprav ni vedel kaj.

Iz zadrege ga je rešila Franca, ki je iz kuhinje prinesla prižgano leščerbo, jo obesila pod strop in pri-sekljivo ponagajala: »Ne zamerita! Sama vem, da se je lepše muckati v temi kakor pa pri luči. Saj vama privoščim. Samo... pri nas imamo krčmo zato, da čim več iztočimo. Tema pa ne vabi gostov.«

»Prav, prav, mama!« je rekel ugledni mladi Petrovec. »Le pazite na naju! Za nocoj pa lahko noč!«

»Že iz vsega početka pazim. No, pa lahko noč! Pa še kaj pridi!«

»Bom, bom,« se je smejal Lovrenc. Grede si je pa mislil: »Kar tica si morala biti, ko si bila mlada. Saj te še sedaj ni povsem minilo.«

»Ti pa, Lenka, kakor sva si bila rekla! Lahko noč!« Segel ji je v roko, kar ni bila njegova navada.

»Kakor sva si bila rekla. Lahko noč!« je podobno odmevu ponovila Lenka. V srcu je bila huda na Franco, na staro, ki si je prav ta čas natočila spet kozarec črnine. Hkrati se je pa zamislila, koliko dobrega ji je Franca naredila. In se je opogumila in zaprosila: »Mama, lepo vas prosim, malo manj pijte!«

Franca je ostrmel. »Primojdu-naj! Niti hčeri, niti zet mi niso upali tega reči. Ti pa, točajka, ljubenska točajka, ki sem te iz umazane ilovi-

ce dvignila, skoraj bi rekla da na tron... Prav imaš... Nič se ne boj! Kakor rojena si za gospodinjno na trdni bogatiji.«

»Kako se motite,« ni mogla Lenka niti zajokati več.

Franca je tiho odšla v kuhinjo. Z lastno hčerjo sta se nekaj sporekali.

Lenka ni preslišala nobene besedice. Franca je hotela od mlade, naj da Lenki malo več večerje, ne samo za dobro žlico. Saj je sok že tako dovolj redek. Franca pa, da ne zmore. Celo otroka ji hirata.

Prerekanju je napravila konec točajka sama. Vstopila je, molče vzela skledico, se pokrižala in res samo trikrat zajela. Še dobro, da je bilo toliko.

Po večerji so odmolili rožni venec, kmalu ugasili luč in odšli spat.

Kljub temi Lenka ni mogla zatisniti očesa. Ne, ni jokala. Počemu pa? Saj je bila nadvse srečna. Lovrenc...? Bolj očitno in bolj... Lenki se je zataknila v mislih beseda... in bolj... bolj..., kako bi rekla... bolj... bolj... bolj... naravno in brez ovinkov ji ni mogel povedati, da jo ima zares rad, od srca rad. Morebiti še bolj kakor ona njega.

Dobro, da ljudje tega ne vedo.

GLADNO LETO

Svoj živ dan ni Lenke še nobena stvar tako skrbela kakor odgovor Lovrencu. Saj sama bi brez njega že prestala. Kaj bo pa z otroki? Zanje bo za vselej kruha konec, ko Lovrenc ne bo smel več prihajati v vas, da ne osramoti sebe in nje ne poniža v očeh ljudi za vlačugarico. Kaj pa ima bogat posestnik opraviti z revno točajko, če ne...? Pa še odlašati ne sme. Lovrenc bi jo po vsej pravici lahko imel za nepošte-no, če bi ga zavoljo otrok en sam dan skušala pridržati.

Nič. Kar bo, pa bo. V teh letih si je prihranila nekaj tolarjev. Te dá mami. Naj rine naprej, kakor ve in zna, dokler more. Potem bo pa že kako.

Lenka je zjutraj zgodaj vstala. Obledela se je bolj praznje kakor za doma, zavila Lovrenčev hleb kruha v bel prtici, ga spustila v pisan cekar in odšla.

Sonce je vzhajalo iznad oblakov nad Kriško goro, ko je stopila v Ljubnem pred mamo. Pravkar je bi-

la žena zakurila na ognjišču, da stopljí lonček kozjega mleka za najmanjše.

»Dobro jutro, mama!«

»Lej jo!« se je prestrašila Urša hčere. »Pa si kaj zgodnja!«

»Čez dan še manj utegnem. Malo kruha sem vam prinesla.« Odvila je hleb in ga odložila na ognjišče.

»Bog ti povrni!« se je hčeri zahvalila Lončarica. »Pa to ni samo malo kruha. Ga je prav precej, kakor doslej še nikoli ne.«

»In ga odslej najrajši nikoli več ne bo.«

Mati je globoko pogledala hčeri v oči. Zamišljeno žalost je razbrala iz njih. Prestrašeno je vprašala: »Kaj se ti je pripetilo?«

»Zasnubil me je.«

»Kdo?« se je začudila Urša.

»Lovrenc. Mladi Petrovec. Ta, ki mi prinaša kruh.« Lenki so stopile solze v oči.

»O, ti ubogi moj otrok!« Lončarica je pogladila Lenko, ne po laseh kakor včasih, ko je bila še majhna deklica, po ruti, ki si jo je bila dekle po kroparsko zadaj zavezala. »Saj mu ni nič reči, Lovrencu. Kljub temu ga zavoljo otrok ni treba jemati, kakor bi jaz rada videla, da bi ga! Saj najhujše smo prestali. In tega trdega pomanjkanja bo skoraj konec. In če še nisi mogla pozabiti Klemen, ti svetujem, da nikar, kakor bi nam prav hodilo!«

»Mama!« Lenka je padla Urši okrog vratu in zajokala. »Saj to je tisto! Vzljubila sem umirjenega Lovrenca. Klemen je zame previhrav.«

»Potem te pa ne razumem.«

»Me tudi ne morete, ko ne veste, da me veže zaobljuba.«

»Zaobljuba...?« se je začudila Urša.

Lenka je mami vse natančno razložila. Sklenili sta, da se Lenka najzaj grede posvetuje z Materjo božjo na Brezjah.

Preden je Lenka odšla, je mami vsilila ves svoj prihranjeni denar, srebrnega in skoraj nič vrednega papirnatega.

Dolgo je Lenka klečala pred LAYERJEVO podobo Marije Pomagaj v kapelici na Brezjah in moledovala za nasvet, če naj prosi za odvezo zaobljube, da bi se mogla poročiti z Lovrencem, ko je tako dober. Nazadnje je skoraj razločno videla, kako je Marija odkimala, da ne.

Lenka kar verjeti ni mogla, da je brezjanska Marija noče uslišati.

»Mama! Vzljubila sem umirjenega Lovrenca. Klemen je zame previhrav.«

»Prav, pa ne,« je pritrdila in vstala. Ko se je zaobrnila, je zagledala pred sabo mojstra LAYERJA. Kar prestrašila se ga je. Ni vedela, da jo že dalj časa opazuje.

Na poti domov pod Brosc sta se grede LAYER in Lenka o vsem pogovorila. Tudi mojster je bil mnenja, naj zaobljubo drži. Prelomljena beseda še nikoli na svetu ni prav gotovo nikomur hodila prav. Kaj pa šele zaobljuba! Bogu dana častna beseda!

Lenki je kar nekako odleglo.

In sta šla od Brezij do Brosca, Lenka in LAYER. Ne po kolesnina-stem kolovozu in po široki cesarski cesti naprej, ne. Po stezi prek polja, ki je kar nekako obetalo pridelek.

LAYER se pod Broscem niti ustavil ni. Odšel je kar naravnost v Mošnje k župniku AŽBETU.

Lenka je skoz okno gledala za njim. Pa se je domislila in bila tudi prepričana, da jo je Marija Pomagaj z Brezij le uslišala. Poslala je za njo izkušenega in v hudem pomanjkanju in v večletnem zaporu izmodrenega slikarja LAYERJA, ki je kar nekako prevzel vse njene težave.

Naslednja dva dni je še pred poldnem začela pritiskati soparica. Sredi popoldneva se je pa zablistalo in zagrmelo. Razlila se je ploha in dež ni prenehal do noči.

Huda ura in dež sta v Lenkinih očeh opravičevala LAYERJA, ki si ga je želela, pa ga ni bilo nič več blizu. Tudi se je brhki točajki čudno zdelo, da se Lovrenc že več dni ne oglasi.

Tretji dan je bilo vreme kakor naročeno. Pa spet ni bilo nikogar. Lenko je začelo skrbeti.

Naslednji dan ni padlo niti kapljice dežja, pa se ni oglasil ne LAYER, ne Lovrenc.

»Uh,« je žalostno potožila sama sebi Lenka. »Slikarji so slikarji. Mojster me je pač potegnil. Sam se mi je ponudil, da moje težave uredi, pa ni nič. Morebiti me je čelo Lovrencu prigrajal, ko ga ni več blizu. Pa naj me! Sem se mu že tako in tako odpovedala. Res je bil izmed vseh še najboljši Klemen. Kar pri zaobljubi naj ostane!«

V soboto zvečer sta pa prišla. LAYER in Lovrenc. Lepo sta pozdravila in bila prijazna in se vedla, kakor bi se ne bilo prav nič zgodilo.

Med večerom — drugi gostje sploh opazili niso — so se pa mirno in brez razburjenja dogovorili, da je res najbolj prav, če Lenka ostane pri zaobljubi. Lovrenc naj si drugo poišče! Lenka naj pa samska ostane! Če se pa Klemen vrne, kar ni verjetno... No, nič ne de... Kakor je božja volja.

Mladi Petrovec je odšel, LAYER je pa še posedel do zadnjega gosta. Se je namenil, da bo prespal noč pod Broscem.

Že na polnoč je šlo, ko je mojster velel točajki sestiti poleg njega. »Veš, Lenka. Lovrencu Petrovcu sem poslikal znamenje, ki ga je postavil iz hvaležnosti, da jih Bog ni z lakoto udaril. Za plačilo mi je moral dati mernik rži in mernik pšenice. Oba mernika sta do zadnjega zrna tvoja. Da ti ne shirajo črviči.«

»Mojster!«

»Ni vredno o tem kaj več govoriti. Samo, da sva ohranila zaobljubo.«

Oba sta za hip obmolnila.

Besedo je prvi spet povzel LAYER: »Še nekaj. Naj te ne prizadene preveč!«

»Samo recite!«

»Službo bova morala premenjati. Pod Broscem ni več pravega zraka zate. Je preveč nasičen z grenkimi spomini.«

»Kar uredite!«

»Bom. Pa čeprav se stara in mлада in zavoljo naju še stiskaški novi gospodar Janez na glavo postavijo!«

LAYER je izpil še kozarec črnine in vстал.

Zjutraj je Lenki sonce prisijalo na posteljo, pa se ji prav nič ni mudilo vstati. Tudi se je nihče ni drznil priti buditi. Bi tudi ne planila preplašeno iz postelje kakor včasih, ko je

morala skoraj do jutra bedeti. Počemu? Saj ne ostane več pri hiši.

Pa ni lenuharila. Ob šestih je bila v Mošnjah že pri maši in pri pridigi. Župnik je kakor nalašč zanjo lepo poudarjal, da vsa naša pota vodi Bog, ki vselej vse na prav obrne, če zaupamo vanj in mu z vsem srcem vdano služimo.

Ko je hitela od maše nazaj pod Brosc, se ji je zdelo, da se ji Triglav v jutranji zarji, kot plešast dedek, dobrohotno smehlja.

ln ji je kar nekako odleglo.

Letina ni kdovekaj plenjala, za silo je pa le bilo. Lakota in stradež sta morala vzeti slovo.

Leto je šlo h koncu. Dneva že skoraj nič več ni bilo. Komaj je odzvonilo pozimi delopust ob treh popoldne, že nisi videl več brez luči brati.

Tudi nova točajka pri Brodarju onkraj mosta čez Tržiško Bistrico, v zadnji krčmi pred Podbreškim klanecem, je odložila svoje priljubljeno vezenje. Ni več videla. Luči pa ni hotela še prižgati. Je škoda olja, če ni gostov.

Tiho se je Lenka presedla od okna za veliko mizo k zakurjeni peči, da bi ne zbudila Roka, gospodarja, ki je pestoval prehlad za pečjo in pravkar zaspal, kakor je slišala. Začela je razmišljati, kako je prav naredila, da je ubogala Layerja in premenjala službo. Saj najrajši je bil prav mojster tisti, ki je Petrovčevemu Lovrencu nasvetoval, naj vzame Majdo, Brodarjevo Majdo, nečakinjo rajne Rokove žene.

Za pečjo se je stari gospodar Rok — kar na sedemdeset je šel — obrnil, kašaljšal in spregovoril: »Lenka!«

»Kaj bi radi?« Lenka je vstala in pogledala za peč.

»Miznico odprl in odreži Mici in Franci za dlan kruha! Joku pa še enkrat več. In sebi prav tako.« Mica in Franca sta bili dekli, Jok pa že postaran hlapec.

»Kaj pa bo Mica rekla?« je pomišljala Lenka.

»Nima kaj reči. Ti samo uboga! Doslej sem kruh rezal sam, za naprej ga boš ti. Meni pa zavri bezgovega čaja!« Roka je spet posilil kašelj.

Iz dneva v dan se je Lenka bolj uveljavljala pri Brodarju. Izmed poslov jo je Rok imel najrajši. Skoraj kakor lastno hčer.

NOVA CERKEV

Rodinski župnik Kristijan je moral spolniti zaobljubo in sezidati novo cerkev sredi fare, na Breznici. Vzidanje temeljnega kamna je bilo za osem zgornjih vasi praznik, za spodnje tri vasi — Krnice, Rodine in Studenčnice — pa kakor pogrebščina, saj je stala dotedanja župna cerkev v Rodinah. Krničani in Rodinci niso hoteli pri zidavi pomagati, Studenčani so se pa počasi le odtajali.

Kljub puntu Krničanov in Rodincev je nova cerkev v dveh letih zrasla do vrha. Manjkalo je še strehe. Denarja pa še bolj.

Janez Petelin, ki po dedu niti Rodinec ni bil, je hotel veljati za puntarja. Bil je pa na obe strani brušen nož: vaščane je hujskal, naj nikar ne popuste, k župniku je pa zvečer naskrivaj hodil in mu zagotavljal, da bi tudi on rad prijel za delo, pa se boji puntarjev.

Župnik ga je kmalu pregledal in ga pritisnil. Ni se mogel drugače izviti, kakor da je moral dati dvajset goldinarjev za novo cerkev. Naskrivaj seveda.

Janez Petelin je premišljeval, če bi mu ne kazalo zapreči in čim bolj potuhnjeno iti vsaj po en voz macesnovih škodljiv v Rateče in še naprej skozi Planico v Tamar.

»Naa, ne bo treba,« mu je šinila misel v glavo.

Pa je v ponedeljek zapregel in se peljal kakor na semenj v Kranj. Morebiti tudi res kaj kupi. Namen pa je imel povsem drug.

Že dol grede se je ustavil pri Brodarju na Bistrici. Stari Rok je polegaj za pečjo, kjer je tudi noč prespal. Z bičem v roki je vstopil Petelin, udaril s njim trdo ob tla, da bi koga priklical: »Hej! Kaj ni žive duše pri hiši?«

»Seveda je. Kaj bi rad?« se je dvignil gospodar.

»Požirek žganja bi se mi prilegel.«

»K peči sedi in se pogrej, če ti je hladno!«

Stari Rok se je s težavo skobacal izza peči: »Sem bil ukazal zakuriti. Stara krči je hladna, mlada pa prevečkrat prevroča. Sem sam to zagrešil. In sedaj premišlujem, kako bi popravil.«

»Oh, ne bodite no! Kar je bilo, je bilo. Kdo bi nazaj mislil!« je zamahnil Petelin z roko.

Iz kuhinje je prihitela Lenka. »Oča, ne vstajajte! Malo še poležite! Že jaz postrežem.«

Petelin je zvrnil v naglici požirek brinjevca, plačal in oddrdral naprej proti Kranju.

Pod noč se je spet oglasil. Tokrat je pa privezal konja k rampi, ga odel s kocem in prisedel k staremu Roku.

Prav tisti čas, kakor Petelinu na ljubo, ni bilo nobenega gosta. Naročil je polič vina, ki mu ga je stari Rok sam natočil. Lenka je bila na polju, ko je zadnje čase ostala sama za vse.

Petelin je natočil in iz spoštovanja napil Roku.

Starček je iz vljudnosti res srknil požirek vina.

»Le pijte!« je silil Janez.

»Naka. Se mi pijača nič več ne prileže. Rajši mi povej kaj novega!«

»Kakor nalašč,« je Petelinu srce poskočilo. »Pri nas na Breznici je nova cerkev. Že ogrodje stavijo na obok.«

»Ta novica je pa tako stara, da se je plesen loteva. Saj se skoraj bokala ne spije pri nas, da bi govor ne nanesel na krniške in rodinske puntarje. Saj jih razumem glavneže. Toliko spredivosti bi pa vendar le morali imeti, da spada farna cerkev na sredo fare, ne pa v kakšen zagon. Imenitnost vasi gor ali dol! Cerkev na sredo fare!«

Rokove besede so Petelina kakor božale. Zatrdo je bil prepričan, da ima najmanj že stotake v žepu. Tako se župniku za vselej prikupi. In je spustil vodo na svoj mlin.

»Vidite, Rok, Brodarjev oča! Tudi jaz tako mislim. Farno cerkev na sredo fare. Pa jim ne morem dopovedati, puntarjem!«

Rok se je naslonil in začel debelo gledati Petelina.

Ta je pa prijazno nadaljeval: »Cerkev na sredo fare. Že prav precej denarja sem dal zanjo in upam, da boste tudi vi, ki nikogar nimate, da bi mu zapustili, vsaj nekaj stotakov primaknili. Kar meni jih dajte! Ne bom nikomur povedal. Še nocoj jih izročim gospodu župniku. In Krničani in Rodinci se bodo še ustavljali pred vašo krčmo.«

Poštenemu Roku je začelo kar sape zmanjkovati. Zabobnal je s prsti po mizi in se začudil: »Ti, ti, ti,

Petelin, tako govoriš, ti, ki veljaš za glavnega puntarja! Sedaj mi je šele jasno. Že več let te nikoli ni bilo k nam. Prej sem še razumel, ko je krčma pešala. Odkar je pa Lenka pri hiši..., veš, pri nas smo zmerom odkrito govorili. S puntarji in fajmoštrovimi. Oboji so nam enako dobrodošli gostje. So se sporekli med sabo, stepli pa nikoli ne.»

Petelin ni vedel kaj odgovoriti. Zato je pa pičil kakor najbolj razjezen sršen. In se je začel posmehovati: »Odkar je Lenka pri hiši..., brhka Ljubenčanka?»

»Kaj misliš s tem reči?« se je nagnil na mizo opešani Rok.

»Da si star prasec,« je zasikal Petelin.

Rok se je kakor za minuto pomladil. Vstal je, se vzravnal, prijel bokal, ga treščil Petelinu v glavo, da se je bokal razletel in se je Petelinu pri prči pocedila kri čez obraz. Pokazal je s prstom proti vratom in zakričal: »Ven! Svinja hinavska, puntarska!«

Ne, to je pa bilo za potuhnjenega Petelina le preveč. Zakadil se je v Roka, ga zgrabil za shujšani gola-nec in zasikal: »Ti že pokažem puntarskega hinavca, prekleti hudič stari!«

Roku se je zatemnilo pred očmi. Pa je kar naenkrat Petelinova roka odnehala, za njegovo glavo je pa zažarel Lenkin obraz. Kako je bila lepa v svoji togoti, se je kasneje moral Rok večkrat spomniti. Zasikala je kakor raztogotena kuna, prije-la Petelina, ga potisnila iz hiše v vežo in ga sunila čez hišni prag.

»Hudiča! Baba in pol!« se je oglasilo s ceste. Žirovčani, ki so se pravkar pripeljali s sejma v Kranju, so koj sprevideli, za kaj gre. Glasno so zahrumeli v krčmo pri Brodarju in naročili kar dva bokala vina.

Lenka je šla v klet po pijačo. Medtem so se pa gostje čudili. Kdo bi si mislil, da so brhkota, pogum in moč vse tri kot prijateljice lahko tudi v istem krilu doma. In kakor bi bili tega veseli, so si natočili in za-peli.

Koj drugi dan so Žirovčani daleč naokrog hiteli raznašat, kako je pri Brodarju na Bistrici lepa točajka Lenka vrgla velikega puntarja Pete-lina z Rodin kakor mačka čez prag.

Vsa fara se je smejala. Tudi žup-nik se je naskrivaj hahjal. Prijel je za ponujeno mu priložnost in Jane-

za pregovoril, da je šel očitno po škodlje v Dolino.

Za Petelinom jih je izmed puntar-jev še nekaj zapreglo. Največ jih je pripeljal na svojem težkem parizarju Marka iz Krnic, gospodar Boštjan.

In nova cerkev je rastle in do sve-tega Avgušтина do vrha zrastle, s stolpom vred.

STARČEK RAZMIŠLJA

Stari Brodar Rok je od dne do dne bolj pešal. Največ je podelal pri peči. Za peč je že težko zlezel. Okrog hiše je mogel pogledati sa-mo še s palico, pa še takrat se je pomikal počasi kakor megla brez vetra. In vedno je bil zamišljen.

Nekako zadovoljno je pa pogle-doval za Lenko, ki je kar naprej hi-tela za delom. Bila je pravzaprav za vse sama. Stari hlapec Joža in opešana dekla Mica sta bila večkrat bolj v napotje pri delu kakor pa k pridru. Pa kdo bi ju postavljaj na stare dni na cesto, če sta skoraj vse življenje pregarala pri hiši!

Lenka je vse to izpredvidela in se rajši sama gnala, kakor pa da bi opešanim trem starčkom grenila zadnje ure življenja. Svetovali so ji že, naj se poroči ali naj vsaj službo spremeni, ko pri takem garanju pre-hitro vene. Tudi sama utegne biti na stara leta drugim v nadlego.

Pa je Lenka izpredvidela, da tako ne more iti več, če noče, da še sa-ma pade pod bremenom dela. In se je odločila.

Zvečer, ko je postavila opešane-mu gospodarju Roku k peči na klop skledico pšeničnega soka, je za hip prisledla k njemu.

»Oče Rok!«

»Kaj bi rad, deklíč? Kar reci!«

»Ne zmorem sama več.«

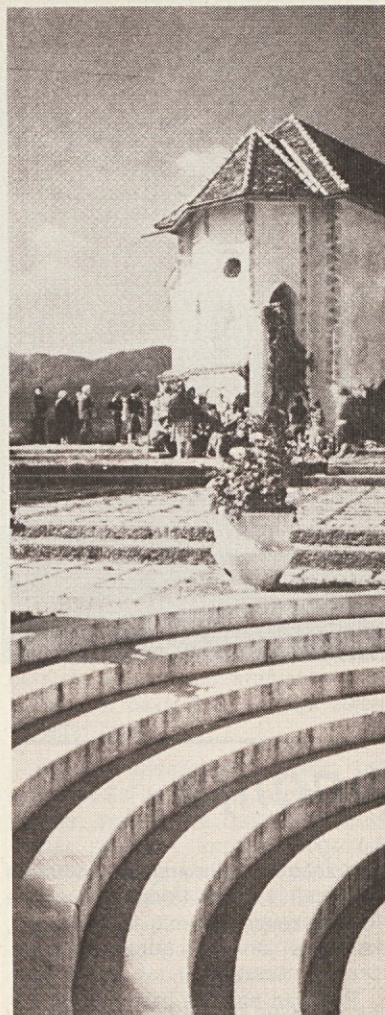
»Že davno vidim, pa ne vem, ka-ko bi...« Rok se je popraskal za ušesom.

»Kaj, ko bi jaz našo Lojzko pripe-ljala k hiši? Saj jo poznate. Za tež-ko delo še ni, pa bi vendarle za marsikaj odvrnila.«

»Ježeš, sama sveta Katarina, ki je za pravi um in pravo pamet, ti je dala to misel! Kar pripelji ga, de-klička, in kakor naš naj bo!«

»No, prav,« je spet odhitela Len-ka za delom.

Stari Rok je sok iz skledice kar polizal, saj se je znebil težke skrbi.

BLEJSKI GRAD, najbolj obiskani muzej v Sloveniji

V nedeljo po nauku je pa mama res pripeljala Lojzko. Otrok je izpod čela gledal neobritega starčka Roka. Ko ji je hotela mama dopovedati, da bo zanaprej Rok kakor njen ata, Lenka pa kakor njena mama, je šlo otroku na jok.

Ko dekletce ni hotelo reči ne bev ne mev, je postala mama kar huda: »Zakaj pa nobene ne zineš? Govori vendar! Saj doma žlobudraš, da smo te včasih vsi siti. Vsaj oča po-zdravi in roko mu daj!«

»Dober dan, stric!« je segla Lojz-ka Roku v roko. Vsi so se zasmeja-li. Najbolj temu, da Lojzka ni hotela priznati Roka za ata.

bo še

iz

zdomstva

anglija

V začetku julija smo z avtobusom poromali v Lurd. Pridružili smo se slovenskemu romanju iz domovine, katerega je vodil ljubljanski nadškof dr. Šuštar.

Prvi dan smo se pripeljali do Pariza. V tamkajšnjem Slovenskem domu so nas nadvse ljubeznivo sprejeli in pogostili. Bog vam plačaj, g. Čretnik, g. Flis, ga. Matilda in mnogi drugi, ki ste nas tako lepo postregli! Naj te besede povedó vso našo hvaležnost, ki jo je rodila vaša gostoljubnost. Taka doživetja se še najbolj vtisnejo v dušo in nam pomagajo, da še sami tako storimo.

Na poti v Lurd smo občudovali širna žitna in vinorodna polja. »Kruha in vina Francozom ne bo manjkalo,« so ugotavljali naš Jože, Janez in Vinko. V Lurdu pa so naše žene tako modrovale: Dovolj je le videti stotine bolnikov in človek se vrne domov kar vesel in hvaležen ter se Bogu zahvaljuje za ljubo zdravje. Kaj vse smo Materi božji v Lurdu povedali, pa le ona sama vé.

Takole nas je Jernej v Lurdu ob našem romanju »pritisnil« za spomin.

Domov gredé smo se ustavili v Lisieux-u. Med tistimi grički in travniki, kjer je živela Mala cvetka sv. Terezija, smo se počutili, kot da smo doma. Vsi se strinjamo z našo go. Reziko, ki je domov gredé dahnila: »Še bi šla v Lurd; lepo, zelo lepo je bilo!« — Verjetno tudi zato, ker smo postali še bolj prijatelji.

V Bedfordu sta se poročila Eleonora in Mihec Rehberger. Skoraj vsa slovenska družina tamkaj je z njima praznovala. Ponovno kličemo na vajino pot, dragi Mihec in Eleonora — spremstvo božje ljubezni in prisrčno čestitamo!

V Londonu smo se konec septembra v westminsterski katedrali pridružili množici molilcev, ki je proslila za brate onstran Železne zaves, ki so preganjani zaradi Kristusovega imena. Zahvaljujemo se vsem vam za vašo prisotnost!

avstrija

GORNJA AVSTRIJA

LINZ — V nedeljo, 28. septembra, so v Nemčiji, Švici in Avstriji praznovali »Ausländer-Sonntag«, čemur rečemo po slovensko »izseljenska nedelja«. Škof dr. Zauner nas je poklical k skupni božji službi v cerkev Dobrega pastirja v Linzu-Neue Heimat. Okrog 100 rojakov je štela slovenska grupa, devet v narodnih nošah.

Sodelovali smo pri tej maši narodov s petjem, branjem enega berila in s skupno prošnjo, ki jo je v na-

šem imenu prebral v narodno nošo oblečeni g. Martin Dominko. On in gdč. Grandovec Dragica, tudi v narodni noši, sta škofu darovala od sadov slovenske zemlje steklenico refoška in sadjevca.

V bolnišnico se je morala zateči zaradi vnetja slepiča gdč. Anamarija Sadl. Čeprav je operacija dobro uspela, je zaradi pooperacijskih komplikacij morala ponovno iti v bolnišnico. Želimo ji, da bi se skoraj pozdravila.

V družinskem krogu je praznovala dopolnjenih 88 let ga. Ljudmila Rajšek. Je najstarejša Slovenka in naši linški skupnosti. Zaradi oslabelosti ne more več v cerkev, pač pa se zelo veseli, če jo obišče izseljenski duhovnik in na domu mašuje. Dokler je mogla, ni šla k maši le ob nedeljah, temveč tudi ob delavnikih. K visokemu življenjskemu jubileju ji iskreno čestitamo.

Kar na tiho sta praznovala 25-letnico poroke diplomirani strojni inženir g. Stanislav Vrečar in učiteljica ga. Anica, rojena Goršič. Gotovo jima je v največjo tolažbo ob pogledu nazaj to, da sta oba otroka, ki ju imata, verna in da znata lepo slovensko, čeprav sta rojena v Linzu. Hčerka Marija študira filozofijo in teologijo v Gradcu, sin Peter pa prav tam pravo. Slavljencema želimo, da bi zdrava dočakala tudi zlato poroko.

SALZBURŠKA

HALLEIN — Po številu se je slovenska skupina v Halleinu kar dosti zmanjšala, kar se seveda pozna tu-

di pri božji službi. Posebno se to pozna v poletnih mesecih, ko sezenci zelo pogosto gredo domov, kjer jih čaka delo. Septembra je bila udeležba spet večja. Nekaterih, ki sicer redno prihajajo, pa ni bilo zaradi bolezni.

Ko je bila na obisku doma, je ob kolesu padla naša pesmarka Ana Sobočan. Sedaj ima nogo v mavcu in se mora držati doma. — Na operacijo v vratu je moral v bolnišnico g. Adolf Käfer, doma v Rožu na Koroškem.

Obema želimo, da bi se čimprej dobro pozdravila.

SALZBURG — Poleti, ko ni študentov in učiteljev, se naša skupnost zelo skrči. Septembra nas je bilo sicer pri maši 26, toda niti enega ne iz Salzburga. Prišli so rojaki iz Freilassinga in pa 4 Angleži, ki so lepo vztrajali ves čas pri maši, čeprav niso razumeli niti besede.

Iz Salzburga so se preselili v Freilassing dr. Čerinovi. Želimo jim, da bi se tam dobro počutili. Veseli bomo, kadar jim bo možno, če jih bomo videli v Salzburgu, saj ni tako daleč, le meja je vmes.

Tudi v Salzburgu je bilo nekaj bolnikov. Gdč. Lidija Zver je z mopedom tako nesrečno padla, da je morala v bolnišnico in so ji nogo dali v mavec. Hvala Bogu, sedaj je spet na svojih nogah! — Tudi oba sinova iz družine Družovec iz Anifa sta bila v bolnišnici: najprej najsta-

Ob pikniku smo predarlski rojaki in rojakinje preizkušali svoje moči tudi v vlečenju vrvi.

rejši sin Viktor in potem sin Danijel. Oba sta spet na nogah in lepo obiskujeta šolo, po potrebi pa tudi ministrirata v farni cerkvi.

TENNECK — Ob septembrskem srečanju sta nas g. Drago in ga. Frančka Cimermanova presenetila s čevapčiči, ki so nam izredno dobro dišali. Ko so se ljudje ob pijači, ki jo je poskrbel g. Ružički, malo ogreli, so se tudi zavrteli. Muziko je oskrbel g. Slavko Ogorevc.

Upamo, da bomo za *Martinovo* spet kaj skupaj spravili. Seveda so povabljeni tudi vsi rojaki iz Salzburškega tedaj v Tenneck.

PREDARLSKA

PIKNIK SLOVENSKEGA PLANINSKEGA DRUŠTVA

V nedeljo, dne 21. septembra, smo se — posebno ljubitelji narave in planin — zbrali v idiličnem kraju *Meschach nad Götzisom*. Pravzaprav smo na novo odkrili ta tihi kraj in upamo, da se bomo tukaj še večkrat srečali.

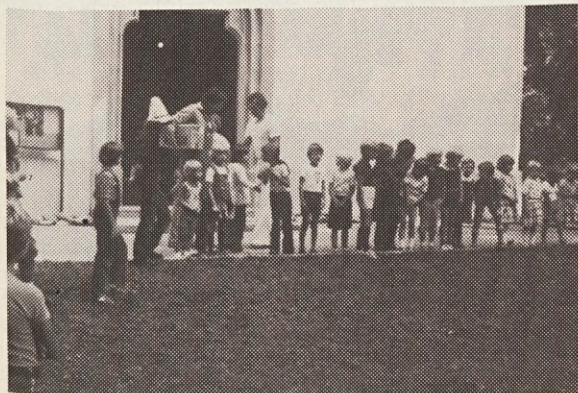
V kraju je prijazna cerkva, v kateri smo imeli ob 11. uri sveto mašo z ubranim petjem našega pevskega zbora ter petimi litanijami Matere božje.

Po sveti maši smo posedli na mehko travo za cerkvijo; ob zvokih domače glasbe smo se tudi telesno okrepčali z odličnimi kranjskimi klobasami in čevapčiči, pa tudi žejen ni ostal nihče.

Sledil je *program za otroke*: Naš umetnik Edi je najprej zaigral nekaj veselih na orglice, potem je imel kratek program, igral je vlogo čarovnika, poleg otrok so se okrog njega zbrali tudi vsi odrasli... Nato so otroci tekmovali, najprej predšolski, potem pa še šolarji. »Vsi so tekli in vsi dobili nagrade.«

Tudi za odrasle smo nekaj pripravili; v vlečenju vrvi se je pomerila

Meschach na Predarlskem: Naši najmlajši pred tekmovanjem ob pikniku.

Naš umetnik in »čarovnik« Edi igra ob pikniku na orglice.

To je ena prvih slik Slovenskega pevskega zbora v belgijskem Limburgu iz l. 1929. Ustanovitelj in prvi pevovodja je bil zaslužni Alojz Hribar (v 1. vrsti šesti od leve na desno); Štefan Rogelj je v 2. vrsti sedmi od leve na desno. Živijo še: ga. Kotnik (v 1. vrsti tretja od leve), ga. Turšič (4.) in ga. Angela Globokar (7.). V 2. vrsti sta g. Pezdevšek (3. od leve) in g. J. Kresè (6.).

Štefan Rogelj s svojim pevskega zborom kmalu po drugi svetovni vojni.

najprej ženska skupina, potem pa še moški.

Veselo rajanje je trajalo vse do večera.

Za uspeh takšnih prireditev je vselej pogoj lepo vreme, katero pa nam je bilo tokrat, hvala Bogu res naklonjeno.

belgija

LIMBURG-LIEGE

VELIKO SLAVJE V BELGIJI

V soboto, 11. oktobra t. l., so Slovenci v Limburgu in njihovi sodelavci po Belgiji, Holandiji, Franciji in Nemčiji doživeli velik dan. Društvo »Slomšek« je slavilo XX. SLOVENSKI DAN in ZLATI JUBILEJ slovenskega petja v Limburgu.

Kaj takega pa res ne sme brez proslave mimo nas!

Začeli smo s službo božjo. Ljubljanski škof dr. Stanislav Lenič je za to priložnost osebno prihitel med nas in s številnimi slovenskimi duhovniki vodil somaševanje, pri katerem je »Slomškov« zbor ubrano prepeval.

Gospod škof se je s toplimi besedami spomnil naših pionirjev, ki so skozi dobrih 50 let v tujem svetu za ceno izrednih žrtev gojili našo narodno in cerkveno pesem, si z njo ustvarjali košček domovine v tujem svetu ter nas in našo pevsko kulturo v častni luči predstavljali pred tujimi narodi.

Pri tem udejstvovanju sta nam bila vzornika posebno Alojzij Hribar in Štefan Rogelj, ki ju nikakor ne smemo pozabiti. Za XX. Slovenski dan nam je gospod škof priporočal zvestobo Slomškovega geslu, ki je tudi geslo »Slomškovega« društva in se glasi: »Sveta vera bodi vam luč, materina beseda pa ključ do zveličavne omike!«

Rajnih rudarjev in pevcev s tega področja se je g. škof spomnil s posebno molitvijo, »Zvon« iz Holandije pa je njim v spomin prelepo zapel

Gallusovo: »Glejte, kako umira pravični«.

Kulturni program je že kar tradicionalen.

S pesmijo so nastopili »Slomškov« mešani in moški zbor ter mešani in moški zbor »Zvon« iz Holandije. Dvorana je zelo prostorna, težka za zborna petje. Vendar so jo zbori lepo obvladali. Z veseljem in ponosom ugotavljamo, da dovršenost naših zborov raste iz leta v leto. Zaslužijo naše čestitke in zahvalo.

V letu 1957 je Štefan Rogelj nastopal že z mlajšim rododom.

Ob blagoslovitvi »Slomškove« zastave pred cerkvijo v Eisdenu leta 1961.

Toda zahvala naj bi ne bila samo BESEDNA. Iskati bi morali MOŽNO-STI, kako bi se tudi mi vsi, ki smo raztreseni po Belgiji in drugih deželah, na nam primeren način PRI-DRUŽILI tej veliki in važni kulturni dejavnosti. Jasno je, vsi ne moremo peti, za mnoge so pevske vaje pre-daleč. Vendar, če zrelo pomislimo, bomo uvideli, da gojitev slovenske pesmi ni samo »Slomškova« ali »Zvonova« zadeva. Ali nismo VSI nekako SOODGOVORNI za življenje slovenske pesmi na naših področjih?!

Kako naj ta soodgovornost pride do izraza? Načinov je brez števila.

Ali se pevci žrtvujejo zase? Delno mogoče že, ker se ob trudu za lepo pesem notranje oblikujejo, bogatijo in plemenitijo. Ko sem krave pasel, sem prepeval, da je odmevalo v deveto dolino. Tedaj sem pel res precej sebi. Zbor pa poje predvsem drugim, je za druge. Zbor ob oblikovanju svojih sil drugim posreduje misli, navdihe in lepoto naših pesnikov in glasbenikov.

Če je zbor za druge, za nas, — kako naj ostanemo gluhi, brezbržni

nasproti njemu?! To je človeško nemogoče. Če se tedensko vadijo za nas, JIH BOMO ŠLI POSLUŠAT, če-tudi imamo morda »kosmata« ušesa, četudi je daleč in je bencin vsak dan dražji... Temu bratskemu zadržanju se s tujo besedo pravi SOLIDARNOST.

Nobenega dvoma ni, sestre in bratje, našim zborom smo kot ljudje, Slovenci in kristjani DOLŽNI solidarnost. Zanimajmo se zanje, podpirajmo jih in redno jih obiskujmo! Naši zbori morajo čutiti, da imajo za seboj ZANESLJIVO ZALEDJJE, zanesljive SODELAVCE. Delajo za nas! Mnoge navade se vpe-

ljujejo med nami; zakaj se ne bi še ta, da bi poslali pevcem bankovec za kozarec osvežujoče pijače pri pevski vaji in za druge stroške njihovega delovanja?!

Te misli je naglasil predsednik »Slomška« 'g. Bernard Žabot, ko je v uvodnem nagovoru pozdravljal navzoče ter jih vabil k skupnemu delu za slovensko stvar v izseljenstvu.

»Vesela mladina«, ki jo vse od začetka vodi neutrudna ga. Anica Varzsak-Kos, nam je lepo zarajala in zapela. Bog živi to dobro mladino! Naše upanje je in naš ponos. Hvala gospé Anici in mladini! Bog

Ob blagoslovitvi svoje zastave je Društvo »Slomšek« imenovalo že zelo bolnega Štefana Roglja za častnega predsednika. (Od leve na desno: Franc Krpač, Vinko Žakelj, Štefan Rogelj in tedanji predsednik Stan-ko Revinšek.)

daj, da bi iz te mladine zrastel kakšen novi Štefan Rogelj...!

Naše najmlajše je za nastop prvič pripravila Čermeljeva Olga. Trud ni bil zaman. Čestitamo! Ker smo zadnje čase učenje slovenščine zaradi drugih priprav nekoliko zanemarili, trudov še ni konec. Resno računamo na ODGOVORNO sodelovanje staršev.

S poročilom o naši proslavi in z objavo novejših slik iz našega življenja bomo nadaljevali v prihodnji »Naši luči«.

Hvala vsem, ki so sodelovali na katerikoli način, na odru ali v dvorani! Posebna zahvala g. škofu dr. Stanislavu Leniču, gostom iz drugih provinc in sosednih držav! V slogi je moč!

Nov grob: Po daljši bolezni je v Gospodu zaspala dobra ga. Leopoldina Rupnik, vdova po Pavlu Pecu, stara 87 let. Rajnka je bila dobrodušna žena. Dokler je mogla, se je zanimala za življenje slovenske skupnosti. Imela je veliko srečo, da ji je v letih oslabelosti z vso dobroto in krščansko ljubeznijo stregla ga. Francka Kavše-Kalan. Zapušča hčerki in vnuke. Rojaki in znanci so jo v lepem številu spremljali na zadnji zemeljski poti. Naj počiva v miru!

francija

PARIZ

Maša za Slovence je vsako nedeljo ob petih popoldne v cerkvi sv. Terezije Deteta Jezusa v Chatillonu, poleg Slovenskega doma, Impasse Hoche.

Kar 60 nas je bilo, ki smo v nedeljo, 5. oktobra, iz Pariza in okolice *poromali* v *Lisieux*, kjer so se nam pridružili še nekateri rojaki iz Normandije.

Ob grobu sv. Terezije v Karmelu smo imeli dopoldne mašo, popoldne pa pete litanije v baziliki. Seveda smo si ogledali tudi hišo »Les Buissonnets«, kjer je v Lisieuxu živel Terezija Martin, preden je stopila v samostan.

Krasen jesenski dan in prijetno

razpoloženje nas je spremljalo ves dan. Ob slovesu je bilo samo eno vprašanje: »Kdaj in kam gremo prihodnjič?«

MELUN

Skupno mašo bomo imeli v nedeljo, 9. novembra, ob devetih dopoldne v poljski cerkvi v Dammarie.

LA MACHINE (Nièvre)

Naša skupna maša bo v nedeljo, 30. novembra, ob enajstih dopoldne. Ker je to prva adventna nedelja, ko začnemo novo cerkveno leto in pripravo na božične praznike, se še posebej potrudimo, da se bomo zbrali pri maši v čim večjem številu.

SLOVENSKI DOM V PARIZU

Ker bi bila betonska tla v dvorani premrzla, smo se vkljub stroškom odločili za parket, ki je bil medtem že položen in daje dvorani popolnoma drugo lice. Tudi stoli so že prišli, da ne bo treba stati. Ko bodo dokončana še druga nujna dela in ko bo pristojna komisija dela odobrila, potem se bomo lahko začeli zbirati v svoji dvorani, ki smo si jo že tako dolgo želeli in k čemur ste mnogi dosti prispevali bodisi z darovi, bodisi z »udarniškim« delom.

Skrbi nas pa povračilo posojila in plačilo vseh del v domu in v dvorani, potem pa vzdrževanje, toda pogum nam daje zavest, da to skrb z nami delijo tudi naši rojaki.

Darove za dom pošiljajte na pošt-ni čekovni račun:

C. C. P. PARIS 19285 04 F
MISSION CATHOLIQUE
SLOVENE
3, Impasse Hoche
92320 CHATILLON

PAS-DE-CALAIS IN NORD

Srečno smo začeli *ново šolsko in veroučno leto*. Doslej 60 vpisanih otrok začenja tečaj materinskega jezika in pouk v verskih resnicah.

Za Vse svete bo malo spremenjen urnik ker dan vernih mrtvih pada na nedeljo:

Na Bruay-en-Artois obisk pokopališč v soboto popoldne ob 14.30 Fosse 6; ob 15.00 na Fosse 3; ob 17.00 maša s priporočilom umrlih. — V nedeljo je maša ob 13. uri.

Pokojna Pavla Hajsinger iz Bruay-en-Artois.

Liévin: Maša s priporočilom umrlih ob 8.30 na dan vernih duš 2. novembra; obisk pokopališča isti dan ob 15. uri. V soboto, 8. novembra, se začne ob 17. uri redna *otroška maša* vsako soboto.

Meri-court-s-Lens: Maša z molitvami za umrle ob 10.30; obisk pokopališč: ob 16. uri v Sallaumines; ob 17. uri Noyelles-s-Lens; ob 18. uri Meri-court.

Zakrament sv. krsta so prejeli v Méricourt-s-Lens: Emilija Hecquet in Ciril Clée. Na Bruay en Artois Loic Dierpala; v Tourcoing Liljana Ribar.

Srečnim staršem naše čestitke!

Na praznik Žalostne Matere božje, 15. septembra, je po krajši bolezni lepo pripravljena, odšla v večnost v Haillicourt ga. Pavla Hajsinger, roj. Selič. 87 let svojega življenja je preživela, večinoma v Franciji, kamor je prišla s svojim možem Martinom in številno družino, katero je vso preskrbela in zgledno vzgojila.

Nenadna smrt moža in sina Slavka sta bila njena tiha bolečina. Kolikor ji je zdravje dopuščalo, je zelo rada prihitela k naši slovenski božji službi. Prav tako je bila zvesta naročnica in čitateljica slovenskih časopisov in knjig. Žena dobrega mirnega značaja je v svoji skromni sobici preživljala zadnja leta svojega bogatega življenja.

Ob veliki udeležbi rojakov in znancev je bila pokopana 17. septembra na pokopališče Fosse 6. Zapušča sina in 5 hčerk z njihovimi

družinami. Naj ji bo Gospod sam njeno veliko plačilo! Žalujem nam še iskreno sožalje!

TUCQUEGNIEUX-MARINE

Včasih se tudi pri nas razgovarjamo, kaj je delo in kdo je pravzaprav delavec. Večina odgovorov je pravilna. Neka žena mi je rekla, da dolgo premišljuje, kaj bo skuhala, kadar ima povabljen goste. Gotovo je to premišljevanje tudi delo. Pri gradnji hiš ni delavec samo zidar, ampak prav tako tudi inženir, ki je naredil načrt za hišo.

Težko je reči, kaj je lažje in kaj je težje. Srečen je seveda najbolj tisti, ki si izbere in se dokoplje do poklica, za katerega je res sposoben. Tu pa nastanejo večkrat nepremagljive težave. Če bi teh težav ne bilo, bi bil marsikdo bolj zadovoljen, kakor je.

Novice: Zadnjič smo na kratko zapisali, da je umrl sin slovenskega rudarja Jože Bauman v starosti 46 let. Ni bil poročen. Po 14 dneh trpljenja v bolnišnici so mrtvega pripeljali v cerkev na Marini. Pri pogrebu je bilo manj ljudi kakor navadno, najbrž zaradi počitnic.

Danes moramo pa sporočiti bralcem drugo žalostno novico. Pridna Stanka Bezgovšek je postala vdova. Prezgoda je zapustil njo in dva otroka, njen dobri mož Rok Facchini. Umrl je v bolnišnici, star šele 62 let. Številna udeležba pri pogrebu je izpričala, kako priljubljen je bil pokojni. Ženi, otrokom in sorodnikom izrekamo naše iskreno sožalje.

Slovenska služba božja je v Nancy vsako prvo, v Algrangeu vsako tretjo, na Marini pa vsako drugo nedeljo v mesecu. Pridite čim številneje!

italija

RIM

Naše srečanje v septembru je bilo prijetno. Prišlo je veliko ljudi. Ljubljanski nadškof dr. Alojz Šuštar ni maševal, ker je z drugimi škofi in sv. očetom odšel v Subiaco. Opravi-

čil se je in zagotovil, da bo prišel na naše oktobrsko srečanje, ki bo v nedeljo, 26. oktobra t. l. ob 16.30 na Botteghe Oscure.

Pri sv. maši smo se spomnili vseh, posebno naših bolnikov, katerim voščimo skorajšno ozdravljenje.

Meseca septembra je bil v Rimu Tomistični kongres, ki je proslavljal 100-letnico okrožnice Leona XIII. »Aeterni Patris«, s katero je poudarjal važnosti tomistične filozofije. Mons. Janez Vodopivec, član našega društva, je častno predstavljal slovenske filozofe in teologe.

Od 6. do 10. oktobra je bil mednarodni kongres na papeški univerzi v Urbaniani. Zbralo se je okrog 200 univerzitetnih profesorjev in izvedencev, ki so razpravljali o »Evan gelizaciji in ateizmu«. Med njimi so bili štirje Slovenci: dr. Anton Stres, prof. na ljubljanski teološki fakulteti; mons. dr. Janez Vodopivec, p. Bruno Korošak in Maksimilijan Jezernik, profesorji na Urbaniani.

Vittorio Peri, ki je sodelavec v papeški knjižnici v Vatikanu, je objavil v »Osservatore Romano« daljše poročilo o doktorski tezi dr. Angela Kračine, kjer prikazuje važnost slovensčine pri pastoralizaciji Beneških Slovencev. Članek je toliko bolj zanimiv, ker objavlja fotografijo celovskega rokopisa s slovenskim očenašem, Zdravo Marijo in Vero. Društvo »Slomšek« se tem bolj veseli, ker je bil dr. Kračina rimski študent in je stanoval v Sloveniku. Dr. Periju hvala lepa za tolikšno pozornost!

Italijanski znanstvenik Angelo Tamborra je objavil v »Storie Politiche« zanimiv članek »Ciril-Metodova ideja v Evropi v XIX. — XX. stoletju.« Njegova dokumentacija se opira precej na spise dr. Fr. Grivca, pokojnega profesorja Teološke fakultete v Ljubljani, in pa na spis »Jernej Kopitar v Rimu (1842—1843) in slovanska politika Gregorija XVI.«

V nedeljo, 12. oktobra, se je zbralo kar 150 slovenskih družin, ki so prišli v Rim na mednarodno proslavo krščanskih družin. Pri obredu so sodelovali vsi sinodalni škofje. Liturgijo je vodil sv. oče.

Obiskala nas je slovenska misijo-

narka uršulinka s. Deodata Hočevnar, ki že nad 40 let deluje na Daljnem vzhodu v Indoneziji. Želimo ji še v bodoče tako dobro voljo in globoko predanost v božji službi.

Slovenski Metropolit dr. Alojzij Šuštar, ki predstavlja našo domovino na letošnji jesenski sinodi škofov, je bil imenovan za člana tiskovnega odbora. Čestitamo!

Hčerka naše članice Marije Milone, Antonija, je v poletju doktorirala. Iskreno ji čestitamo in želimo uspešno delovanje v prihodnje.

Na praznik Vernih duš bo sveta maša v slovenski grobnici na Prima Porta. Ob 10. uri se bomo zbrali pri drugem vходу na Via Flaminia (ne pri prvem) in bomo skupno šli h grobnici. Po sveti maši pa bi se z osebnimi avtomobili zapeljali na deželo in se malo »odpočili«.

nemčija

ZAHODNI BERLIN

Tudi v Berlinu še živijo Slovenci: Že cela tri leta ni bilo v »Naši luči« iz Berlina ničesar slišati o Slovenski katoliški skupnosti. V letošnji 7. številki je nekdo iz Porurja (verjetno g. župnik Pavel Uršič) silno lepo v nekaj stavkih opisal srečanje Slovencev na letošnjem Katoliškem shodu (Katholikentag) v Zah. Berlinu. Iz tega ste lahko zasledili, da smo Slovenci v Zah. Berlinu ne le še pri življenju, temveč tudi aktivni, tako versko kot kulturno.

Slovensko katoliško skupnost tukaj že tri leta vodi mlajši duhovnik, ki je poživil predvsem petje. Okrog njega se je strnil skromno številčen moški zbor — oktet, ki zna zelo lepo zapeti tako cerkvene kot tudi narodne pesmi. Pred letom dni je ustanovil tudi otroški zbor in prepustil vodstvo gospodu F. Pukmeistru.

Poleg petja imamo tudi otroško folklorno skupino; nekateri se kaj radi posvečajo tudi športu (namizni tenis in šah).

Vsekakor je versko življenje v naši skupnosti tudi prijetno živo. V kapeli Kolpingovega doma, kjer se verni rojaki redno ob sobotah in ne-

Krstna slovesnost dvojčic Marije in Kristine Miklič v Zahodnem Berlinu.

deljah zbiramo k slovenski maši, se neredko zgodi, da imamo tudi krst.

Toda ta krstna slovesnost, ki jo predstavlja fotografija, ni bila v kapeli našega centra, pač pa v nemški župniji sv. Krištofa v Neuköllnu. Le-tu živi rojak Stane Miklič s svojo družino. Že dve leti opravlja mežnarsko službo in treba je reči, da je g. župnik (dekan) z njim zelo zadovoljen.

Gospod Miklič ima pridno in skrbno ženo Alojzijo. Spoznala sta se bila tu v Berlinu, kjer živita že deset let. Najprej sta se jima rodila dva fantka: Stanislav je sedaj star 5 let, Štefan 4 leta. 8. aprila letos pa sta se zakoncem rodili dve punčki — dvojčici; Marija in Kristina so ju imenovali. 4. maja smo obhajali v cerkvi sv. Krištofa krst. Krstil je seveda sam dekan ob asistenci svojega kaplana in našega slov. župnika Toneta Šteklja. Botra sta bila zakonca Ribiča, ki tudi poklicno mežnari-ta v neki drugi nemški župniji v Neuköllnu. Slovesnost je povzdignil naš moški zbor, ki je ob tej priložnosti posebej lepo zapel v akustični cerkvi.

Naj raste in se razvija slovenski rod tudi na tujem in tako tudi tu v Zahodnem Berlinu!

OBERHAUSEN

Škof dr. Lenič na »žegnanju« v Sterkrade: Največji letni praznik naše verske skupnosti v Oberhausnu

je prav gotovo naša jesenska vinska trgatav. Kadar je združena s slovesnim bogoslužjem, je na njej razpoloženje kakor na kakem žegnanju v domovini.

Letos na soboto, 20. sept., smo na to žegnanje povabili samega gospoda dr. Stanislava Leniča, škofa iz Ljubljane. Ravno pred 8 leti je imel v isti evangeličanski dvorani na Weselstr. pobirmsko slovesnost. Tam je bilo tudi letos nadvse slovesno: najprej bogoslužje (pri katerem nas je pozdravila simpatična mlada evangeličanska pastorica), potem kulturni program, za njim zabava s plesom, loterija itd., zraven pa čudovita postrežba, kakor se za take prilike spodobi.

Poleg škofa so bili naši odlični gostje moški oktet iz Berlina s svojimi družinami pod duhovnim in glasbenim vodstvom župnika Šteklja. Z levega brega Rena so prišli pomagat zvesti pevci »Slovenskega cveta«.

Troje jih je prišlo v naš Center že zgodaj zjutraj pripravljat slovesno kosilo za škofa in goste. Njim še posebej za to zahvala, kajti take postrežbe že dolgo ne! Za ples in dobro voljo so skrbeli muzikanti Boža Majerja »Odmev z gorá« iz Homberga. Sodelavci Slovenskega centra so se tako potrudili kot še nikoli, da je vsa organizacija in postrežba potekala brezhibno. Bili so res »enega duha in srca«, kar so opazili

vsi gostje in gospod škof posebej pohvalil. Dragi sodelavci, v imenu vseh, ki smo se ta večer prav lepo imeli, s tega mesta iskrena zahvala!

Škof Lenič na romanju v Kevelaerju: Naslednji dan, v nedeljo, 21. septembra, pa je gospod škof vodil naše veliko romanje. Prišli smo vsi mi, pa še rojaki z onkraj mejá. Gotovo nas je bilo nad 600 skupaj.

Pri maši so se pred oltarjem posebej zbrali mnogi letošnji birmanci in prvoobhajanci skupaj z drugo mladino. Po pridigi jih je g. škof posebej nagovoril in blagoslovil. S tako imenovano obnovitvijo krstnih zaobljub so mu obljubili zvestobo Bogu in slovenstvu in vsemu dobremu v nebesih in na zemlji.

Namesto običajnih litanij se je po maši vila slovesna procesija v bližnjo koncertno dvorano, kjer smo imeli prav svojevrstni program. Z enominutnim molkom smo počastili spomin pokojnih porurskih rudarjev,

17-letna Renata Strmšek pri nastopu v Karatnem športu. (Glej članek »Oberhausen«!)

ki ga je prekinila pobožna škofova molitev za rajne.

Potem smo poslušali koncert najlepših slovenskih umetnih pesmi. Glavni del je izvajal berlinski oktet. Dopolnjevala sta ga mešana pevka zbora »Zvon« iz Belgije in »Slovenski cvet« iz Moersa.

Ogenj v žilah in srh po telesu smo pa doživljali ob slovesnem zaključku, ko je vsa dvorana vstala in z združenimi zbori na odru prepeela vse kitice Prešernove »Zdravice«. »Živé naj vsi narodi, ki hrepene dočakat dan...«; res vredno besedilo za bodočo slovensko narodno himno.

Še nekaj ne smemo pozabiti: V veliki avli koncertne dvorane nas je čakalo veliko presenečenje, ki ga je pripravila uprava verskega lista »Družina« iz Ljubljane: razstava in prodaja verskega tiska iz domovine. Tu si se lahko naročil na »Mavrico«, »Ognjišče«, »Družino«, kupil to ali ono knjigo. Najbolj so šle v promet plošče in kasete z versko pesmijo. Imenitna zamisel in posebna zahvala monsinjorju Zdravku Revnu iz Ljubljane, ki se je za nas pomujal tako daleč v tujino!

Kaj si moramo iz vsega opisane- ga zapisati v srce? Kako velik verski in kulturni zaklad spi v srcih naših ljudi. Ko se prebudi in zavé samega sebe, nas očara s svojo silno lepoto in ni je ovire, ki bi se mu mogla upreti. Prodre dušam do kra-

G. Pavel Blažin iz Bohinja (sedaj tajnik dekanijskega urada pri cerkvi sv. Jožefa v Gradcu), ki je narisal in izdelal sceno za letošnje binkošno srečanje v Neussu. Čestitamo!

ja in nas spreminja v ponosne Slovence in kristjane.

Kako lepo je torej, če vsi skupaj složno delamo za iste ideale in ni hudobneža, penapeteža med nami, ki bi nam grenil dobro voljo ali zastrupljal medsebojne odnose! Tega smo se po vseh teh dnevih še bolj globoko zavedeli pri srečanju z našimi sodelavci. Po vseh nevšečnostih, viharjih, napadih in natolcevanjih smo se še bolj povezali med sabo. Sedaj šteje naš krog v Oberhausnu, kot že dolgo ne, 25 angažiranih rojakov, pa še kakih 15 pomožnih za rezervo.

Morda bo kaki podobni slovenski skupnosti v Evropi v uteho in spodbudo, če objavimo *pismo*, iz katerega boste spoznali, kakšne težave znajo naši skupnosti prizadevati posamezniki, ki jih pri tem vodita grda nevoščljivost in iz nje izvirajoče slepo sovraštvo. Zadnje mesece so se spravili na našo slovensko mašo v Sterkrade. Samozvanci, od nikogar pooblaščen, so v »imenu Slovencev« na pristojnih mestih z lažnivimi izjavami stavljali v slabo luč vse, ki se je zvesto udeležujemo. Pred tujci nas je sram, da imamo med sabo take ljudi! Naše pismo se torej glasi (kot odgovor na vsa prej navedena natolcevanja):

»Našim najvišjim cerkvenim predstojnikom!

Redni obiskovalci slovenske maše v OB-Sterkrade izjavljamo: Ker si nekaj oseb iz Oberhausna, kateri sploh ne obiskujejo našega slovenskega bogoslužja v kapeli Josef-Hospitala, drznejo v imenu Slovencev dajati lažnive izjave, dovolite, da smemo mi sami kaj reči o sebi.

Res je, v zadnjih osmih letih je padlo število rednih obiskovalcev tega bogoslužja — nekaj na račun splošnega osipa, nekaj iz naših pogojnih razmer.

Boleč udarec za našo skupnost je bil nenaden odhod duhovnika Škrabe. Kmalu zatem nas je prizadelo zaplenba denarja v skupni blagajni sodelavcev. Zaslužili smo ga na raznih prireditvah. Do danes tudi še nismo preboleli odvzema narodnih noš, ki smo jih vsi skupaj z velikimi žrtvami in naporji nabavili. Obeh krivičnih ravnanj nam do danes še nihče ni uradno pojasnil. Manj nas je tudi zato, ker se je nekaj družin za stalno izselilo drugam, mnoge pa so se aktivno vključile v nemške župnije. Kljub vsemu se nas vsako nedeljo pri maši zbere okrog trideset, ob večjih praznikih tudi do sto in še več oseb. Spričo dejstev, da je na našem področju v drugih slovenskih skupnostih maša le enkrat na mesec, je to kar velika udeležba (30-krat 4!) in smo Bogu hvaležni zanj. Največjo škodo delajo naši maši ravno tisti ljudje, ki jo bojkotirajo, obenem pa vztrajno blatijo naše najbolj zveste vernike z župnikom na čelu.

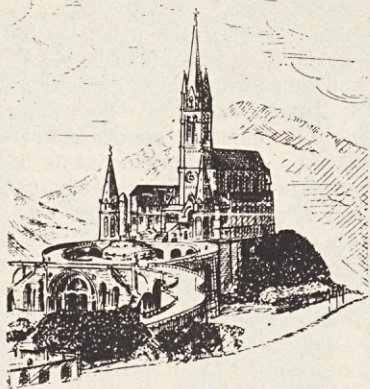
Naši spoštovani predstojniki! Obljubljamo Vam vdanost, naši slovenski skupnosti pa zvestobo.

Vdani (sledi 31 podpisanih imen tistih, ki so bili takrat pri maši).

V Oberhausnu, dne 12. junija 1980.«

Slovesno somaševanje s škofom dr. Leničem na letošnjem »žegnanju« v Oberhausnu.

Rojak!!

Vsaj enkrat v življenju v Lurdi

NORDRHEIN-WESTFALEN:

Veliko slovensko ROMANJE V LURD

v belem tednu, od 20.—26. 4. 1981. Cena ca. 300 DM; za družine z otroki velik popust! Programi, prijave, informacije — pri Vašem slovenskem duhovniku!

Čestitamo: Slovenci iz Nižjega Porenja smo ponosni na našo nadarjeno slovensko mladino, ki se vsepovsod uspešno uveljavlja. Danes vam predstavljamo 17-letno *Renato Strmšek* iz Neukirchen-Fluyna, ki kot nadarjena tekmovalka karate že več časa vzbuja pozornost na športnih straneh krajevnih časopisov. Šele tri leta trenira, pa je prejel že več odličij.

Nazadnje je na meddržavnem turnirju v Geldernu letos 13. septembra zasedla 1. mesto med ženskami. Po sposobnosti je dosegla že tako imenovani vijolični pas »5 kyu« karate in je instruktor podmladka pri Športnem društvu Shotokant-te SV Neukirchen. Čestitamo ji še posebej zato, ker kljub šoli in športu še vedno najde čas za reden obisk naše slovenske maše v Moersu. Pri tej maši njena starejša sestra Irena že leta pridno spremlja na električne orgle naše ljudsko petje, njuna dobra mama gospa Erika pa skrbi za ostalo: pevske knjižice, pobiranje denarja, načrt petja itd. S tem daje hčerka pogum, vztrajnost in lep zgled. Res iz srca čestitamo!

FRANKFURT

Počitnice so za nami. Življenje teče spet po ustaljenih tirih in nava dah naprej. Spet smo začeli verouk in slovensko šolo. Večina je prav pridnih, nekateri pa se kar ne more-

jo odločiti, da bi prišli; posebno za verouk zmanjka časa...

Včasih se sprašujem, zakaj se mnogim staršem zdi posredovanje znanja o Bogu njihovim otrokom tako nepomembno, da mirne duše to posredovanje opustijo.

Te dni mi je pisala nemška turistka iz Hamburga, ki je preživela počitnice na Bledu. 14. septembra jo je na poti iz Park-hotela do cerkve, ko je šla k večerni maši, nekdo napadel in oropal. Kljub vpitju na pomoč, ji ni nihče pomagal. Sprašuje me, kako moremo biti tako ravnodušni. Sporoča mi to zato, da bi v bodoče take dogodke preprečili!

Pokojni Vincenc Roškar iz Frankfurta.

Da, prav ste prebrali. Mogoče se vam zdi, da zahteva malo preveč! Gotovo je bila prepričana, da so vsi ljudje verni kot ona, zato je sedaj pretresena in se sprašuje, kako moremo biti taki kristjani!

Na, pa imamo! Prepričan sem, da ropar nikoli ni resno vzel, verjetno pa niti poznal najosnovnejše verske resnice: da je Bog pravičen sodnik, ki dobro plačuje in hudo kaznuje, drugače bi mogoče tega ne naredil. Zakaj ni te resnice spoznal, ne vem, toda če bi jo, bi jaz verjetno tega pisma ne dobil.

Mnogi starši mislijo, da bodo otroci to resnico sprejeli in spoznali, ko bodo veliki in se sami zato odločili. Pri tem pa pozabljajo, da jih do tega časa, ko odrastejo, učijo oni sami s svojim življenjem in zgledom, da Boga ni, potem pa zahtevajo, da naj bi se po 18. letu drugače odločili. Če Bog staršem ni nikakoli vrednota, tudi otrokom ne bo. Kar bomo sejali, to bomo želi?

Mogoče bo kdo ob branju teh vrstic rekel, da so popolnoma odveč. Toda če ne bomo otrokom posredovali Boga, se bojim, da bom dobil vedno več pisem, kjer bo povedano hudo, ki je bilo narejeno, ker nismo pravočasno posredovali resničnih vrednot.

14. septembra je umrl v bolnišnici Vincenc Roškar, star šele 56 let. V Frankfurtu je živel 17 let. Doma je bil iz Kapeljskega vrha pri Slatini Radencih. Vojna vihra mu je pustila rane, tu je poskušal družini dati kolikor mogoče lepo življenje. Bolezen pa je bivanje v tujini naredila še težje. Smrt ga je rešila trpljenja. V družini pa je nastala vrzel, ki je ni mogoče nadomestiti. Svojcem izražamo iskreno sožalje!

STUTTGART-okolica

Kongres tujih delavcev — Različne kulture, enake pravice: Od 26. do 28. septembra je bil v Sindelfingenu kongres tujih delavcev. K sodelovanju so bili povabljeni delavci iz katoliških dežel pa tudi pravoslavni in muslimani.

Iniciativo za kongres, kakor tudi izpeljavo sta prevzeli obe Cerkvi skupaj z mestom Sindelfingen. Iz Hrvaške, Italije, Španije in Portu-

20. septembra so pričeli s Sobotno šolo v Stuttgartu. Otrok tudi v šolskem letu 1980/81 ne bo manjkalo; dosedaj se je javilo 78 šolarjev.

V Aalenu so rojaki slovesno praznovali krst Kamenikovega Manuela. Staršem so čestitali mladi in odrasli.

galske je prišel na kongres tudi po en škof. Zanje in za zastopnike raznih verskih in socialnih ustanov za tuje delavce so v petek, 28. septembra, dopoldne organizirali obisk Mercedesovih tovarn v mestu, popoldne pa jih je sprejel v mestni dvorani nadžupan Gruber. Navzoče je pozdravil tudi rothenburški škof dr. Georg Moser.

Pri Božičnikovih v Schwaikheimu v Nemčiji so praznovali krst tretjega otroka v družini, Bernardke po imenu. Na levi strani slike je Žolgarjeva družina, ki so bili krstni botri.

Sobota, 27. septembra, je bila posvečena resnemu delu. Okrog 130 angažiranih delavcev na verskem in socialnem področju je razpravljalo in iskalo rešitve v naslednjih 10 temah:

Tujci v deželi; Družine tujih delavcev; Delo tujcev na komunalnem področju; Različne kulture — enake

pravice; Šola med asimilacijo in segregacijo; Socialno delo med tujci; Muslimani in kristjani; Cerkev in socialne ustanove; Tuje manjšine v nemški fari; Organizacija tujcev kot alternativa vzdržnosti.

V nedeljo, 28. septembra, je bilo dopoldne po nemških župnijah skupno bogoslužje z eno od tujih skupin, popoldne pa folkloristična prireditev v mestni dvorani. Slovenec je zastopal naš moški zbor »Domači zvon« iz Stuttgarta, ki je pri zbranem občinstvu žel močan aplavz.

Zahvalna nedelja z vinsko trgatvijo: V nedeljo, 28. septembra, smo praznovali v Esslingenu zahvalno nedeljo z vinsko trgatvijo. Povsod se nas je veliko zbralo k temu tradicionalnemu jesenskem prazniku naše izseljenske družine, tako v cerkvi sv. Elizabete pri zahvalnem bogoslužju, kot v dvorani Neckarhalle pri družabnem delu srečanja. V dvorani smo našli blizu 500 gostov.

Program je bil pester in vse se je odvijalo v najlepšem redu: pozdrav, nastop mladinskega ansambla, Podjavorškovega vokalnega kvarteta, tombola, skupno petje, tekmovalne igre, ples, domača postrežba. Ves čas je bilo živahno, veselo, vse židane volje. Ko so ob 23. uri pojevali zadnji zvoki godbe, smo si želeli, da bi se šele začelo.

Rojak iz domovine, ki se je udeležil zahvalne nedelje v Esslingenu, je ob slovesu ves navdušen izjavil: »Sedaj bom lahko doma kaj povedal, kako ste Slovenci v Nemčiji lepo organizirani. Take prireditve so velikega pomena za naše ljudi. Pri

nas doma o takih stvareh ničesar ne zvemo.«

Mislili smo na misijone: V Nemčiji živimo v veliki blaginji, saj nam skoraj ničesar ne manjka. Navadno se tega dejstva premalo zavedamo. Ko pa slišimo, da je po svetu še toliko lakote in se v oktobru zbudi naša vest z ozirom na veliko misijonsko nalogo naše Cerkve, se čutimo nekako prisiljeni, da nekaj ukrenemo in posredujemo kos kruha lačnemu in liter bencina našim misijonarjem.

Zahvalna nedelja je kot nalašč za to, da mislimo tudi na druge. In res jih nismo pozabili. Zbirka pri zahvalni maši in tretjina izkupička na Vinski trgatvi v nedeljo, 28. septembra, sta znesli 1200.— DM, ki smo jih poslali slovenskim misijonarjem

**tri Slovenije —
matična,
zamejska,
zdomska —
o vseh treh
poroča
naša luč!**

Na vinski trgatvi v Esslingenu, 28. septembra letos, je bilo vse židane volje. V tekmovalni igri so nastopile tudi naše mlade gospe (Sliki zgoraj in desno).

v Afriko in Južno Ameriko. Ni veliko, je pa dokaz dobre volje.

Čestitke k naraščaju: V Sindelfingenu čestitamo družini Čuček Jožefa in Eme h krstu sinka Aleksandra, v Aalenu pa družini Kemenik Florijana in Marije h krstu sinka Manuela.

Požlepovi družini iskreno sožalje: Požlepovi družini v Leinfeldnu izrekamo naše iskreno sožalje k nenadni smrti 24-letne hčerke Marice, poročene Urankar. Več let je živela v Nemčiji pri svojih starših v Leinfeldnu. Ko se je poročila, je odšla za stalno v domovino.

V soboto, 30. avgusta letos, se je

Z letošnjega šolskega izleta: v bližini gradu Linderhof vijemo kačo...

odpeljala z možem in sinkom na dopust v Dalmacijo. V bližini Zadra je prišlo do hude prometne nesreče, ki jo je povzročil nasprotni voznik s tem, da je na ovinku prišel na levo stran cestišča. Trčenje je bilo tako močno, da sta Marica in sinko zgubila življenje, mož pa je bil nevarno ranjen.

MÜNCHEN

21. september je bil v Münchnu lep, sončen dan. Pa tudi za našo slovensko župnijo je bil lep dan, saj je tu ponovil svojo *ново маšo* frančiškanski pater Peter Lavrih. Z njim sta somaševala naša dva dušna pastirja, plega tega so pri oltarju pomagali še dva bogoslovca in šest ministrantov. Narodne noše so znotraj daritvenega prostora sestavljale pisan slovenski šopek. Cerkvena ladja se je napolnila z verniki, pevci na koro so bili steber petja, tudi ljudskega.

Pozdrav novomašnika, pušeljc nageljnov in »Novomašnik, bod' pozdravljen!« — to je že nepogrešljiv

začetek sleherne nove maše. Potem pa petje zbora, petje vse cerkve, čudovito topel, lep novomašnikov uvod v daritev in nič manj prisrčna pridiga, molitev vse cerkve, številna obhajila, novomašne podobice in za sklep »Marija, skoz življenje«. Pa seveda fotografiranje pred cerkvijo.

To je bil drugi slovesnejši praznik naše župnije letos: prvi je bil birma in prvo obhajilo, drugi ta nova maša. Bogu hvala za vse!

V Švico smo *poromali* 27. in 28. septembra. Za veliki avtobus nas je bilo. Tudi to pot nam je bilo vreme naklonjeno. Skraja je dobil vsak romar v roke zemljevid z začrtano potjo: Oberstaufen (kosilo), Lichtenstein (enourni ogled kneževine), Einsiedeln, povratek pa prek St. Gallena in Lindaua. Med potjo smo na avtobusu molili ter peli Marijine litanije in Marijine pesmi, prepevali pa tudi narodne pesmi in si krajšali

...in vozimo se po šarnberškem jezeru.

čas s smešnicami. V Einsiedelnu smo bili le romarji: že zvečer smo se, ne da bi se bili prej zmenili, zbrali pred veličastno baziliko in peli Marijine pesmi, drug dan se je večina udeležila križevega pota po hribu, vsi pa slovesne maše in petih litanij, pa tudi k obhajilu je večina šla. Splošna želja je bila, da bi kdaj poromali v Rim in Lurd.

Sicer so pa kot božji mejniki v našem vsakdanu *nedeljske maše*, kamor nas redno prihaja do 150. Šola je letos vsako soboto dopoldne in popoldne pravi živžav, saj je šolarjev skoraj 60. *Pevski zbor* ima vsak teden vaje, k *tečaju za narodne pletenine* hodi skupina žená, že se pripravljamo na *komedijo* za o pustu, pa seveda na *vinso trgategv*, ki je pred vrati. Dela ne zmanjka, skrbi tudi ne, veselja ob vsem pa prav tako ne.

Krščena je bila Martina Vabič, hčerka Emila in Mirjane Savič. Staršem čestitamo k drugemu otroku, punčki pa želimo vse dobro v življenju!

nizozemska

LINDENHEUVEL

Vinska trgategv: Društvo sv. Barbare v Lindenheuvelu je v soboto, 4. oktobra t. l., imelo svojo vsakoletno »Vinsko trgategv«. Vse so skrbno pripravili. Naučili so se priložnostne pesmi in plese.

Po starem običaju je velika dvorana bila nabito polna. Letos so imeli »domačo« muziko. Poleg dveh Holandcev so igrali Rojnikov in trije Kropivškovi. Dobro so izvršili svojo nalogo. Ni čudno, muzika jim je v krvi. Razveseljivo za našo skupnost v tem kraju je, da imajo mnogo mladine. Čestitamo!

HOENSBROEK

Precej nepričakovano je umrla dobra ga. Selič, sestra našega zvestega sodelavca g. Franca Seliča. Zapušča sina in tri hčerke, katerim izrekamo krščansko sožalje. Rojaki in znanci so jo v lepem številu

spremljali na zadnji zemeljski poti. Naj počiva v miru!

švedska

Dragi prijatelj!

V »Družini« sem prebral misel, kako in zakaj je sv. Benedikt zapisal v svojih pravilih: »Moli in delaj!«

Pa mi je zadnjič neka prijetna gospa rekla:

»Delaj, delaj... Gospod, to izpolnjujem že od svoje rane mladosti.«

Po svoji duhovniški dolžnosti sem ji razložil, da je sedaj zelo, zelo primeren čas, da začne tudi moliti.

»Saj včasih kaj pomolim, veste, za otroke, da bi jim dobro šlo v šoli, da bi bili pridni; kaj več pa že ne znam, veste, sem pozabila.«

Povedala je zelo iskreno in jaz sem ji povedal, da to ni tako zelo slabo. Ker pa vem, da imamo na Slovenskem zelo veliko izbiro katekizmov in enega sem tudi jaz v svojem »sodu« prepeljal sem gor, sem sklenil podariti ji ta katekizem. No, tri, tam zadaj, je tudi nekaj molitvic, takih, ki se jih mimogrede lahko naučiš, če jih uporabljaš zvečer, pred jedjo, po jedi, in še kaj. No, kmalu mi je omenjena gospa telefonirala:

»Veste, pregledala sem ves katekizem; to so res lepe stvari, vsega sem se spomnila, kako so nas iste stvari učili naš gospod; a to je že dolgo in sem skoraj vse pozabila. Dajte, gospod, dajte vi naše otroke učiti moliti in še tiste stvari, ki so v katekizmu.«

Potem sem ji, seveda, po vseh pedagoških pravilih razlagal, kako je treba otroka vzgajati k molitvi in h krščanskemu življenju že v nežni dobi in kako je to prva skrb očeta in matere in ne le duhovnika, in kako otrok doživlja molitev čisto drugače, če z njim moli oče in mati. In še veliko drugih stvari sem ji zaupal. Na koncu mojega izčrpnega predavanja pa je rekla — kakor da me ni prej slišala:

»Saj boste vi učili naše otroke, kajne? Nekaj jih boste že naučili;

veste, starši smo tako zaposleni, pa še za šolo jim moramo veliko pomagati...«

Aha, sem dejal in se popraskal za ušesom, nič drugega ne kaže kot, da jaz izpolnjujem prvi del Benediktovega pravila MOLI, starši pa drugi del DELAJ. Na koncu sva le našla skupno rešitev: vsi bomo začeli v preostanku Benediktovega leta takole: jaz moliti in delati, starši pa delati in moliti.

Tole sem Ti zato tako na široko razložil, ker se nam je odprla priložnost za slovenski verouk v Landskroni. Enkrat smo ga že imeli in kar prijetno je bilo, čeprav še malo boječe. Upam, da se bo tudi gori omenjeni gospé izpolnila želja in bo tudi v njenem mestu možnost za slovenski verouk. Do tedaj pa naj pridno pokriža svoje otroke in skupaj z njimi izmoli kakšno molitev iz katekizma.

Napisal Ti bom še nekaj o *novi maši*. Ne, ni bilo tako slovesno kot kje na Kranjskem, tudi cerkev ni bila tako polna in tudi pritkovali niso (ni zvonov). Pa je bilo vseeno prav prijetno v Oskarströmu in Halmstadu prvo nedeljo v septembru.

Johannes Jörgensen se je prišel zahvalit v svojo župnijo po posvečenju, ki je bilo eno nedeljo prej v Malmöju, za vse milosti, ki jih je gotovo prejel ob molitvah dobrih župljanov.

Tudi nekaj slovenskih družin je bilo na tej novi maši, posebej tistih, ki pridno vsako nedeljo obiščejo cerkev, skupnost bratov, sveto mašo. Čutil sem, da so tudi oni molili: Gospod, daj nam duhovnikov, ki križ tvoj jasni poneso v svet.

Še en dogodek z našega konca. V družini Hozjan so praznovali *rojstvo in krst* sinčka Roberta. K maši so ga prinesli starši in med mašo je prejel sveti krst, ko smo vsi molili za njega, da bi vedno ostal božji otrok v svojem življenju. Krst je bil v katoliški kapeli v Halmstadu, cela družina pa se je pripeljala iz več kot 30 km oddaljenega Torupa. Staršem še posebej čestitamo, saj je to njihov peti otrok in vse imajo radi.

Prav lep pozdrav!

Jože Bratkovič

dragi bralci!

Gotovo sta informacija in kultura dva temeljna kamna medčloveških odnosov v sodobni družbi. Zato so sredstva družbenega obveščanja, posebno televizija, zelo pomembna za današnji svet.

Vendar... koliko teh sredstev vodi človeka kot lutko na nitki! Na Zahodu v rokah velikega kapitala. Na Vzhodu v rokah državnega režima. V obojnem prostoru pa ga pelje h koristim, ki niso njegove, in ga ponižuje v predmet manipuliranja. Kot da ne bi bil svobodno bitje. Kot da nima pameti zato, da sam usmerja svojo usodo.

V današnjem slovenskem prostoru gotovo ni vse slabo, kar nudijo občanu množična sredstva: tisk, radio, televizija. Takšna trditve bi bila v sporu z resnico.

Spet pa je na drugi strani res, da so ta sredstva v popolni lasti edine stranke. Kot da ima peščica »razsvetljenцев« v zakupu vso resnico. (In če človek pomisli, kako revna je ta »resnica«! Občan naj bi bil le proizvajalno sredstvo. Brez osnovne namenjenosti za večnost.)

Zato ima seveda Cerkev do teh sredstev rdečo luč. Kot da ne bi učila vse resnice o človeku! Kot da bi zavajala od poti k resnici, pravici, svobodi, ljubezni! Kot da bi ne kazala človekove najgloblje poklicanosti k Bogu!

Na Poljskem so delavci od vlade izsilili pravico Cerkve do sredstev obveščanja. Saj je večina Poljakov verna. Kot večina Slovencev.

Kdo bi nam lahko po pravici zameril, če se potegujemo za to pravico slovenske Cerkve? Ja, pravico, ne milost!

Lepo Vas pozdravljamo!
Uredniki!

švica

SREČANJE SLOVENCEV PRI MARIJI V EINSIEDELNU

Slovenci v zamejstvu se radi srečujemo, radi prihajamo na skupna srečanja. Najbolj množično je vsakoletno srečanje pri Mariji v Einsiedelnu. Letošnje, 28. septembra, je bilo že dvanajsto.

Po prejetih vabilih se je kmalu začutilo romarsko dihanje. Malce v skrbeh, pa hkrati v upanju na bratsko snidenje ob lepem vremenu (ki je precej pomemben dejavnik za vsako romanje ali množično srečanje) so se kovali načrti in priprave za zadnjo nedeljo v septembru tega leta.

Dan je bil lep, sončen. Proti Einsiedelnu so se to nedeljo v dopoldanskih urah zgrinjale kolone avtomobilov, dokler se niso ustavile pred mogočno cerkvijo. Slovenci so prihajali iz vseh koncev in krajev Švice, pa tudi iz Nemčije, od koder jih je okrog sto (večina z avtobusom) prišlo že v soboto zvečer, nekaj tudi iz Avstrije in Francije.

Med 10. in 12. uro je več spovednikov spovedovalo v stranski kapeli levo od glavnega oltarja. Kakih 150 romarjev je medtem opravljalo pobožnost križevega pota v bližini cerkve ter s tem v svojem in drugih imenu izpovedovalo vero v Kristusa-

vo trpljenje, smrt in vstajenje, hkrati pa tudi pripravljenost v lastno hojo za Kristusom.

Ob 12.15 uri se je začel vrhunec srečanja z Bogom (po Kristusu, z njim in v njem) ter med seboj: začela se je sveta maša, ki jo je z osmi mi somaševalci (med njimi zastopnik hrvaške misije frančiškan p. Mirko) vodil provincial Slovenske kapucinske province p. Štefan Balažič.

V svojem govoru po evangeliju je lepo orisal lik Matere božje pod križem, kjer jo je Jezus zaupal svojemu učencu Janezu, njega pa svoji Materi. S tem smo tudi mi postali Marijini otroci, a Marija naša Mati. Vendar ni naša samo v tem smislu, da se k njej zatekamo in jo prosimo pomoči, ampak je tudi nam zaupana, tako da tudi mi skrbimo zanjo in s svoje strani vse naredimo, da se res lahko počuti med nami kot Mati med svojimi ljubečimi otroki, ter to omogočimo tudi prihodnjim rodovom.

Med mašo je bilo lepo sodelovanje in se je razlegalo mogočno ljudsko petje. Kako tudi ne, saj je bilo prisotnih okrog tisoč, če ne več, naših rojakov! Sodelovanje se je odražalo tudi pri prošnjah za vse potrebe (ki jih je v imenu vseh izreklo posamič nekaj vernikov), predvsem pa pri številnem osebnem srečanju s Kristusom v sv. obhajilu.

Po maši so pete litanije Matere božje zadonele v skupen klic k Mariji, naj vedno prosi za nas, dokler

Po krstu Simone Jurgl v švicarskem Rothenthurnu

se na koncu niso prelile v zaupanja polno pesem »Marija, skoz' življenje« kot zadnji skupni pozdrav in gorečo prošnjo k najboljši Materi, naj »pelje skoz trpljenje življenja čolnič naš«. V isti pesmi pa je seveda vključena tudi želja nas vseh, »da bi Boga ljubili« ter Marijo vedno radi častili.

Zelo so nas razvselile naše narodne noše, ki so posebno poudarile in vzbudile pozornost, predvsem

naši otroci, ki so bili tako prisrčni in jih je bilo kar veselje gledati nam, kaj še tujcem, saj so jih stalno slikali. Ne, mi nismo Poljaki, mi smo Slovenci, je bil odgovor na vprašanja, kdo smo.

Gotovo je tako lepo srečanje pri Mariji izraz trdnega zaupanja vanjo in edinosti med zamejskimi Slovenci, obenem pa najlepše vabilo za ponovno srečanje v prihodnjem letu.

slovinci ob meji

KOROŠKA — Ker začenja na Koroškem tudi slovenskih duhovnikov primanjkovati, so verniki iz Podjune organizirali 13. septembra molitveni shod pri Sv. Hemi nad Globasnico. — Dosedanji direktor nemškega dušnopastirskega urada, kanonik Jožef Weiß je prepustil to mesto magistru Horstu Rauterju, ki je zadnja leta doloval v Škofijskem mladinskem uradu v Celovcu. — Msgr. dr. Janez Hornböck, ravnatelj Mohorjeve družbe, je bil imenovan za uradnega zastopnika slovensko govorečih vernikov na škofiji v Celovcu. — 50 nemških in slovenskih katoliških akademikov iz Celovca je bilo na obisku v Sloveniji. Obiskali so tudi novega slovenskega metropolitana, nadškofa dr. Alojzija Suštarja. — Slovenska gimnazija v Celovcu bo imela v letu 1980/81 21 razredov s 538 dijakov, med njimi 250 deklet. — Od 25. do 27. septembra se je vršil v Celovcu mednarodni simpozij o koroškem plebiscitu l. 1920, ki ga je organizirala celovška univerza. — V Žvabeku deluje pod vodstvom učiteljice Rozine Katz pevsko-instrumentalna skupina, pri kateri sodeluje 30 otrok in ima za seboj že več javnih nastopov. — Slovenski informacijski center je izdal knjigo dunajskega slavista in univ. docenta dr. Gerota Fischerja »Das Slowenische in Kärnten«. — V dnevih okrog 10. oktobra so na Koroškem praznovali 60-letnico plebiscita. Pod določenimi pogoji so bile s slovenske strani zaželenne skupne proslave, ki jih pa potem zaradi neuvidevnosti na nasprotni strani ni bilo.

GORIŠKA — Slov. kat. prosvetno društvo »Mirko Filej« je priredilo v

Katoliškem domu v Gorici koncert. Nastopila sta violinist Tomaž Lorenz in pianistka Alenka Šček. — V tednu od 28. septembra do 5. oktobra je goriški nadškof obiskoval goriške Slovence. 28. 9. je imel mašo zanje na Placuti, 29. 9. pri Sv. Ivanu, 30. 9. se je srečal z bolniki v Zavodu sv. Družine, 2. oktobra se je srečal z župnijskim svetom ter katoliškimi organizacijami v Zavodu sv. Družine, 3. oktobra je bilo v Katoliškem domu srečanje z mladino, 4. okt. pravne pobožnosti pri Sv. Ivanu za mladino in odrasle, 5. oktobra zaključna maša nadškofa pri Sv. Ignaciju na Travniku. — Pevski zbor Rupa-Peč je bil na izletu na Koroškem. Obiskali so Rož, Celovec, Gospo Sveto in grob sv. Heme v Krki. — Na slovenske šole na Goriškem se je vpisalo 1152 učencev in dijakov. Osnovne šole obiskuje 573 otrok, nižjo gimnazijo 361 dijakov. Okrog 300 otrok obiskuje otroški vrtec. — Knjižni dar Goriške Mohorjeve družbe za leto 1981 obsega Koledar 1981, roman o sv. Jožefu: »Rednik« in izvirno knjigo povesi »Zemljaki«. — V noči na prvi oktober so protislovenski skrajneži pomazali pročelje slovenskih šol na ulici Alviano v Gorici. — V Podgori so 5. oktobra imeli marijansko procesijo. Po procesiji je bil koncert godbenikov iz Nabrežine, nato pa še praznik »štrukljev« ob domačem vinu.

TRŽAŠKA — V novem tržaškem pokrajinskem svetu je le en sam zastopnik Slovencev in sicer dr. Zorko Harej, izvoljen na listi Slovenske skupnosti. — Na Opčinah nad Trstom so 14. septembra priredili »Marijanski dan«. Maševal in pridigal je tržaški škof. — Na dvodnevem romanju se je mudilo 300 Tržičanov na Koroškem. Obiskali so najprej Gospo Sveto, nato so se vozili po slovenskem Koroškem, drugi

**kristjani poznamo
besede svetega pisma:
»gorje psu, ki ne
laja!« —
zato nam gre za
resnico, samó
za resnico —
kljub vsemu**

dan pa so bili pri sv. Hemi na Krki. — Vodstvo novega pastoralnega središča za Slovence v Trstu je z oktobrom prevzel dosedanja boljunški župnik g. Marij Grdol. — 43 tržaških skavtov iz tržaške okolice je 14 dni taborilo pri Globasnici na Koroškem.

slovinci po svetu

AVSTRALIJA — Slovensko versko središče v Melbournu je organiziralo mladinski koncert. Nastopili so razni mladinski zbori in orkestri, pa tudi recitatorji. Navzoči so bili tudi razni avstralski zastopniki, ki so z veseljem poslušali slovensko mladino. Čisti dobiček prireditve (789 dolarjev) je bil dan Skladu za dom počitka. — Prvo nedeljo v septembru so priredili v Kewu »očetovski dan«. Spored so pripravili otroci Slomškove šole in mladinski orkester »Triglav«. Za polne mize je pa poskrbelo Društvo sv. Eme. — 4. septembra je poteklo 20 let, kar deluje v Melbournu Slomškova šola, ki jo sedaj vodijo šolske sestre. — V Melbournu so prav tako praznovali 20 let, kar deluje Baragov dom, skozi katerega je šlo že nad 1500 mladih fantov. V Domu so našli začasno zatočišče izvečine Slovinci. zraven pa še fantje iz 51 drugih narodnosti. — P. Stanko Zemljak, ki je 11 let deloval v Melbournu, je odšel na obisk v Slovenijo. Ali se bo še vrnil v Avstralijo ali ne, bodo odločili predstojniki. — Pri Sv. Rafaelu v Sydneyu so 28. septembra skupaj praznovali proščenje in pa birmo. Nekaj nad 30 fantov in deklet je prejelo zakrament potrditve. — Dvo-

rana, ki jo gradi versko središče v Merylandsu (Sydney), ima že betonska tla. Za »likof« so priredili piknik, ki je prinesel 734 dolarjev čistega dobička. Darovi pa prihajajo tudi ob raznih nabirkah in po pošti. Gotovo nam je prizadetost avstralskih Slovencev v vzgled in bi evropski izseljenski duhovniki bili zelo zadovoljni, če bi bilo vsaj nekaj take zavzetosti tudi med našimi verniki. — 27. julija se je poslovil od vernikov v Adelaide p. Filip Ferjan OFM, ki je naslednjega dne odletel v Chicago ZDA. Njegovo delo je prevzel p. Janez Tretjak (OFM). — V nedeljo prej je bila v Adelaide birma, ki jo je prejelo 10 otrok. — Tudi v Adelaide so priredili prvo nedeljo v septembru »očetovski dan«. Mladinski zbor je prepeval pri maši. Mladina je pripravila tudi kratek spored po maši. — V Melbourne in Sydneyu bo začela 24. oktobra delovati etnična televizija. V njenem okviru bodo tudi Slovenci imeli možnost, da nastopajo.

ARGENTINA — Nad 2000 Slovencev se je udeležilo letošnjega romanja v argentinski Lourdes, kjer so prosili Marijo za Baragovo beatifikacijo. — V Bariločah so praznovali »Praznik snega«. Prireditelj je zelo poživila sanjuška folklorna skupina. Poleg Slovencev so sodelovali tudi Nemci in Danci iz Buenos Airesa. — Hladnikov dom v Slovenski vasi v BA je organiziral 30. in 31. avgusta razstavo in sejem slovenske knjige. — Slomškov dom v Ramos Mejia je priredil v avgustu že enajstič mladinski dan s športno in kulturno prireditvijo. 21. septembra pa 19 let delovanja doma s sodelovanjem mladine in prizori iz življenja pod naslovom: »Lepo je živeti na kmetih«. — Mladina s Pristave je pripravila mladinsko srečanje za nedeljo, 7. septembra. — Ob 25-letnici Slovenske kulturne akcije je razstavljal v Buenos Airesu Bara Remec slike iz argentinskega severa in juga in pa 20 poslikanih panjskih končnic. — V Mendozini so državne oblasti obhajale praznik priseljencev, kjer so nastopali tudi Slovenci. Slovenski duhovnik g. Jože Horn je med drugim prebral izseljensko molitev papeža Pija XII.

KANADA — Hrvati so v južnem Ontariu zgradili že 4. cerkev, ki jo je 6. julija posvetil kardinal Franjo Šeper. Z njim so somaševali tudi pomožni škof dr. Lojze Ambrožič in trije slovenski duhovniki. V cerkvi je prostora za 800 ljudi. — Znanemu

rdečemu ponarejevalcu dejstev, Jožetu Vidicu, se je spet zdelo potrebno, da je v »Nedeljskem dnevniku« napadel »farške pošasti«, ki delajo v Torontu in na župnijskem letovišču. V nos mu gre posebno Telovska procesija, ki jo že nekaj let na letovišču obhajajo. — Na Slovenskem letovišču so 27. julija priredili »Slovenski dan«. Prav tam je bil prirejen 7. septembra »Baragov dan«. — Župljani Marije Brezmadežne so sodelovali na letošnji »Karavani« v Toronto. Postavili so paviljon »Ljubljana«. V paviljonu je bila slovenska razstava, postrežba tipične slovenske hrane in razni nastopi pevskih in folklornih skupin. — Slovenski dan, ki ga praznujejo na cerkveni pristavi v Montrealu, je pravi praznik za rojake iz Montreala in Ottawe. Na sporedu je bil nastop šolske mladine, programski govor dr. Štuklja in nastop orkestra. Zvečer pa se je letovišče spremenilo v petje in je vsak kot imel svoj pevski zbor. — Jezuit Janez Mujdrica, ki je dal časa pomagal pri mladinskem delu v župniji Marije Pomagaj, je konec julija odšel za misijonarja v Zambijo.

ZDA — Letos poleti je poteklo 150 let, odkar je prišel Friderik Baraga v Ameriko. Tja je prišel iz Metlike,

kjer je bil kaplan. Ob obletnici prihoda Barage je obiskal Metliko tudi bivši clevelandski škof, sedanji washingtonski nadškof, Hickey. — Slovenski športni klub iz Clevelanda je priredil 6. avgusta na slovenski pristavi športni dan z raznimi tekmovanji in piknikom. Za zabavo je igral »Alpski sekstet«. — Nekdaj slovenska župnija sv. Cirila in Metoda v Lorainu (Ohio) je 17. avgusta praznovala 75-letnico obstoja. Po škofovi maši so v dvorani sodelovali tudi domači slovenski harmonikarji. — V Milwaukee so 20. julija priredili »misijonski piknik«, po staro bi temu rekli prošenje z mašo, kosilom, litanijami in prosto zabavo. Dobiček 3100.— dol. je šel za misijone. — V Milwaukee je bila nekdanj poletni župnija sv. Janeza slovenska tudi župnija Marije Pomočnice kristjanov. Danes ni več slovenske pridige v tej cerkvi, pač pa se je ohranilo pri eni nedeljski maši slovensko petje, predvsem po zašlugi organistke gđc. Jožefine Imperl, ki je letos obhajala 50 let organjanja v tej cerkvi. — Kranjska slovenska katoliška jednota za Ohio je organizirala na farmi sv. Jožefa prijateljsko srečanje s tekmovanjem harmonikarjev, žogometom, srečovanjem in dobro postrežbo.

Le še Poljska ni propadla

Nadaljujemo s poročili o Poljski, ki smo jih skrhili iz zahodnonemške revije Der Spiegel (1980, šte. 34—37).

ČEZ NOČ SE JE POLJSKA STVARNOST PRIKAZALA V RESNIČNI LUČI

Štefan Kisielewski, 69, je poljski katoliški pisatelj; živi v Varšavi. Objavljamo nekaj njegovih misli o zadnjih dogodkih na Poljskem.

Nesmiselno bi bilo poskušati Poljsko demokratizirati, saj vlada v njej socializem liberalne smeri, tako vedno znova vneseno ponavljajo zahodni politiki. Ta olepšana podoba Poljske, kjer naj bi baje ne bilo težav in nesoglasij, je obstajala kajpa samó v glavah naivnih ljudi na Zahodu: pomagala jim je do mirne vesti in dobre prebave.

Zahodni državniki so hoteli verjeti lepim besedam ter soglasju med ljudstvom in vlado. Niso hoteli videti neomejene samovolje, nadutosti

peščice samozvancev na vladi, dejstva, da je ta skupina prisilila gospodarske strokovnjake na Poljskem k molku in da namesto pametne politike glumi s slepili.

Ta slepila naj bi zakrila centralizirani totalitarizem, ki se že desetletja dosledno utrjuje in gradi, ki brezobzirno gospodari povsod, od svetovnega nazora do gospodarstva. Občanom, ki jim je sleherni pravica do lastne iniciative prepovedana, ostajajo končno ilegalne dejavnosti in iskanje zaščite v okrilju Cerkve.

Čez noč je sedaj vse to, kar smo mi na Poljskem dobro poznali, brez sramu razgaljeno pred vsem svetom.

Kako je mogoče govoriti o socializmu v neki deželi, kjer delavci, vzgojeni od otroških nog v marksističnem duhu, sedaj izjavljajo, da

so njihov sanjski vzor sindikati po kapitalističnem, vzorcu?

Svet tudi ne more izgubiti izpred oči, kako globoke korenine ima na Poljskem politični spor, čeprav so poljski oblastniki in njihova propaganda trobila obupno naprezajo, da bi ves svet pa še sami sebe prepričali, da tu ne gre za politiko, marveč izključno za večji kos kruha in za vrste kupcev pred trgovinami. A je že prekasno, tega sedaj nihče več ne verjame.

Danes je osrednja težava to, da so nazadnje družbene nemire na Poljskem sprožili delavci. Razvoj ljudske republike je šel povsem drugačno pot, kot jo je predvideval marksistični nauk: revolucije ni naredil proletarijat, marveč v slabo industrializirani deželi so proletarijat ustvarili, da bi lahko revolucijo, ki so jo izvedli od zgoraj, prikazali bolj verovno in opravičili.

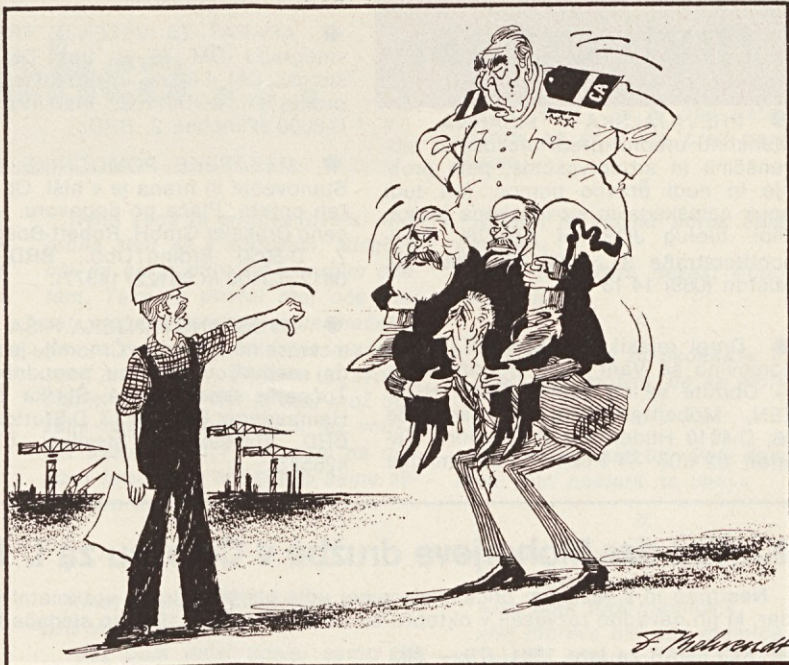
DELAVSKO STAVKO NA POLJSKEM JE PRIPRAVILA »KOR«

Jacek Kuron, 45 let star, je govorec skupine KOR (= komite za obrambo delavcev). Po tej »zmagi poljskih delavcev«, pravi Kuron, je prihodnja naloga postopna demokratizacija poljske družbe.

Kajpak so se pripravljani držati mej, ki jih določajo moskovski tanki — »a te meje se bodo v vseh deželah pod sovjetsko oblastjo premikale«.

In končno bi morali tudi Rusi pokazati tisti čut za stvarnost, ki ga je dokazala poljska vlada, ko se je uklonila zahtevam stavkajočih. Sicer pa ni imela ta nobene izbire, ker se ji je po robu postavilo organizirano delavstvo.

Vstajo v ladjedelnici *Lenin* so skrbno pripravili tamkajšnji člani in somišljeniki KORa skupaj s stavkajočimi delavci. V posameznih oddelkih so vzgajali zaupnike, ki so delavce izurili v železnem redu pri stavki, predvsem v tem, da bo spor ostal strogo v ladjedelnici in da se ne bo prenesel na cesto. Zbirali so živila, zdravila in papir, napeljali niti v podjetja na celotnem obalnem področju. Vse se je odvijalo po Kurovem geslu: »Ustanavljajte odbore, namesto da bi podtikali ogenj!«

Prepričani katoličan in narodnjak Lech Walesa, ki je poljubljal zdaj križ zdaj poljsko zastavo, pri svojem delu niti najmanj ne misli na kakšen komunizem.

Med stavko v Gdanskem je bil Walesa častnik v jarku, prav gotovo pa ne štabna centrala na fronti stavke. Tam je sedelo »možgansko združenje« KORa, ki je odboru za stavko v vsakem položaju dajalo nasvete in ki je besedila za pogajanje z vlado pravno izpililo. Brez dvoma so poskrbeli ljudje od KORa tudi za to, da so delavci ladjedelnice *Lenin*, 17.000 po številu, ostali

pri osnovnih političnih terjativah glede neodvisnih sindikatov in pravice do stavke neizprosni do konca, glede plačilnih in delovnih pogojev pa bili pripravljeni na popuščanje.

KOR je imel tudi na skrbi spretno obveščanje v ladjedelnici: to je doseglo vrh s tem, da so voditelji stavke pognali iz dvorane pogajanj poljsko televizijo zaradi »enostranskih poročil«, spustili pa vanjo kljub ugovoru vladnega pogajalca Jagielskega zahodnonemško TV-skupino.

(se nadaljuje)

(nadaljevanje s strani 13)

Tudi Sovjetska zveza je pozvala več vrhunskih funkcionarjev, naj rastoče nemire v provincah zajezi. Položaj s preskrbo je v Rusiji še daleč slabši kot na Poljskem.

Tudi v Vzhodni Nemčiji mir vara: da je partija poslala na neko množično zborovanje v Vzhodnem Berlinu kot govornika prav svojega ministra za državno varnost, so občani razumeli kot jasno svarilo.

V Varšavi raste bojazen, da bi utegnili naraščajoča nevarnost izbruhati pri sosedih udariti nazaj na Poljsko.

Partijski šef Kenia je poslal istočasno pol ducata odposlancev iz politbiroja in skretariata CK k partijskim šefom vzhodnega bloka in Jugoslavije, da bi jim pojasnili novi »zavozlani položaj«. Ali bodo sporočila tovariše tudi prepričala, o tem dvomi celó varšavsko vodstvo.

Der Spiegel, Hamburg, 22. sep. 80/142-145

mali oglasi

● **PREVAJALSKA PISARNA** v Münchnu uradno uredi prevode iz slovenščine in srbohrvaščine, piše prošnje in nudi pravno pomoč; kot tudi pouk nemškega in slovenskega jezika: Dipl. filolog JOSEPH ARECH, Pfeilschifferstraße 21, 8000 München 50; telefon (089) 14 13 702.

● Dragi rojaki! Za Vašo **SELITEV** v domovino se Vam toplo priporočamo. — Obrnite se na naslov: Gebr. **HORZEN**, Möbeltransporte, Herderstraße 36, D-4010 Hilden bei Düsseldorf. (Telefon 02 1 03 - 44 5 62). — Informacije

dobite pismo ali po telefonu v slovenščini ali nemščini.

● **APARAT ZA VEZENJE TRSOV** v vinogradu DM 75.—, trak DM 1.50, sponke DM 4.80 — in poština — na prodaj pri: **JODE KG.**, Marsstraße 15, D-8000 München 2, BRD.

● **MESARSKÉ POMOČNIKE** iščem. Stanovanje in hrana je v hiši. Ob sobotah prosto. Plača po dogovoru. — Vincenc Draksler GmbH, Robert-Bosch-Str. 7, D-8050 Erding/Obb., BRD. (Tel. 08122/3400 in 08122/14377).

● **DVOSTANOVANJSKA HIŠA**, nova, s centralno kurjavo, v Črnomlju je naprodaj najbolj ugodnemu ponudniku. — Točnejša pojasnila dá: Štefka Žertuš, Heumadener Strasse 13, D-Stuttgart 61, BRD. (Telefonska številka: 0711 - 426523).

Knjižni dar Mohorjeve družbe v Celovcu za l. 1981

Nestrpno in z veseljem pričakujejo njeni udje oziroma bralci vsakoletni knjižni dar, ki jih navadno razveseli v oktobru ali novembru. Za l. 1981 so sledeče knjige:

● **KOLEDAR za leto 1981. (70.— šil.)**

Kot že nekaj let sem ima tudi ta Koledar zelo prikupno sliko na ovitku in še dvanajst v kalendarskem delu — vse štirbarvne. — Vsebina je pestra in zanimiva. Našteli bomo le nekaj važnejših sestavkov:

Pod poglavjem »Iz življenja Cerkve« beremo o številnih potovanjih papeža Janeza Pavla II. ob koncu leta 1979 in v letu 1980. Dalje beremo o pokojnem ljubljanskem nadškofu dr. Jožefu Pogačniku in o njegovem nasledniku dr. Alojziju Suštarju ter o novem beograjskem nadškofu, našem rojaku msgr. Alojziju Turku. Sledi kratek oris ustanovitve prve slovenske gimnazije v Št. Vidu nad Ljubljano (l. 1905) po zamisli knezoškofa dr. A. B. Jegliča na pobudo in po trudapolnem prizadevanju dr. Gnidovca, ki je bil njen prvi ravnatelj, pozneje pa je bil imenovan za škofa v Skopju.

Iz zaglavja »Iz kulturnega življenja« naj omenimo članek o zgledni prosvetni dejavnosti koroških slovenskih študentov in akademikov med obema vojnama in članek o delu Krščanske kulturne zveze oziroma v njej včlanjenih društev v letih 1977—1980, dalje o »Vrtu slovenskih koroških kulturnikov« v Svečah na pobudo akad. kiparja prof. Franceta Goršeta.

V Koledarju tudi ne manjka pisanega branja, praktičnih sestavkov, šal, ugank.

● **Vlado Firm: MED BREGOVI. (Družinske večernice 34. zvezek, 60.— šil.)**

Ta povest se dogaja pod Savinjskimi planinami. Dve kmetiji na samem: na eni gospodarji vdovec Lorenčev Jernej, tršat in redkobeseden možak, ki se je priženil sem s Ptujkega polja; zato ga tukajšnji ljudje posebno ne marajo, pa tudi zato ne, ker je zelo sam svoj, vase zaprt in zemlje lakomen. — Na drugi, nekoliko večji in lepši kmetiji umno gospodarji Boštjan Vranski z ženo, hčerko in sinom. Vso družino so vaščani in okoličani zelo spoštovali, saj je bila vedno pripravljena vsakomur pomagati.

● **Karel Mauser: PREKLETA KRI. (50.— šil.)**

Zgodba se odvija na Gorenjskem, v Mauserjevem rojstnem kraju in okolici na precej tragičen način. Najbomembnejše osebe v njej so: prevzetni in maščevalni Piškotarjev rod, Mrkovčeva družina in nesrečni Vižarjev Tomaž, ki naj bi poročil, Mrkovčevo Nežiko, a ga je nekaj dni pred poroko maščevalni Mrkovčev Matevž iz zasede napadel in tako usodno zadel, da je popolnoma izgubil spomin.

● **Karel Mauser: JERČEVI GALJOTI. (60.— šil.)**

Kot »Prekleta kri« se tudi ta roman dogaja na Gorenjskem v približno istih krajih. Kmet Jerč odkriva skriti greh preteklosti, katerega so zagrešili nad njim s krivo prisego. Tudi tu je sovraštvo glavni motiv in gibalno dejanje.

Knjige lahko dobite pri svojih dušnih pastirjih ali pa pišite neposredno na naslov: Mohorjeva družba v Celovcu, Viktringer Ring 26, A-9020 Klagenfurt, Austria.

preberite !

PREVEDE DOKUMENTOV, ki jih potrebujete za sklenitev zakona, vam radi poskrbijo slovenski duhovniki. Obrnite se vedno na najbližjega!

ZA CERKVENO POROKO potrebujete krstni list, ki ni star več kot tri mesece: Javite se en mesec pred poroko pri duhovniku, ki vas bo poročil, da lahko uredi oklice in dokumente in se zmeni s krajevnim župnikom za kraj in čas poroke.

NA VSEH URADIH, kjer vas sprašujejo po narodnosti ali državljanstvu, povejte najprej, da ste Slovence, potem šele, da ste Jugoslovani. Pri izpolnjevanju vseh formularjev napišite pri rojstnem kraju vedno: Slovenija-Jugoslavija.

MALE OGLASE sprejema uredništvo »Naše luči« do 5. v mesecu pred naslednjo številko. Oglasi smejo obsegati največ 100 besed. Za vsebino oglasov uredništvo ne odgovarja. Cenik malih oglasov: Minimalna cena (do 20 besed) je: 200 avstrijskih šilingov, vsaka nadaljnja beseda pa 5 avstrijskih šilingov (ali pa enaka vrednost v drugi valuti). Oglase je treba vnaprej plačati. Uredništvo posreduje le naslov oglaševalca, na druga vprašanja glede malih oglasov ne odgovarja. Kdor hoče zvedeti za naslov oglaševalca, naj pošlje v pismu v denarju ali v mednarodnih pošt-nih kuponih pristojbino za dvoje pism za tujino.

pol smehca . . .

Zobozdravnik pacientu: »Bolj pogosto morate prihajati k zobozdravniku, da bodo ostali vaši zobje bolj zdravi in vam ne bo treba tako pogosto prihajati k zobozdravniku.«

o

»Kako vam je bilo vseh kosilo pri nas?«

»Bilo je izvrstno.«

»Pa veste, da je bilo vse od konja?«

»Kaj res? Kompot tudi?«

o

»Mineralno vodo piješ? Ali se bojuješ proti alkoholu?«

»Ja, proti včerajšnjemu.«

o

»Jaka, kaj je to basen?«

»To je pripoved, v kateri se pogovarjata dve živali, npr. vol in konj, kot se sedajle midva.«

o

Nova stranka gospodarju stano-
vanja: »Veste, jaz sem pisatelj, a vedno pišem pod psevdonimom.«

»Nič hudega, da le ne boste porabili elektrike.«

o

Novi vozač svojemu učitelju v avtu: »Kaj nekaj ves čas ropota?«

»Nič ne marajte za to, to so moji zobje.«

o

Tone je kupil veliko dogo. Ko jo je prvič peljal na sprehod, je srečal Pepeta. Ta je obstal precej daleč.

»Pridi bliže!« mu je rekel Tone.

»Ali ne grize?«

»Prav to bi rad preskusil.«

o

Jaka se je vrnil od šoferskega iz-pita domov.

»Ali si ga naredil?« ga je vprašala žena.

»Ne vem. Najprej se mora vrniti komisija iz bolnice.«

o

Neka žena je pripovedovala: »Poročila sem se z vdovcem. Njegova hči pa se je poročila z mojim očetom. Tako je postal moj oče moj zet, njegova žena pa moja mačeha. Ker je moj mož oče moje mačeha, sem jaz sedaj poročena s svojim starim očetom. Ker je moj mož oče žene mojega očeta, sem jaz vnukinja svojega moža, ker sem pa njegova žena, sem istočasno sama sebi stara mati.«

o

Kmet je oral z voloma. Pa je rekel prvi vol drugemu:

»Jaz bom delal odslej samo do petih popoldne. Vpisal sem se namreč v sindikat.« Potem je povedal isto kmetu.

Ko je bila ura pet, ga je peljal kmet domov, z drugim volom pa potem oral do sedmih.

Ko se je drugi vol vrnil v hlev, je prvi vol ležal na hrbtu, molel vse štiri od sebe in se smejal.

»No, kako je bilo na njivi potem, ko sem jaz odšel?« je vprašal drugega vola. »Ali je kmet še kaj govoril s teboj?«

»Z menoj ne,« je ta odgovoril, »pač pa z mesarjem.«

o

Otroci so se igrali in našli na vrhu omare škaflo za violino, v njej pa strojnico. To so šli povedat mami.

»Moj Bog,« se je ona ustrašila, »potem pa stoji ata pred banko z violino!«

o

»Zakaj je večina porok šele popoldne?«

»Ker je večina nevest dopoldne še v šoli.«

o

»Ali me imaš za bedaka?«

»Ne, a je možno, da se motim.«

o

Zdravnik pacientu: »Vaši dnevi so štet: jutri pojdete na delo.«

o

Otroka se igrata starše.

»Jaz bom mamica.«

»Jaz bom tudi mamica.«

»Ne moreva biti oba mamica, ker bi morala potem oba delati; kdo bo pa bral časopis?«

o

»S tabo bi šla do konca sveta, tudi če živim samo ob vodi in kruhu.«

»Dobro. A za vodo in kruh boš skrbela ti.«

o

Tam, kjer nosi hlače žena, mož lika.

o

Gost natarjarju:

»Ta zrezek je kot kos pločevine.

Vzemite ga, prosim, nazaj!«

»Ne morem, ste ga že upognili.«

. . . pol jokca

PRI NAS SO ODPRAVILI RAZRE-
DE — NA ŽELEZNICAH.

Vse socialistične bajke se za-
čenjajo: »Nekoč bo . . .«

SAMO GRADOVE V OBLAKIH
SMO ZGRADILI PO PLANU.

Proletarci vseh dežel, združite
se! Zborna mesto: Zahodna
Nemčija.

MISLIM, DA SMO KONČALI
GRADNJO SOCIALIZMA, KER
NAŠI ZIDARJI IŠČEJO ZAPO-
SLITVE V TUJINI.

Politična linija je ravna črta, ki
zaviije, če je treba, na desno ali
na levo.

NAROD S SLABIM SPOMINOM
IMA VELIKO SPOMENIKOV.

Po Pavlihu

Erscheinungsort: Klagenfurt
Verlagspostamt: A-9020 Klagenfurt
P. b. b.

SLOVENSKI DUHOVNIKI PO EVROPI

ANGLIJA

Ludvik Rot, 62 Offley Road, London S. W. 9 (Tel. 01-735-6655).

AVSTRIJA

Ciril Lavrič, Kirchenstr. 1, 4053 Haid b. Ansfelden. (Tel. 07229 - 8356).

P. Jožef Lampret, minorit, Mariahilferplatz 3, A-8020 Graz.

P. Janko Bohak OFM, Canisianum, 6020 Innsbruck. (Tel. 0522 - 22 9 59).

P. Stanko Rijavec CMF, 1080 Wien, Bennog. 21. (Tel. 0222 - 43 98 554).

Slovenski socialni urad, Seitzerg. 5/II, 1010 Wien I. (Tel. 0222 - 63 25 07).

Janez Žagar, Feldeggasse 1, 6800 Feldkirch, Vorarlberg.

(Tel. 05522 - 26 4 04 ali 05522 - 21 5 85).

Slovenski dušnopastirski urad, Fridtjof-Nansen-Str. 3, 9800 Spittal/Drau.

(Tel. 04762 - 37 1 24).

BELGIJA

Vinko Žakelj, Guil. Lambert laan 36, Eisden, 3630 Maasmechelen.

Kazimir Gaberc, avenue L. Empain 19, Marcinelle, B-6001 Charleroi.

(Tel. 071 - 36 77 54).

FRANCIJA

Nace Čretnik, 78 Avenue Gambetta, 75020 Paris. (Tel. 1/361-80-68).

Jože Flis, 3 Impasse Hoche, 92320 Chatillon. (Tel. 1/253-64-43).

Stanislav Kavalar, Presbytère Ste. Barbe, rue de Lens, 62680 Mericourt.

Anton Dejak, 4 rue Sainte Barbe, 57710 Aumetz.

Msgr. Stanko Grims, 259 bis Avenue de l'Europe, 57800 Freyming-Merlebach.

Franjo Pavalec, 17 rue de Sospel, 06300 Nice.

ITALIJA

Jure Rode, Collegio Pio Latino, Via Aurelia Antica 408, 00165 Roma.

NEMČIJA

Dr. Janez Zdešar, 8 München 2, Schubertstr. 2-I. (Tel. 089 - 536453).

Anton Štekl, 1 Berlin 61, Methfesselstraße 43, Kolpinghaus. (Tel. 030 - 7853091 do 93), in 1 Berlin, Kolonnenstraße 40. (Tel. 030 - 7848434).

Ivan Ifko, 43 Essen 12, Bausemshorst 2. (Tel. 0201 - 34 40 45).

Pavel Uršič, 42 Oberhausen 11, Oskarstraße 29. (Tel. 0208 - 640976 ali 641172).

Martin Mlakar, 5657 Haan 1, Hochdahler Str. 14. (Tel. 02129 - 1392).

Mirko Jereb, 6 Frankfurt 70, Holbeinstr. 70. (Tel. 0611 - 636548).

Stanko Gajšek, 68 Mannheim 1, A 4, 2. (Tel. 0621 - 28500).

Ciril Turk, 7 Stuttgart 1, Stafflenbergstr. 64. (Tel. 0711 - 232891).

Janez Demšar, 7417 Pfullingen, Burgstr. 7. (Tel. 07121 - 77525).

Dr. Franc Felc, 798 Ravensburg, Raueneeggstr. 13. (Tel. 0751 - 22000).

Vili Stegu, 8070 Ingolstadt, Hohe Schulstr. 3 1/2. (Tel. 0841 - 3 44 74).

Jože Bucik, 89 Augsburg 22, (Göggingen), Klausenberg 7 c.

(Tel. 0821 - 97913).

P. Janez Sodja, 8 München 80, Röntgenstr. 5. (Tel. 089 - 981990).

Dr. Branko Rozman, 8 München 2, Schubertstr. 2-I. (Tel. 089 - 536453).

Marijan Bečan, 8 München 2, Schubertstr. 2-I. (Tel. 089 - 536453).

NIZOZEMSKA

Vinko Žakelj, Guil. Lambert laan 36, Eisden, 3630 Maasmechelen,
Belgie.

ŠVEDSKA

Jože Drolc, Parkgatan 14, 41138 Göteborg. (Tel. 031 - 115421).

Jože Bratkovič, Gamla Nissastigen 65, 31300 Oskarström.

ŠVICA

P. Fidelis Kraner, Schaffhauserstr. 466, CH-8052 Zürich.

(Tel. 01/301 31 32; zasebno: 01/301 44 15).

P. Damijan Frlan, Kapuzinerstr. 18, CH-4500 Solothurn.

(Tel. 065 -22 71 33).